

Başlatırken

Değerli okurlarımız,

Mahalli İdareler Dergisi'nin bu ayki sayısına hoş geldiniz. Bu sayımızda, yerel yönetimleri ilgilendiren çeşitli konularda derinlemesine incelemeler ve güncel gelişmeleri sizlerle paylaşıyoruz.

Dergimizin bu sayısında, belediyelerimizin temel yapısından mali haklara, işgücü uyum programlarından hayvan haklarına kadar geniş bir yelpazede makaleler yer alıyor. Belediyelerimizin hizmet alanlarını ve gelir kaynaklarını inceleyen bir makaleyle başlıyoruz. Ardından, belediye meclis üyelerinin mali ve sosyal haklarını ele alan detaylı bir çalışma sizleri bekliyor.

Güncel bir konu olarak, İşgücü Uyum Programı'nın mahalli idareler açısından değerlendirildiği bir inceleme de bu sayımızda yer alıyor. Ayrıca, toplumumuzun önemli bir sorunu haline gelen sokak hayvanları meselesini, yeni yasal düzenlemeler ışığında ele alan bir makale de dikkatinizi çekecektir.

Kamu kurumlarında çalışan taşeron işçilerin kıdem tazminatı konusundaki son gelişmeler ve yasal düzenlemeler de dergimizde ayrıntılı olarak inceleniyor. Yerel yönetimler açısından sürdürülebilirlik konusuna yeni bir bakış açısı getiren bir çalışma da bu sayımızın öne çıkan makalelerinden.

Son olarak, sigortalıların askerlik ve doğum borçlanması primlerinin vergi matrahı hesaplamasındaki yeri konusunda aydınlatıcı bir inceleme de dergimizde yer alıyor.

Bu sayımızda yer alan makalelerin, yerel yönetimler alanında çalışan tüm paydaşlarımıza faydalı olacağını umuyoruz.

Keyifli okumalar dileriz.

Saygılarımızla,

Murat SANCAR
Mahalli İdareler Derneği Başkanı

**Belediyelere Ait Terminal Binalarındaki İşyerlerinin
Kiralanması**
Dr. Ufuk ÜNLÜ

4

9

Belediye Meclis Üyelerinin Mali ve Sosyal Hakları
Mustafa DÖNMEZ

**Mahalli İdareler Açısından İŞKUR İşgücü Uyum
Programı**
Mahmut ÇOLAK

24

34

**Başıboş Sokak Hayvanlarına Yönelik 7527 Sayılı Yasa
Neler Getiriyor?**
Av. Dr. M. Lamih ÇELİK

**Taşeron İşçi Olarak Geçen Sürenin Kıdem Tazminatının
Alt İşverene Rücu**
Akın ŞİMŞEK

40

45

**Yerelden Genele Yerel yönetim ve İşletme Bazlı
Yeni Sürdürülebilirlik**
Dr. Ecz. Ali Murat DUMAN

**Doğum ve Askerlik Borçlanması Nedeniyle Ödenen
Prim Tutarlarında Asgari Ücret İstinası Uygulaması**
Salih ÇALAL

56

62

Yerel Yönetimlerde Sosyal Politikalar
Abdülmelik ÖTEGEN

Mahalli İdareler Dergisi 2024 Yılı, Eylül 134. Sayısı

KISA GÖRÜŞ

İklim Değişimi ile Beraber Bakın Neler Oluyor

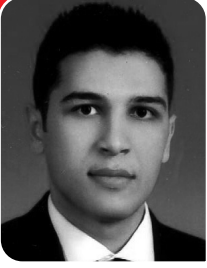
Dr. Ecz. Ali Murat DUMAN

82

Pratik Bilgiler

KANUN MD. : 86

Devlet Memurlarıyla İlgili Mali Haklar	88	Sigortalı Çalışanlardan Prime Esas Kazançlardan İstisna Tutulacak	114
Devlet Memurlarına Sağlanan Sosyal Yardımlar	89	Gecikme Zammı Tablosu	115
5510 Sayılı Kanun 4/C (Memur) Kapsamında Sigortalıların Prim Organları	90	H - Cetveli	116
SSK Prim Oranları	90	Fazla Çalışma Ücretleri	117
5510 Sayılı Kanun 4/A (İşçi) Kapsamında Sigortalıların Prim Organları	90	Gayrimenkul Sermaye İratlarında Uygulanan Kira İstisna Tutarı	118
Belediye Başkan Ödeneği	91	Hizmet Erbabına İşyeri veya İşyerinin Müştemilatı Dışında Kalan Yerlerde Yemek Verilmek Suretiyle Sağlanan Menfaatlere İlişkin İstisna Tutarı	118
Belediye Meclis Üyeleri Huzur Hakkı	91	Basit Usule Tabi Olmanın Genel Şartlarından Olan İşyeri Kira Bedeline İlişkin Tutar	118
Belediye Encümen Ödeneği	92	Engelliler İçin Vergi İndirimi	118
İl Genel Meclis Üyelerinin Huzur Hakları	92	Yeniden Değerleme Oranları	118
İl Encümen Brüt Ödenekleri	92	Görevden Uzaklaştırma Halinde Ödenecek Ücret	119
Asgari Ücretin Net Hesabı ve İşveren Maliyeti	93	Ücretli Yıllık İzinler	119
Gelir Vergisi Tarifesi	94	İş Akininin Feshinde İhbar Tazminatı Tutarları	119
Belediye Encümenlerinin 1608 S.K. Kapsamındaki İdari Para C.	94	Memur Ödemelerinden Yapılan Kesintiler	120
3194 Sayılı İmar Kanunu'na İlişkin 2024 Yılı İdari Para Cezaları	95	Devlet Memurlarına Hastalık ve Refakat İzni	121
2559 Sayılı 2024 Yılı Belediye İdari Para Cezaları	97	Memurlarda Açıkταν Vekalette Ödenecek Ücret	122
4857 Sayılı İş Kanunu'na Göre Uygulanacak Para Cezaları	98	Devlet Memurlarında Kurum Dışından Vekalette Ücret	122
Çeşitli Kanun ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerine Göre Bütçe Kanununda Gösterilmesi Gereken Parasal Sınırlara Ait Cetvel	100	Kurum İçinden Vekalette Ödenecek Ücret	123
Değerli Kağıtlar	101	1593 Sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu	124
Amortisman Ayırmada Alt Sınır	101	Sular Hakkında Kanun	125
Kamu Konutlarının 2024 Yılı Aylık Kira Bedelleri	102	Ödemelerde Vergi Borcu Sorgulama	125
Damga Vergisine Tabi Kağıtlar	103	Ödemelerde SGK Borcu Yoktur Talep Etme Borç Limitleri	126
Vergi Usul Kanununda Yer Alan Had ve Tutarlar	106	Yürürlük Tarihlerine Göre Tecil Faizi Oranları	126
Çevre Temizlik Vergisi	109	2886 Sayılı Devlet İhale Kanunundaki Parasal Limitler	127
5326 Sayılı Kabahatler Kanunu'na Göre Verilecek Para Cezaları	110	Tahsildarların Üzerinde Tutabilecekleri Para Limiti	128
İdari Para Cezası Gerektiren Fiillerin Tekrarı	111	Belediye Meclis Ve Encümen İçin Uzlaşma Limitleri	128
Belediye Para Cezası Niteliğinde Olup da, Mahkemelerde Verilen Para Cezaları	111	2024 Yılı Yapı Yaklaşık Birim Maliyetleri	129
Emlak (Bina, Arsa ve Arazi) Vergi Değerleri ve Hesaplamaları	112	Müteahhithlik Karneleri ve İş Bitirme Belgeleri İçin Geçerli Katsayılar	132
Hizmet Erbabına Yapılan Ücret Ödemelerinin Gelir Vergisinden İstisna Edilebilmesi İçin	113	Türk Ticaret Kanunundaki Kabahatlerin 2023 Yılında Tatbik Olunacak Ceza Tutarları	133
5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu	114	Proje ve Kontrollük İşlerinde Uygulanacak Yeni Oranlar	135
7126 Sivil Savunma Kanunu	114	Parasal Sınırlar	137
6301 Sayılı Öğle Dinlenmesi Kanunu	114	2024 Yılı Eşik Değerler ve İhale İlan Süreleri	141

BELEDİYELERE AİT TERMİNAL BİNALARINDAKİ İŞYERLERİNİN KİRALANMASI

Dr. Ufuk ÜNLÜ*

* Cumhurbaşkanlığı Denetçisi

1. Giriş

Belediye, belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi olarak tanımlanmaktadır. Belediye ifadesi aynı zamanda; bir şehir veya ilçenin temizlik, aydınlatma, su ve elektrik gibi ortak ihtiyaçlarını ve hizmetlerini gören örgüt anlamında da kullanılır. Söz konusu hizmetlerin yürütülmesi için belediyeler tarafından inşa edilen yapılardan biri de terminal binalarıdır. Terminal binalarında yer alan dükkân, büro ve ofisler belediyeler tarafından kiraya verilmekte ve bu şekilde belediyelere gelir elde etme imkânı yaratılmaktadır.

2. Belediyelere Ait Terminal Binalarındaki İşyerlerinin Kiralanması

Belediyeler, ilde gerçekleştirilen pek çok faaliyetten sorumludur. Belediye,

kanunlarla belirlenen başka bir kamu kurum ve kuruluşuna verilmeyen mahalle müşterek niteliğine sahip olan her türlü görev ve hizmeti yapar ya da yaptırır. Bunun için gerekli kararları alır, uygular ve denetlemesini yapar. Belediye öncelikle su, imar, ulaşım ve kanalizasyon gibi çevre ve çevre sağlığı, kentsel alt yapı; temizlik ve katı atık; itfaiye, zabıta, acil yardım, kurtarma ve ambulans; defin ve mezarlıklar yapar. Bunun yanında şehir içi trafik; ağaçlandırma, konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, park ve yeşil alanlar; gençlik ve spor; sosyal hizmet ve yardım, meslek ve beceri kazandırma; evlendirme, ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi gibi hizmetleri yapar ya da yaptırır. Büyükşehir belediyeleri ve nüfusu 50.000'i geçen belediyeler, çocuklar ve kadınlar için koruma evleri açar. Belediye, kent ve coğrafi bilgi sistemlerini kurar.

Belediye sınırları içerisinde yaşayan halka kültür ve sanat alanlarında sosyal imkanların sunulması ve bu alanların geliştirilmesi de belediyenin görevleri arasındadır. Belediye sınırları içerisinde yaşayan halkın konut sorunlarının çözülmeye çalışılması ve belediye bölgesindeki turizmin kalkındırılmaya çalışılması ve turistik gelişmelerin düzenlenip desteklenmesi, belde gençlerinin ve çocuklarının spor ve sosyal hizmetlerden yararlanmasının sağlanması da diğer önemli görevler arasındadır. Beldede gerçekleştirilen ekonomi ticaretin canlandırılmaya çalışılması, korunması, güvenli bir hale gelmesinin sağlanması da belediyenin görevidir.

Belediyelerin sahip oldukları haklardan bir diğeri de mahalli müşterek nitelikteki hizmetlerin yerine getirilmesi amacı ile belediye sınırları içerisinde bulunan taşınmaz malların alınarak kamulaştırılması bunun sonucunda satması, kiralaması, tahsis etmesi ve bu mallar üzerinde sınırlı aynı hak tesis etmesidir.

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde, iktisadi kamu kuruluşlarının kazançları verginin konusu kapsamına alınmış olup aynı Kanunun 2 nci maddesinin üçüncü fıkrasında da Devlete, il özel idarelerine, belediyelere, diğer kamu idarelerine ve kuruluşlarına ait veya bağlı olup faaliyetleri devamlı bulunan ve birinci ve ikinci fıkralar dışında kalan ticari, sınai ve zirai işletmelerin iktisadi kamu kuruluşu olduğu; altıncı fıkrasında ise iktisadi kamu kuruluşları ile dernek veya vakıflara ait iktisadi işletmelerin kazanç amacı gütmemeleri, faaliyetlerinin kanunla verilmiş görevler arasında bu-

lunması, tüzel kişiliklerinin olmaması, bağımsız muhasebelerinin ve kendilerine ayrılmış sermayelerinin veya işyerlerinin bulunmamasının mükellefiyetlerini etkilemeyeceği, mal veya hizmet bedelinin sadece maliyeti karşılayacak kadar olması, kar edilmemesi veya karın kuruluş amaçlarına tahsis edilmesinin bunların iktisadi niteliğini değiştirmeyeceği hükme bağlanmıştır.

Anılan Kanunun uygulanmasına ilişkin açıklamalar içeren 1 seri no.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinin (2.3.1.) bölümünde, iktisadi kamu kuruluşunun ticari, sınai veya zirai bir işletme oluşturup oluşturmadığı hususunda, bu Tebliğin “2.4. Dernek veya vakıflara ait iktisadi işletmeler” bölümünde yapılan açıklamaların dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir.

Söz konusu Tebliğin (2.4.) bölümünde ise iktisadi işletmenin belirlenmesinde işletmenin belirgin özelliklerinin bağlılık, devamlılık ve faaliyetin ticari, sınai veya zirai bir mahiyet arz etmesi olduğu, diğer bir anlatımla iktisadi işletmenin unsurlarının ticari faaliyetin de temel özelliklerinden olan, bir organizasyona bağlı olarak piyasa ekonomisi içerisinde bedel karşılığı mal alım-satımı, imalatı ya da hizmet ifaları gibi faaliyetler olduğu, Kanunun bu gibi halleri tek tek saymak yerine, dernek veya vakıf tarafından piyasa ekonomisi içerisinde icra edilen tüm iktisadi faaliyetleri kapsamına aldığı, satılan mal veya hizmete ait bedelin sadece maliyeti karşılayacak kadar olmasının, kar edilmemesinin, karın kuruluş amaçlarına tahsis edilmesinin bunların iktisadi işletme olma vasfını değiştirmeyeceği açıklanmıştır.

Öte yandan, adı geçen Tebliğin “Diğer kurumlar vergisi mükelleflerine ait taşınmazların kiralınması karşılığında yapılan kira ödemeleri” başlıklı (15.3.2.3.) bölümünde Kurumlar Vergisi Kanununun 1 inci maddesinde sayılan kurumlar vergisi mükelleflerine (kooperatifler hariç) ait taşınmazların kiralınması karşılığında bunlara yapılan kira ödemelerinden vergi kesintisi yapılmayacağı, bu kurumların elde ettikleri kira gelirlerinin ilgili hesap dönemine ait kurumlar vergisi beyannamesi ile beyan edileceği; aynı Genel Tebliğin “Devlete, özel idarelere, belediyelere ve köylere ait taşınmazların kiralınması karşılığında yapılan kira ödemeleri” başlıklı (15.3.2.4.) bölümünde ise Devlete, özel idarelere, belediyelere ve köylere ait taşınmazların kiralınması karşılığında, anılan kamu kurumlarına yapılan kira ödemeleri üzerinden vergi kesintisi yapılmayacağı belirtilmiştir.

Kiralama faaliyetlerinde iktisadi işletme oluşup oluşmadığı hususunun, faaliyetin herhangi bir organizasyon dahilinde gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğine, ticari bir amaçla veya devamlı surette belirli hacim ve önemde yapılıp yapılmadığına bakılarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Belediyenin tüzel kişiliği itibarıyla kurumlar vergisi mükellefiyeti bulunmamasıyla birlikte Belediyenize ait yeni terminal binasında yer alan ofis ve büroların kiraya verilmesi işleminin, ticari amaçla ya da ticari bir organizasyon çerçevesinde gerçekleştirilmesi veya devamlı surette belirli bir hacim ve önemde olması hallerinde Belediyeniz bünyesinde oluşacak iktisadi kamu kuruluşu nezdinde kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis edil-

mesi gerekecektir.

Yukarıda yer alan hüküm ve açıklamalar çerçevesinde, belediyelere ait terminal binalarında yer alan ofis ve büroların bir organizasyona bağlı olarak piyasa ekonomisi içerisinde kiraya verilmesi, ticari faaliyetin varlığının kabulünü gerektirdiğinden, bu faaliyet nedeniyle oluşan iktisadi kamu kuruluşu nezdinde kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis edilmesi gerekmektedir.

Bu kapsamda, söz konusu kiralama işlemleri dolayısıyla elde edilecek kira gelirlerinin, oluşacak iktisadi kamu kuruluşu tarafından kurum kazancına dâhil edilerek ilgili hesap dönemine ait kurumlar vergisi beyannamesi ile beyan edilmesi gerekmekte olup, kira ödemeleri üzerinden tevkifat yapılmayacaktır.

3065 sayılı Katma Değer Vergisi (KDV) Kanununun;

- 1/1 inci maddesinde, Türkiye’de ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetlerin KDV’ye tabi olduğu,

- 1/3-f maddesinde, Gelir Vergisi Kanununun 70 inci maddesinde belirtilen mal ve hakların kiralınması işlemlerinin KDV’ye tabi olduğu,

- 17/4-d maddesinde, iktisadi işletmelere dahil olmayan gayrimenkullerin kiralınması işlemlerinin KDV’den müstesna olduğu

Hüküm altına alınmıştır.

KDV Genel Uygulama Tebliğinin “Kamu Kurum ve Kuruluşları, Dernek ve Vakıflar ile Mesleki Kuruluşların Vergilendirilmesi” başlıklı (I/B-2.) bölümünde de,

“3065 sayılı Kanununun (1/3-g) maddesinde sayılan; genel bütçeye dâhil idareler, özel bütçeli idareler, il özel idareleri, belediyeler ve köyler ile bunların teşkil ettikleri birlikler, üniversiteler, dernek ve vakıflar ile her türlü mesleki kuruluşların ticari, sınai, zirai ve mesleki faaliyet kapsamına girmeyen, kuruluş amaçlarına uygun teslim ve hizmetleri vergiye tabi değildir.

Gelir Vergisi Kanununun 70 inci maddesi kapsamına giren mal ve hakların kiralınması işlemleri Kanununun (1/3-f) maddesine göre KDV’ye tabidir. Ancak yukarıda sayılan kuruluşların, iktisadi işletmelerine dahil olmayan gayrimenkullerinin kiraya verilmesi işlemleri Kanununun (17/4-d) maddesine göre vergiden istisnadır.

Öte yandan yukarıda sayılan kuruluşlara ait veya tabi olan veya bunlar tarafından kurulan ve işletilen müesseseler ile döner sermayeli kuruluşlar, iktisadi işletme olarak mütalaa edilir. Bunların ticari, sınai, zirai ve mesleki faaliyetleri vergiye tabi tutulur. Bu çerçevede belediyelere bağlı otobüs, havagazı, su, elektrik, mezbaha, soğuk hava deposu vb. işletmeler ile döner sermayeli kuruluşlar, istisna kapsamına girmeyen faaliyetleri dolayısıyla vergiye tabi olurlar.”

Açıklamalarına yer verilmiştir.

Diğer yandan, 60 No.lu KDV Sirkülesinin “Kiralama İşlemleri” başlıklı (1.4.) bölümünde ise,

“- Belediye veya bir devlet üniversitesine ait arsanın kiraya verilmesi KDV Kanununun 17/4-d maddesine göre KDV’den müstesnadır. Ancak arsanın, bu kurumların iktisadi işletmesine dahil olması veya bu kiralama işlemi nedeniyle bir iktisadi

işletme oluşması halinde, söz konusu kiralama işlemi Kanununun 1/1 inci maddesine göre KDV’ye tabi olacaktır.

- Belediye veya bir devlet üniversitesi tarafından bir yerin çay bahçesi olarak işletilmek üzere kiraya verilmesi durumunda işletme hakkının kiralınması söz konusu olacağından, çay bahçesinin, kiraya veren kurumun bir iktisadi işletmesine dahil olup olmadığına bakılmaksızın, bu kiralama işlemi Kanununun 1/3-f maddesi gereğince KDV’ye tabi tutulacaktır.”

Açıklamaları yer almaktadır.

Buna göre, belediyelere ait terminal binalarında yer alan ofis ve büroların kiraya verilmesi nedeniyle belediyeler bünyesinde oluşacak iktisadi kamu kuruluşlarının işlemleri 3065 sayılı Kanunun 1/1 inci maddesine göre KDV’ye tabi olacaktır.

3. Sonuç

Belediyelere ait terminal binalarında yer alan büro ve ofislerin kiralınması durumunda bu kiralama işlemlerinin kurumlar vergisi karşısındaki durumu ve KDV’ye tabi olup olmadıkları yazımızı içerisinde incelenmiştir.

Buna göre, belediyelere ait terminal binalarında yer alan ofis ve büroların bir organizasyona bağlı olarak piyasa ekonomisi içerisinde kiraya verilmesi, ticari faaliyetin varlığının kabulünü gerektirdiğinden, bu faaliyet nedeniyle oluşan iktisadi kamu kuruluşu nezdinde kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis edilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, söz konusu kiralama işlemleri dolayısıyla elde edilecek kira gelirlerinin, oluşacak iktisadi kamu kuruluşu tarafından kurum kazancına dâhil edilerek ilgili hesap dönemine ait

kurumlar vergisi beyannamesi ile beyan edilmesi gerekmekte olup, kira ödemeleri üzerinden tevkifat yapılmayacaktır. Ayrıca belediyelere ait terminal binalarında yer alan ofis ve büroların kiraya verilmesi nedeniyle belediyeler bünyesinde oluşacak iktisadi kamu kuruluşlarının işlemleri 3065 sayılı Kanunun 1/1 inci maddesine göre KDV'ye tabi olacaktır.

Kaynakça

- 5393 sayılı Belediye Kanunu
- 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu
- 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun

BELEDİYE MECLİSİ ÜYELERİNİN MALİ VE SOSYAL HAKLARI

Mustafa DÖNMEZ*

* İçişleri Bakanlığı Mahalli İd. Gn.Md. Şube Müdürü

I. GİRİŞ

Belediye meclisi, belediyenin genel karar organıdır. Belediye meclisi, 2972 sayılı Mahalli İdareler İle Mahalle Muhtarları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun hükümlerine uygun olarak belde halkı tarafından seçilen üyelere oluşur.

Belediye meclis üyeliği “bir kamu görevidir” adayların veya seçilmeleri halinde meclis üyelerinin mensubu oldukları siyasi partilerini belediye meclisinde temsil etmek üzere seçilirler. Geliri az, hukuki ve vicdani sorumluluğu fazla olan siyasi bir görevdir. Bu nedenle seçilmenden önce gönüllülük esasına, seçildikten sonra ise hukuki sorumluluk esasına dayanmaktadır.¹

¹ Av. Serhat Yener - Belediye meclis üyeliği ve sorumlulukları (222haber.com)

Belediye meclis üyelerine gördüğü hizmetlerinin karşılığında bazı mali ve sosyal haklar tanınmıştır. Bunlar arasında huzur hakkı, encümen üyesi ise encümen ödeneği, belediye hizmetleriyle ilgili bir görevin ifası için geçici görevle görevlendirilmeleri durumunda harcırah hakkı sayılabilir.

Ayrıca, meclis üyelerine hastalık ve mazeretleri durumunda izin hakkı bulunmaktadır.

Bu çalışmada, meclis üyelerinin mali ve sosyal hakları üzerinde durulacaktır.

II. BELEDİYE MECLİSİ ÜYELERİNİN HUZUR HAKKI

Huzur hakkı, kanun kapsamında ifa edilen görev ile yüklenilen yükümlülük ve sorumlulukların karşılığı olarak komisyon/kurul üyelerine yapılan ödeme-dir.

Sözlük anlamı ile kurul ya da komisyonla bulunan üyelerin, buralarda yaptıkları çalışma ve harcadıkları emeklerinin karşılığının verilmesi için ödenen ücreti ifade eder.²

Huzur hakkı, adından da anlaşılacağı üzere söz konusu toplantılarda hazır bulunmakla mümkün olduğundan, belediye meclisi üyelerine *meclis toplantılarına katıldıkları günler* için, komisyonlara seçilen meclis üyelerine de *komisyon toplantılarına* katıldıkları günler için ödenmektedir.

Bu yönüyle huzur hakkı, bir yandan meclis üyelerinin meclisteki çalışma ve emekleri karşılığı olarak, bir yandan da meclis üyelerinin toplantılara katılmalarından dolayı uğradıkları özel maddi zararları gidermek amacıyla ödenen bir ücrettir.

Yasa hükmü ile; belediye meclis üyelerine katıldıkları her toplantı için, kanunda belirtilen süreleri aşmamak ve aynı gün için birden fazla huzur hakkı ödenmemek kaydıyla huzur hakkı alabilme olanağı sağlanmıştır.

Bu kapsamda, belediye meclis üyelerine huzur hakkı ödenirken, belediye meclisi *yoklama ve imza cetvelleri* ile *komisyon karar defterleri* esas alınarak düzenlenecek puantaj cetvellerinin esas alınması ve bu suretle tespit edilecek oturma günlerine katılma günleri üzerinden hakkı huzur ödenmesi gerekmektedir. Ancak, meclis üyelerine huzur hakkı ücreti verilebilmesi için toplantıya katılmaları şarttır.

Huzur hakkı miktarının ne kadar

² Danıştay 8. Daire E:2004/5352, K: 2006/544 sayılı Karar

olacağı, belediye başkanının ödeneğine bağlanmıştır. Yasa hükmüne göre; meclis başkan ve üyelerine, meclis toplantılarına ve ihtisas komisyonu toplantılarına katıldıkları her gün için, **belediye başkanına ödenmekte olan aylık brüt ödeneğin günlük tutarının üçte birini geçmemek üzere meclis tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı** ödenecektir. Huzur hakkı ödenecek gün sayısı;

- 20 nci maddenin üçüncü fıkrasında (*belediye meclisinin bütçe görüşmesine rastlayan toplantı süresi en çok 20 gün, diğer toplantıların süresi en çok 5 gün*),
- 20 nci maddenin yedinci fıkrasında (*acil durumlarda yılda üç defadan fazla olmamak ve her toplantı bir birleşimi geçmemek üzere olağanüstü meclis toplantısı en çok 3 gün*),
- 24 üncü maddenin üçüncü fıkrasında (*imar komisyonu en fazla on iş günü, diğer komisyonlar beş iş günü*),
- 25 inci maddenin beşinci fıkrasında (*Denetim komisyonunun, kırkbeş iş günü çalışması*),

belirtilen toplantı günü sayısından fazla olmayacaktır.

Huzur hakkı, belediye başkanına ödenen aylık brüt ödeneğin otuza bölünmesi sonucu bulunacak günlük brüt tutarın $1/3$ 'ünü geçmemek üzere meclis tarafından belirlenecek miktarda ödenecektir.

Huzur hakkı ücretinin aylık sınırı ise, bütçe görüşmelerinin yapıldığı ay ve diğer aylarda farklılık göstermektedir. Bu kapsamda;

1. Bütçe görüşmelerinin yapıldığı ayda imar komisyonunda da görevli bir

meclis üyesine en fazla $20 + 10 = 30$ gün üzerinden huzur hakkı ücreti ödenir.

2. Bütçe görüşmelerinin yapıldığı ayda imar komisyonu dışındaki bir komisyonda görevli bir meclis üyesine en fazla $20 + 5 + 1 = 26$ gün üzerinden huzur hakkı ödenir.

3. Bütçe görüşmeleri dışındaki aylarda beş günlük meclis toplantısının tümüne katılan ve imar komisyonunda da görevli bir meclis üyesine en fazla $5 + 1 + 10 + 5 = 15$ gün üzerinden huzur hakkı ödenir.

4. Bütçe görüşmeleri dışındaki aylarda beş günlük meclis toplantısının tümüne katılan ve imar komisyonu dışında bir komisyonda görev yapan bir meclis üyesine en fazla $5 + 1 + 5 = 10$ gün üzerinden huzur hakkı ödenir.

5. Beş günlük belediye meclisi toplantısının tümüne katılan ve ayrıca imar komisyonu veya diğer ihtisas komisyonlarının birinde görevli bir meclis üyesine bu toplantılar için ödenecek huzur hakkından başka, o ay içinde olağanüstü meclis toplantısı yapılması halinde, bir günlük ilave huzur hakkı daha ödenecektir.

Bu bilgiler ışığında, meclis üyelerine ödenecek huzur hakkı azami süreleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 1 : Meclis üyelerine ödenecek huzur hakkı azami süreleri

Toplantının Adı	Azami Toplantı Süresi			
	O/1	O/2	O/3	O/4
Belediye meclisi bütçe toplantısı	20 gün	20 gün	-	-
Belediye meclisi olağan toplantısı	-	-	5 gün	5 gün
Belediye meclisi olağanüstü topl.	-	1 gün	1 gün	1 gün
İmar komisyonu	10 gün	-	10 gün	-
Diğer komisyonlar (Çevre,Eğt.,Ulaşım)	-	5 gün	5 gün	5 gün
Toplantı sayısı	30 gün	26 gün	21 gün	11 gün

(O = Olasılık)

Burada belirtilmesi gereken husus; meclis üyesinin aynı günde birden fazla toplantıya katılabileceği, ancak **aynı gün içinde kaç toplantıya katılırsa katılsın, birden fazla huzur hakkı** ödenemeyeceğidir.

Nitekim, Sayıştay 4. Dairesinin 26.04.2022 tarihli ve 285 sayılı Kararında; meclis üyesine aynı gün katıldığı denetim ve ihtisas komisyonu toplantısı için yalnızca bir (1) adet huzur hakkı ücreti ödenebileceği, birden fazla huzur hakkı ödenmesinin kamu zararına neden olacağı belirtilmiştir.

2024 yılının ikinci altı aylık dönemi için memur aylık katsayı 0,907796 olarak belirlendiğinden, söz konusu madde hükmüne göre, nüfusu 10.000'e kadar olan beldelerde belediye başkanı ve meclis üyelerine 1.7.2024 - 31.12.2024 döneminde;

$$72.280 \times 0,907796 = 65.615,49 \text{ TL}$$

$$65.615,49 \div 30 = 2.187,18 \text{ TL}$$

$$2.187,18 \div 1/3 = 729,06 \text{ TL}$$

meclis toplantılarına katıldıkları her gün için azami 729,06 TL'ye kadar huzur hakkı ödenecektir.

Bu durumda örneğin, 5 günlük meclis toplantısının tümüne katılan bir belde belediye başkanı ve meclis üyesinin **azami huzur hakkı miktarı şöyle olacaktır:**

$$729,06 \times 5 = 3.645,30 \text{ TL.}$$

Huzur hakkı ödenmesi için mutlaka meclis kararı alınması gerekir; meclis kararı olmadan otomatikman aylık brüt ödeneğin bir günlük tutarının 1/3'ü verilemez.

Belediye meclisi, huzur hakkı ile olarak, **“Başkanın aylık brüt ödeneğinin bir günlük tutarının 1/3'ü ödenecektir.”** şeklinde bir karar almışsa, her yıl yeniden karar almaya gerek kalmadan huzur hakkı ödenebilir.

Öte yandan, meclis üyelerine, ihtisas komisyonlarına ve encümen üyelerine verilen huzur hakları gelir vergisi ve damga vergisine tabidir. Huzur hakkı ve Encümen ödeneği olarak elde edilen gelirlerin ayrı ayrı değerlendirilerek gelir vergisine tabi tutulması gerekir. Başka bir deyişle, söz konusu ödemelerin kümülatif gelir vergisi matrahına dahil edilmesi gerekir.³

³ 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 61 inci maddesine göre; “Ücret, işverene tabi belirli bir işyerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı verilen para ve ayınlar ile sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatlerdir. Ücretin ödenek, tazminat, kasa tazminatı (malî sorumluluk tazminatı), tahsisat, zam, avans, aidat, huzur hakkı, prim, ikramiye, gider karşılığı veya başka adlar altında ödenmiş olması veya bir ortaklık münasebetinde olmamak şartı ile kazancın belli bir yüzdesi şeklinde

Belediye meclis üyelerine verilecek huzur hakkı miktarı, yıl içinde memur aylık katsayı artışı oranında artırılmaktadır.

Bu kapsamda 1.7.2024 - 31.12.2024 döneminde belediye meclis üyelerine verilecek azami huzur hakkı miktarı şöyle olacaktır:

Beldenin Nüfusu	Başkanın 1 Günlük Ödenek Tutarı	1 Günlük Tutarın 1/3'ü	Huzur Hakkı (TL)
0 - 10.000	65.615,49 / 30	1/3	729,06
10.001 - 50.000	74.693,45/ 30	1/3	829,93
50.001 - 100.000 (*)	92.849,37 / 30	1/3	1.031,66
100.001 - 250.000	106.466,31 / 30	1/3	1.182,96
250.001 - 500.000	124.622,23 / 30	1/3	1.384,69
500.001 - 1.000.000	142.778,15 / 30	1/3	1.586,42
1.000.001 - 2.000.000	174.551,01 / 30	1/3	1.939,46
2.000.001'den fazla	210.862,85 / 30	1/3	2.342,92

(*) Nüfusu 50.001'den az olan il merkezi beldelerde huzur hakkı ödeneğin hesaplanmasında bu gösterge rakamı esas alınacaktır.

Belediye bünyesinde oluşturulan ihtisas komisyonlarının üyelerine 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda belirtilen toplantı gün sayılarından daha fazla süre için huzur hakkı ödenmesi mümkün değildir.

“Tayin edilmiş bulunması onun mahiyetini değiştirmez.” denilerek, belediye meclisi üyelerine, bu sıfatları dolayısıyla ödenen veya sağlanan para, ayın ve *menfaatler*”in, bu Kanun'un uygulanmasında ücret sayılarak vergilendirileceği belirtildiğinden, **belediye meclis üyelerinin huzur hakkı Gelir Vergisi**'ne tabidir. Belediye Başkanı na belediye meclis üyesi sıfatıyla ödenen huzur hakkı ve encümen üyesi olarak ödenen aylık ödeneğin, kümülatif gelir vergisi matrahına dahil edilmemesi sonucu gelir vergisi kesintisinin eksik yapılması kamu zararı oluşturur (Sayıştay 8. D. 16.2.2021 tarihli ve 197 tutanak sayılı karar).

➤ **Belediye meclisi toplantısında, toplantı yeter sayısı sağlanamaması nedeniyle oturum yapılamadığı halde oturuma gelen üyeler huzur hakkı ödenebilir mi ?**

Sayıştay Temyiz Kurulunun 29.03.2011 tarihli ve 33097 sayılı Kararında, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 32 nci maddesi ve diğer ilgili madde hükümlerine değinilerek, "Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliğinin "meclis toplantıları" başlıklı 6 ncı maddesindeki; "Görüşülecek konu bulunmadığı takdirde meclis gündemsiz olarak toplantıya çağırılır. Birleşim açıldıktan sonra üyeler tarafından da gündem konusu önerilmediği takdirde toplantı kapatılır. Bu gün için de meclis üyelerine huzur hakkı ödenir." hükmünün yer aldığı belirtilmiştir.

Kararda devamla, "Madde hükmünden de anlaşılacağı üzere, Yönetmelik birleşim açıldıktan sonra herhangi bir gündeme ilişkin görüşme yapılmaya dahi huzur hakkı ödenebileceğine hükmetmiştir. Fakat toplantı ve karar yeter sayısı başlıklı 10. maddesinde, meclisin toplanması için yeter sayının sağlanması durumunda yapılması gerekenlere değinilirken, 6.maddede olduğu gibi, huzur hakkı ödeneceğine hükmedilmemiştir.

.....

Yukarıda anılan hükümler birlikte değerlendirildiğinde, "Meclis ancak üye tamsayısının salt çoğunluğu ile toplanmış sayılacaktır ve huzur hakkı da meclis toplantılarına katılan her bir gün için ödenmektedir.

İlama konu ödemedede ise toplantıya tek bir kişi katılmış olsa toplantı yapılmış olarak kabul edilerek, mevzuata aykırı

olarak, huzur hakkı ödendiği görülmektedir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle,... belediye meclisi toplantılarında toplantı yeter sayısı sağlanamaması nedeniyle oturum yapılamadığı halde oturum maksadıyla gelen üyelere; 4440,2 TL tutarında huzur ücreti ödenmesi sebebiyle verilen tazmin hükmünün tasdikine, oybirliği ile 29.03.2011 tarihinde karar verildi." denilmiştir.

➤ **Meclis üyelerinin birden fazla komisyonda görev alması durumunda, aynı gün iki farklı komisyon toplantısına veya hem komisyon hem meclis toplantısına katılması halinde, kendilerine huzur hakkı verilir mi?**

Belediye Kanunu'nda belediye meclis üyelerinin birden fazla komisyonda görev almasını engelleyen bir hüküm bulunmamaktadır. Bu nedenle, meclis üyelerinin birden fazla komisyonda görev alması mümkündür. Yasa gereği, huzur hakkı meclis toplantıları ve komisyon toplantıları için ödenmektedir.

5393 sayılı Yasa'nın 24 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında; meclis toplantısını müteakip imar komisyonunun **en fazla on iş günü**, diğer komisyonların ise **beş iş günü** içinde kendilerine haval edilen işleri sonuçlandıracağı, 25 inci maddesinin beşinci fıkrasında da denetim komisyonunun çalışmasını kırk beş işgünü içinde tamamlayacağı, 32 nci maddesinde ise meclis başkan ve üyelerine, meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları her gün için huzur hakkı ödeneceği belirtilmiştir.

5393 sayılı Yasa'nın 24, 25 ve 32 nci

maddesindeki toplantı süresi ve huzur hakkıyla ilgili düzenlemelere bakıldığında; Yasa'nın meclis ihtisas ve denetim komisyonunun çalışma süresiyle ilgili toplantı günü olarak bir üst sınır belirlediği, bu sürelerin toplantı günü olarak azami süreler olduğu, **iş günü** ifadesi kullanılmak suretiyle komisyonun hafta sonu ve resmi tatillerde toplantı yapamayacağı, aynı gün iki farklı komisyon toplantısına ya da hem komisyon hem meclis toplantısına katılan meclis üyesine sadece bir günlük huzur hakkı verilebileceği, toplantı günlerinin çakışmaması koşuluyla meclis, ihtisas komisyonu ve denetim komisyonu toplantısına katılan meclis üyesine her gün için ayrı ayrı huzur hakkı ödenebileceği kanısındayız.

➤ **Aynı gün hem meclis, hem de encümen toplantısına katılan meclis üyelerine hem huzur hakkı, hem de ödenek ödenebilir mi ?**

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 32 nci maddesinde, *"Meclis başkan ve üyelerine, meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları her gün için, 39 uncu madde uyarınca belediye başkanına ödenmekte olan aylık brüt ödenegin günlük tutarının üçte birini geçmemek üzere meclis tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödenir. Huzur hakkı ödenecek gün sayısı, 20, 24 ve 25 inci maddelerde belirtilen toplantı günü sayısından fazla olamaz ve meclis üyelerine aynı gün için birden fazla huzur hakkı ödenemez..."*

36 ncı maddesinde, *"Belediye encümeni başkan ve üyelerine, nüfusu 10.000'e kadar olan belediyelerde (3.500), nüfusu 10.001 - 50.000'e kadar olan belediyelerde (4.500), 50.001 - 200.000'e kadar olan belediyelerde (6.000) ve 200.001'in üzerinde*

olan belediyelerde ise (7.500) gösterge rakamının Devlet memurları için belirlenen aylık katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda aylık brüt ödenek verilir. Encümenin memur üyelerine bu tutarların yarısı ödenir."

hükümleri bulunmaktadır.

Söz konusu madde hükümlerine göre; meclis toplantılarına fiilen katılan meclis üyelerine huzur hakkı, encümen toplantılarına katılan meclis üyelerine ise aylık ödenek verilmesi öngörülmüştür. Esasen huzur hakkı ve ödenek farklı iki ödeme türü olup, niteliği itibariyle birbirinden farklı kavramlardır. Huzur hakkı gün başına yapılan ödemeyi ifade ederken, encümen ödeneği aylık çalışmaların karşılığını ifade etmektedir. Yasada aynı gün için birden fazla huzur hakkı ödenemeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Buna göre, aynı gün hem meclis toplantısına hem de ihtisas komisyonu toplantısına katılan üyeye, yalnızca bir huzur hakkı ödenecek, meclis toplantısı için ayrı, ihtisas komisyonu toplantısı için ayrı huzur hakkı ödenemeyecektir.

Bu durumda, aynı gün meclis ve encümen toplantılarına katılan üyeye hem huzur hakkı hem de encümen ödeneğinin verileceği değerlendirilmektedir.

➤ **Birden fazla ihtisas komisyonunda görev alan Meclis Üyelerine, çakışmayan toplantı günleri için huzur hakkı verilir mi?**

Konu ile ilgili olarak İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nce verilen 6.12.2005 tarih ve B.05.0.MAH.0650002/13118-82961 sayılı görüşte;

"Bu hükümler çerçevesinde birden faz-

la ihtisas komisyonunda görev alan meclis üyesine, Kanunda belirtilen toplantı gün sayılarını aşmaması ve görevlendirildiği ihtisas komisyonu toplantılarına fiilen katılması ve toplantıların farklı günlerde olması kaydıyla birden fazla komisyon üyeliği karşılığında huzur hakkı ödenmesinde sakınca bulunmadığı değerlendirilmektedir...”denilerek, farklı günlerde yapılan ihtisas komisyonu toplantılarına katılan meclis üyelerine huzur hakkı verileceği belirtilmiştir.

➤ **Meclis üyeleri arasından belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirilen ve aylık ödenek verilen başkan yardımcısına, meclis ve ihtisas komisyonu toplantılarına katılması halinde huzur hakkı ödenebilir mi ?**

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Norm kadro ve personel istihdamı" başlıklı 49 uncu maddesinin 7 nci fıkrasının; "Norm kadrosunda belediye başkan yardımcısı bulunan belediyelerde norm kadro sayısına bağlı kalınmaksızın; belediye başkanı, zorunlu gördüğü takdirde, nüfusu 50.000'e kadar olan belediyelerde bir, nüfusu 50.001 - 200.000 arasında olan belediyelerde iki, nüfusu 200.001-500.000 arasında olan belediyelerde üç, nüfusu 500.000 ve fazla olan belediyelerde dört belediye meclis üyesini belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirebilir. Bu şekilde görevlendirilen meclis üyelerine belediye başkanına verilen ödeneğin 2/3'ünü aşmamak üzere belediye meclisi tarafından belirlenecek aylık ödenek verilir ve taleplerine göre bir sosyal güvenlik kurumu ile ilişkilendirilir. Bu şekilde görevlendirme, memuriyete geçiş, sözleşmeli veya işçi statüsünde çalışma dâhil ilgililer

açısından herhangi bir hak teşkil etmez ve belediye meclisinin görev süresini aşamaz. Sosyal güvenlik prim ve benzeri giderlerden kurum karşılıkları belediye bütçesinden karşılanır.” hükmü uyarınca belediyelerde meclis üyeleri arasından belediye başkan yardımcısı görevlendirilebilmektedir. Bu şekilde görevlendirilen başkan yardımcısına ise aylık olarak belediye başkanına ödenen ödeneğin 2/3'ünü geçmemek üzere meclis tarafından belirlenen ödenek verilmektedir.

Ancak, bu şekilde görevlendirilen belediye başkan yardımcısı meclis üyesi olduğu için meclis toplantılarına, bazen de meclis üyeleri arasından seçilerek oluşturulan çeşitli ihtisas komisyonu toplantılarına katılmaktadırlar. Durum böyle olunca, belediyede sürekli görevli olduğu için ödenek alan belediye başkan yardımcısına, toplantılar için huzur hakkı ödenip ödenmeyeceği hususunda tereddütler doğmaktadır.

Meclisin başkan ve üyelerine verilecek huzur hakkı Belediye Yasası'nın 32 nci maddesinde; "Meclis başkan ve üyelerine, meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları her gün için, 39 uncu madde uyarınca belediye başkanına ödenmekte olan aylık brüt ödeneğin günlük tutarının üçte birini geçmemek üzere meclis tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödenir. Huzur hakkı ödenecek gün sayısı, 20, 24 ve 25 inci maddelerde belirtilen toplantı günü sayısından fazla olamaz ve meclis üyelerine aynı gün için birden fazla huzur hakkı ödenemez." şeklinde düzenlenmiştir.

Kanunun yukarıda gösterilen hükümlerine göre, belediye başkan yardımcısı ödeneği ile, huzur hakkı farklı nitelik

taşıdığından, bu şekilde görevlendirilen başkan yardımcısı hem aylık ödeneğini, hem de toplantıya fiilen katılmak kaydıyla Kanunda belirtilen sınırlamalar dahilinde huzur hakkını alabilecektir.

Bu yönde bir soruya İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nce Ankara Yenimahalle Belediye Başkanlığı'na verilen 12.8.2005 tarihli ve B.05.0.MAH.0650002/7948-82152 sayılı görüşte, "Meclis üyeleri arasından belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirilen ve Kanunda belirtilen şekilde aylık ödenek verilen başkan yardımcısına, meclis ve ihtisas komisyonu toplantılarına katılması halinde huzur hakkı ödenip ödenemeyeceğine ilişkin ilgi yazımız incelenmiştir .

Meclis üyeleri arasından ne şekilde belediye başkan yardımcısı görevlendirileceği ve bunlara verilecek ödenek, 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesinde açıklanmıştır.

Meclis ve ihtisas komisyonu toplantılarına katılan üyelere ödenecek huzur hakları ise aynı Kanunun 32 nci maddesinde belirlenmiştir.

Meclis üyeleri arasından görevlendirilen belediye başkan yardımcısı bu görevinden dolayı ödenek alacaktır.

Ancak, meclis toplantılarına ve seçilmesi halinde ihtisas komisyonu toplantılarına katılması durumunda Kanunda belirtilen gün sayıları ile sınırlı olmak kaydıyla huzur hakkı ödenmesinde bir sakınca bulunmamaktadır.." denilerek, meclis üyeleri arasından görevlendirilen belediye başkan yardımcısının, meclis toplantılarına ve seçilmesi durumunda, ihtisas komisyonu toplantılarına katıldığında Kanunda belirtilen gün sayıları ile sınırlı

olmak kaydıyla huzur hakkı ödenmesinde bir sakınca bulunmadığı görüşüne yer verilmiştir.

➤ **Meclis başkan ve üyelerinin, huzur ve izin haklarına hak kazanması için meclis toplantıları ne şekilde yapılırsa toplantıya katılmış sayılacaktır ?**

Konu ile ilgili olarak İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nce Burdur Valiliğine verilen 05.01.2011 tarihli ve 53010 sayılı görüş yazısında; "... Mevzuat hükümlerinin değiştirilmesi neticesinde; belediye meclisinin toplantısı başlamadan önce başkanlık divanı yerini alıp yoklama yaptırması gerekmektedir. Yoklamada meclis toplantısına katılan ve hazirun cetvelini imzalayan meclis üyesinin, toplantının hangi aşamasında ayrılırsa ayrılırsa toplantıya katılmış sayılması gerektiği değerlendirilmektedir." açıklamasına yer verilmiştir.

➤ **Belediye Başkan Yardımcısının Belediye Başkanına vekalet ettiği sürede aylık ödeneğinin kesilip kesilmeyeceği, meclisten seçilen Belediye Başkan yardımcısına katıldığı meclis ve ihtisas komisyonu huzur hakkının ödenip ödenmeyeceği, meclisten seçilen başkan yardımcısı encümen başkanı olarak görev yaptığı anda encümene katılan memur üyelerin encümen ödeneği alıp almayacağı?**

Konu ile ilgili olarak İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nce İstanbul Valiliğine verilen 21.02.2013 tarihli ve 30546965-5727 sayılı görüş yazısında; "... belediye başkanına vekalet eden başkan yardımcısı, başkan yardımcısı görevinin gerekleri ile birlikte başkan vekili

görevini de yerine getirdiği dikkate alındığında, belediye başkan vekilliğine vekalet ettiği gün kadar vekalet ücreti alacağı, başkan yardımcısı ödeneğinin kesilmemesi gerektiği, belediye meclisi üyeleri arasından seçilen başkan yardımcısına meclis, encümen ve komisyon toplantılarına katılmalarından dolayı Kanunda belirtilen sınırlamalar dahilinde huzur hakkı ve aylık ödeneğin ödeneceği, meclis üyeleri arasından seçilen başkan yardımcısının encümen başkanı olarak görev yaptığında encümene katılan memur üyelere Kanununun 36 ncı maddesinde belirtilen aylık ödeneğin ödenmesi gerektiği” değerlendirmesine yer verilmiştir.

2. Belediye Meclis Üyelerinin Yıllık ve Mazeret İzinleri

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 20 nci maddesinde, “Belediye meclisi, her ayın ilk haftası, önceden kararlaştırdığı günde toplanır.

Meclis, resmî tatile rastlayan günlerde çalışmasına ara verebilir. Belediye meclisi her yıl bir ay tatil kararı alabilir.” hükmü mevcuttur. Söz konusu madde hükmünden de anlaşılacağı üzere, belediye meclisi üyelerinin, meclisçe karar alınması durumunda **bir aylık tatil** hakları mevcuttur.

Bunun dışında, belediye meclis üyelerinin hastalık izni ve mazeret izni olmak üzere iki türlü izin hakkı daha vardır

a) Hastalık izni : Belediye meclis üyelerine hastalıkları halinde, verilecek raporlarda gösterilecek lüzum üzerine izin verilir.

5393 sayılı Yasa’nın 32 nci maddesindeki, “Meclis üyeleri hastalıkları süresince izinli sayılacakları” hükmü ile, meclis

üyelerinin hastalanmaları durumunda iyileşinceye kadar izinli sayılmalarına olanak tanınmıştır. Ancak, bu durumun sağlık kurumundan alınacak hekim raporu ile kanıtlanması gerekir. Bu nedenle meclis üyeleri hastalanmaları halinde, resmi ya da özel sağlık kuruluşlarından alacakları raporu belediyelerine ibraz ederek, hastalıklarını belgelendirmek durumundadır.

b) Mazeret izni: Belediye meclis üyelerine mazeretleri durumunda, bir yıl içindeki toplantı süresinin yarısını aşmamak şartıyla istekleri üzerine meclis tarafından ayrıca izin verilebilecektir.

Bu noktada asıl üzerinde durulması gereken; meclis üyesine izin verilirken, fiilen yapılan toplantı süresinin mi yoksa Yasa’nın 20 nci maddesinde olağan ve olağanüstü toplantılar için belirlenen sürelerin mi esas alınacağıdır. Belediye meclisi, Yasa’nın 20 nci maddesindeki toplantı sürelerini aşamaz, ancak daha az sürelerde toplantıyı bitirebilir. Eğer fiili toplantı süresi esas alınacak olursa, örneğin Mart ayında izin talebinde bulunan meclis üyesine bütün yılın toplantı süresi henüz gerçekleşmediğinden, ne kadar izin verilecektir ? Diğer yandan fiili toplantı süresi her belediyede farklı olabileceğinden, meclis üyeleri izinlerinde bir eşitsizlik olacaktır.⁴

Bu nedenlerle, 5393 sayılı Yasa’nın 32 nci maddesi hükmü, izin konusunda fiilen yapılan toplantı süresini değil, toplantı süresini esas aldığından, belediye meclis üyelerine mazeret izni verilirken, anılan Yasa’nın 20 nci maddesindeki bir yıllık olağan ve olağanüstü toplantılar

⁴ Hayrettin Güngör, İl Özel İdaresi Mevzuatı, 2. Baskı, Kont-Der Yayını, Ankara 2008, s.146

için öngörülen toplantı süreleri esas alınacaktır.⁵

Bu durumda, Yasa'nın 20 nci maddesi hükmüne göre belediye meclisi yılda 12 olağan, 3 kez de olağanüstü olmak üzere, toplam 78 gün toplanabilmektedir.

Meclisin olağan ve olağanüstü toplantı sayısı ile toplantı süreleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2 : Belediye Meclisinin Toplantı Sayısı ve Toplantı Süreleri

Toplantının Türü	Toplantı Sayısı (Gün)	Toplantı Süresi (Gün)	Toplam (Gün)
Olağan toplantı (genel)	11	5	55
Olağan toplantı (bütçe)	1	20	20
Olağanüstü toplantı	3	1	3
Toplam	15	26	78

Buna göre; belediye meclis üyelerine, mazeretleri durumunda her yıl meclis toplantı süresinin yarısı olan $(78 \div 2) = 39$ günü geçmeyecek şekilde izin verilebilecektir.

Bu durumda yıllık izin kullanmak isteyen meclis üyelerinin, bu yöndeki taleplerini; *mazeretin gerekçesi*, iznin süresi, *izni geçireceği yer* ve kullanacağı tarihi de belirten bir dilekçe ile meclis başkanlığına iletmeleri gerekir.

Bu noktada akla şöyle bir soru daha gelebilir : **Belediye meclisi, üyenin izin talebini reddedebilir ya da talep ettiği izin süresini kısaltabilir mi?**

5393 sayılı Yasa'nın 32 nci maddesin-

deki, "... *mazeretleri durumunda, bir yıl içindeki toplantı süresinin yarısını aşmamak şartıyla istekleri üzerine meclis tarafından izin verilebilir.*" hükmü ile, iznin süresi veya verilip verilmeyeceği konusunda belediye meclisine bir takdir hakkı tanınmıştır. Bu bakımdan, belediye meclisi üyelerin izin taleplerini aynen kabul etmek durumunda değildir.

Bu durumda, belediye meclisinin, meclis çalışmalarındaki yoğunluğu gerekçe göstererek, üyelerin izin taleplerini reddedebileceği gibi, kısaltabilmesi de mümkündür.⁶

3. Belediye Meclis Üyelerinin Diğer Özlük ve Sosyal Hakları

a) Belediye Meclisi ve Encümen Üyelerinin Tedavi Giderleri

Belediye meclisi üyelerinin hastalıkları halinde tedavilerinin nasıl yapılacağı, belediyenin bu giderlere katılıp katılmayacağı yolunda bir yasal düzenleme mevcut değildir.

Uygulamada bu konuda belediye bütçesinden bir harcama yapılmamaktadır.

Belediye meclisi içinden seçilmiş olan belediye encümeni üyelerinin durumu da aynıdır.

b) Belediye Meclisi Üyeleri ve Seçilmiş Encümen Üyelerinin Harcırahı

Belediye meclisi üyeleri, seçmenler tarafından doğrudan doğruya, nisbi temsil yöntemine göre seçilirler. Belediye meclisi üyeleri konumları itibarıyla ne memurdur, ne de hizmetlidir. Bu üyeler, Anayasa'da ifadesini bulan kamu görevlisidirler.

Belediye meclisi üyelerini, belediye

⁵ Güngör, Belediyenin Organları Meclis, Encümen, Başkan, Ankara 2013, s.135

⁶ Güngör, a.k., s.135

idaresine ait bir hizmetin ifası için geçici görevle görevlendirmek mümkündür.

Belediye meclisi üyelerinin, belediye idaresine ait bir görevlendirmede Harcırah Kanunu karşısında durumları nedir?

6245 sayılı Harcırah Kanunu'nun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine göre, *memur veya hizmetli olmamakla birlikte kurumlarınca geçici bir görevle görevlendirilenlere* de harcırah verilmektedir.

Aynı Yasa'nın 8 inci maddesine göre, üzerlerinde resmi bir görev bulunmayanlara (belediye meclisi üyelerine), **“memur veya hizmetli grubuna girmeyenler”** grubundan harcırah ödemesi yapılmaktadır.

Belediye meclisi üyeleri belediye hizmetleri ile ilgili olarak gerek yurtiçinde, gerekse yurtdışında geçici görevle görevlendirilebilirler.

Belediye Meclis Üyelerinin Yurtiçi Geçici Görev Harcırahları

Belediye meclisi üyeleri, belediye hizmetleri ile ilgili olarak geçici görevle görevlendirilebilirler. Ancak, 5393 sayılı Yasa ve diğer mevzuatta belediye meclisi üyelerinin harcırahlarını düzenleyen bir hüküm yer almamıştır.

Bilindiği üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi olan kamu görevlilerinin, bir görevin yerine getirilmesi amacıyla sürekli ya da geçici olarak görev yerlerinden ayrılmaları halinde yol giderleri ve gündelikleri, 6245 sayılı Harcırah Kanunu'na göre ödenmektedir.

Yürürlükteki mevzuata göre, belediye meclisi üyeleri devlet memuru olmamakla birlikte, belediyeye ait işleri takip ve

ifa için geçici görevlendirilmeleri durumunda, kendilerine 6245 sayılı Harcırah Kanunu'na yol masrafı ve yevmiye ödenir. Nitekim, yukarıda belirtildiği üzere, üzerlerinde resmi bir görev bulunmayanlar (belediye meclisi üyeleri), 6245 sayılı Harcırah Kanunu'nun **8 inci maddesine** göre **“Memur veya hizmetli grubuna girmeyenler”** grubundan sayılmakta ve kendilerine bu gruptan harcırah ödemesi yapılmaktadır.

Söz konusu maddede; *“Memur veya hizmetli olmadıkları halde, bu Kanuna tabi kurumlarca geçici bir görev ile görevlendirilenlere verilecek yol masrafı ve gündelik, bunların bilgi seviyeleri ve faaliyet sahaları ile mahalli şartlar dikkate alınarak 4 üncü dereceye olan memurlardan herhangi birine verilen yol masrafı ve gündeliğe kıyasen ilgili kurumca takdir olunur.”* hükmü yer almaktadır.

Bu kapsamda, belediye meclisi üyelerinin, belediye hizmetleriyle ilgili olarak yapacakları gerek yurt içi ve gerekse yurt dışı seyahatleri dolayısıyla kendilerine 6245 sayılı Yasa uyarınca harcırah verilir. Bununla birlikte, belediye meclisi üyelerine ödenecek harcırah miktarı, 4 üncü derecedeki memurlara verilen harcırah tutarını geçemez.

Ayrıca, belediye meclisince bütçe kararnamesine ve bağlı (H) Cetveline hüküm konulması gerekmektedir. Ancak bunun için, yurtiçi görevlendirmelerde üst yönetici (belediye başkanı), yurtdışı görevlendirmelerde ise **meclis kararı** gerekmektedir.

Bu durumda belediye meclisi üyelerine 4 üncü derece memurlara ödenmesi gereken yevmiye miktarı ödenebilir. Memurlara ve hizmetlilere her yıl ödenecek

harcırah miktarı, Bütçe Kanunlarına ekli (H) Cetveli ile gösterildiğine göre, belediye meclis üyelerine (H) Cetvelinde o yıl için tespit edilen miktarları geçmemek üzere yevmiye ödemesi yapılabilir.

6245 sayılı Yasa'nın 33 üncü maddesi gereğince, memur ve hizmetlilere verilecek günlük harcırah miktarları, her yıl Bütçe Kanunu'nun (H) cetvelinde gösterilmektedir. Buna göre; belediye meclis üyelerine yurt içinde verilecek azami gündelik tutarı, 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'na ekli (H) cetvelinin I/B-d bendinde, "**Aylık kadro derecesi 1 - 4 olanlar**" grubu için belirlenen miktar olan 405 TL'dir.

Geçici görevle görevlendirilen belediye meclisi üyelerinin mutaat vasıta ile seyahat etmeleri asıldır. Bu durumda yolculuk yapılan vasıtanın cinsine göre otobüs, minibüs, tren, vapur gibi mutaat vasıta bilet bedelleri ödenir.

Belediye meclisi üyelerinin geçici görevle görevlendirilmede, başka mahalle gitme, belediyeye ait taşıtla olmuşa, belediye meclisi üyelerine herhangi bir bilet bedeli ödenmez.

Belediye meclisi üyeleri, geçici görev için uçakla yolculuk yapabilirler. Uçakla yapılan geçici görev yolculuklarında uçak bilet bedelleri ödenir. Bu durumda sarf evrakları arasında biletlerin konulması zorunludur.

Seçilmiş Encümen Üyelerinin Yurtiçi Harcırahları

6245 sayılı Yasa'ya göre; ödenek karşılığı çalışanların harcırahı, almakta oldukları aylık brüt ödeneğin en yakın memur (ek gösterge dahil) aylık tutarına kıyaslama suretiyle bulunacaktır.

Buna göre; encümenin seçilmiş üyelerine almakta oldukları aylık ödeneğin en yakın memur aylık tutarı üzerinden harcırah verileceğine göre, Devlet memurlarının (H) cetvelinde gösterilen ek gösterge ve kadrolar üzerinden hesaplanan aylık tutarları şöyledir:

$$1500 + 8000 = 9500 \times 0,907796 = 7.228,27 \text{ TL}$$

$$1500 + 5800 = 7300 \times 0,907796 = 5.554,36 \text{ TL}$$

$$1500 + 3000 = 4500 \times 0,907796 = 3.423,92 \text{ TL}$$

$$1500 + 2200 = 3700 \times 0,907796 = 2.815,22 \text{ TL}$$

Buna göre; 2024 yılında encümenin seçilmiş üyelerine verilecek harcırah tutarları, aşağıda gösterilmiştir:

Beldenin Nüfusu	Encümen Brüt Ödeneği (TL)	Günlük Harcırah Miktarı (TL)
0 - 10.000	$3.500 \times 0,907796 = 3.177,29$	405
10.001 - 50.000	$4.500 \times 0,907796 = 4.085,08$	420
50.001 - 200.000	$6.000 \times 0,907796 = 5.446,78$	420
200.001'den fazla	$7.500 \times 0,907796 = 6.808,47$	435
Büyükşehir belediyeleri	$12.000 \times 0,907796 = 10.893,55$	465

Belediye Meclis Üyelerinin Yurt Dışı Harcırahları

Belediye meclisi üyelerinin de tabii olduğu yurt dışı geçici ya da sürekli görev yolculukları ile ikametlerde verilecek gündeliklerin miktarı her yıl Cumhurbaşkanlığı kararı ile tespit edilmektedir.

Yurtdışı Gündeliklerine Dair Karar⁷ hükümlerine göre, yurt dışına her çıkışta seyahat ve ikamet süresinin ilk 10 günü için ödenecek gündelikler %50 artırılmak suretiyle hesaplanır. Ayrıca, ilk on

⁷ Yurtdışı Gündeliklerine Dair Karar, 18.01.2024 tarihli ve 32433 sayılı R.G.de yayımlanmıştır.

gün ile sınırlı olmak kaydıyla yatacak yer temini için ödedikleri ücretleri fatura ile belgelendirilenlere, faturada gösterilen günlük yatak ücretinin yukarıdaki şekilde artırımlı olarak hesaplanan gündeliklerinin %40'ına kadar olan miktar için ödeme yapılmaz. % 40'ını aşması halinde, aşan kısmın sadece %70'i ayrıca ödenir. Ancak, yatacak yer temini için ödenecek günlük ilave miktar, hesaplanan gündeliklerin %70'ini geçemez.

Örnek 1 : Geçici görevle, örneğin 8 gün süre ile Almanya'ya giden bir belediye meclisi üyesinin harcırahi:

Gündelik	Tutar (€)
1 günlük gündeliğin % 50 artırımlı tutarı (99 + 49,5)	148,5
8 gün için %50 artırımlı yurtdışı gündelik tutarı (148,5 x 8)	1.188
Artırımlı gündeliğin %40'ı (148,50 x %40)	59,40
%40 ı aşan kısım (80 - 59,40)	20,60
İlk on gün için günlük konaklama giderinin, %50 artırımlı gündeliğin %40'ını aşması halinde aşan kısmın %70'i (20,60 x %70)	14,42
Ödenecek konaklama gideri (14,42 x 8 gün)	115,36
Toplam 8 günlük gündelik tutarı (1.188 + 115,36)	1.303,36

(€ : Euro)

1.303,36 Euro olacaktır.

Örnek 2 : Bir belediye meclisi üyesi Haziran/2024 yılında 12 günlüğüne Almanya'ya geçici görevle gönderilmiştir. Bu üyenin Almanya'da 12 gün otelde kalması ve günlük 100 Euro otel ücreti giderini fatura ile belgelendirmesi durumunda, 10 günlük süre ile sınırlı olmak kaydıyla ilave ödeme yapılacaktır. Buna göre; ilgiliye ait gündelik hesaplaması şu şekilde yapılacaktır:

Gündelik	Tutar (€)
10 gün için otel ücreti (100 x 10)	1.000
1 günlük gündeliğin %50 artırımlı tutarı (99 + 49,5)	148,5
İlk 10 gün için artırımlı yurtdışı gündelik tutarı (148,5 x 10)	1.485
2 günlük gündelik tutarı (2 x 99)	198
Toplam 12 günlük gündelik tutarı (1.485 + 198)	1.683
Gündelik tutarının %40'ı (1.485 x % 40)	594
Yatak bedelinin gündeliğin %40'ını aşan tutarı (1.000-594)	406
Aşan kısmın %70'i (406 x % 70)	284,2
10 gün için yatacak yer temini için ödenecek tutar	284,2
Toplam gündelik tutarı (1.683 + 284,2)	1.967,2

Bu durumda, belediye meclisi üyesine 12 günlük gündelik karşılığı olarak ödenecek 1.683 € gündeliğe ek olarak 10 günlük süre ile sınırlı olarak 284,2 Euro yatacak yer için ayrıca ödeme yapılacaktır.

Hangi araçla (uçak vs.) gidip gelmişse, onun parası da ayrıca ödenecektir.

Örnek 3 : Belediye Meclis üyesi (C) yol dahil 12 günlüğüne geçici görevle Almanya'ya gönderiliyor. Üye (C), günlüğü 80 Euro'dan 12 gün süreyle bir otelde konaklıyor. Dönüşünde konaklama bedeli 960 € tutarındaki faturayı kurumuna ibraz ediyor. Üye (C)'ye ödenecek **yurtdışı konaklama gideri ve geçici görev yolluğu tutarı** ne kadardır?

Veriler :

Gündelik (VI. sütun): 99 €

Artırımlı gündelik (ilk 10 gün %50)

: 148,50 €

Artırımlı gündeliğin %40'ı : 59,40 €

Hakedişler:

Gündelik (ilk 10 gün)

: 148,50 x 10 = 1.485,00 €

Gündelik (diğer 2 gün) : 99 x 2 = 198 €

Konaklama Ücreti : 80 €

Artırımlı gündeliğin %40'ını aşan

kısımın %70'i (80 - 59,40 = 20,60 x
0.70) : 14,42 €

Personele ödenecek konaklama gide-
ri : 10 x 14,42 = 144,20 €

Toplam yolluk tutarı: 1.827,20 €

Hangi araçla (uçak vs.) gidip gelmişse, onun parası da ayrıca ödenecektir.

ç) Belediye Meclis Üyelerinin Protokoldeki Yeri

Devlet erkanının ve kamu görevlilerinin protokoldeki yerleri, 16.4.2012 tarihli ve 2012/3073 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe konulan "Ulusal ve Resmi Bayramlar ile Mahalli Kurtuluş Günleri, Atatürk Günleri ve Tarihi Günlerde Yapılacak Tören ve Kutlamalar Yönetmeliği"ne ekli (1) sayılı Listede "Başkent Dışındaki İllerde Tebrikata Giriş Sırası"nda belirlenmiştir.⁸ Buna göre; il genel meclis üyeleri ve **belediye meclis üyeleri** 15. sırada sayılmıştır.

d) Meclis Üyelerine Pasaport Verilmesi

5682 sayılı Pasaport Kanunu'nun "hususî damgalı pasaport" başlıklı 14 üncü maddesinde, hususî damgalı pasaport verilecek kişiler arasında belediye meclisi üyeleri yer almadığından, bunlara görevleri dolayısıyla hususî damgalı pasaport verilmez.

Ancak, belediye meclisi üyelerinden, bu göreve seçilmeden önce devlet memuru olarak birinci, ikinci ve üçüncü derecede bir görev yapmış olanlara

⁸ Söz konusu Yönetmelik, 5.5.2012 tarih ve 28283 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

"hususî damgalı pasaport" verilir.

5682 sayılı Yasa'nın değişik 14 üncü maddesinin (B) bendine göre, Devlet memuriyetinde bulunmamış ya da devlet hizmetinde bulunup da, ilk üç dereceye hak kazanamamış belediye meclisi üyelerine, belediyenin işi ile ilgili görevli olarak yurt dışına gitmeleri halinde "hizmet damgalı pasaport" verilir.

Ancak, bu durumda olan belediye meclisi üyelerinin yıllık izin veya turistik gezi amacıyla yurt dışına gitmeleri halinde ise, kendilerine hususî veya hizmet damgalı pasaport verilmez. Bu durumda olan belediye meclisi üyelerinin "Umuma mahsus pasaport" almaları gereklidir.

III. SONUÇ

Belediye meclis üyeleri belediyenin genel karar organı olan belediye meclisinin üyeleri olup, belediye başkanıyla birlikte belediyenin yönetiminden sorumludur..

Belediye meclislerine, belediye bütçesinden stratejik plana, imar plânlarından borçlanmaya, taşınmaz mal alım satımından taşınmazlar üzerinde sınırlı aynı hak tesisine kadar **çok sayıda görev, yetki ve sorumluluk verilmiştir.**

Bu üyelere, meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları her gün için, nüfus itibarıyla belediye başkanına ödenmekte olan aylık brüt ödeneğin günlük tutarının üçte birini geçmemek üzere meclis tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödenmektedir.

Meclis üyeleri hastalıkları süresince izinli sayılmakta, ayrıca mazeretleri durumunda, bir yıl içindeki toplantı süre-

sinin yarısını aşmamak şartıyla istekleri üzerine meclisçe izin verilebilmektedir. Belediye meclisi üyelerine, belediye idaresine ait bir hizmetin ifası için geçici görevle görevlendirilmeleri durumunda Harcırah Kanunu uyarınca harcırah verilmektedir.

Belediye meclis üyeleri, “Başkent Dışındaki İllerde Tebrikata Giriş Sırası”nda protokolde 5. sırada yer almıştır.

Temennimiz, meclis üyelerinin mali ve sosyal haklarının da imkanlar ölçüsünde konumlarına uygun olarak iyileştirilmesidir.

MAHALLİ İDARELER AÇISINDAN İŞKUR İŞGÜCÜ UYUM PROGRAMI

Mahmut ÇOLAK*

* Emekli Sosyal Güvenlik Başmüfettişi
İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Mevzuatı Danışmanı

Bu makale çalışmamızda; Türkiye İş Kurumu tarafından hazırlanan ve 29 Ağustos 2024 tarihli 32647 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanarak aynı gün itibarıyla yürürlüğe konulan “İşgücü Uyum Programının Yürütülmesine İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” dikkate alınarak mahalli idareler açısından işgücü uyum programı 18 başlık altında değerlendirilecektir.

I- Programın Amacı:

Özel politika gerektiren gruplar başta olmak üzere işsizlerin istihdam edilebilirliğini artıracak bilgi, beceri, çalışma alışkanlığı ve disiplinini kazandırmak üzere Türkiye İş Kurumu tarafından aktif işgücü hizmetleri kapsamında kamu kurum ve kuruluşları ile iş birliği yapılmıştır.

II- Temel Kavramlara Açıklık Getirilmesi:

Aktif işgücü hizmetleri: İstihdamın korunmasına ve artırılmasına, işsizlerin mesleki niteliklerinin geliştirilmesine, işsizliğin azaltılmasına ve özel politika gerektiren grupların işgücü piyasasına kazandırılmasına yardımcı olmak üzere gerçekleştirilen faaliyetler.

ALO 170: Çalışma ve Sosyal Güvenlik İletişim Merkezi.

Denetim Kurulu: İŞKUR Kurum tarafından yürütülen işgücü yetiştirme faaliyetlerini denetlemek üzere kurulan denetim kurulları.

E-şube: İŞKUR tarafından sunulan hizmetlerin yer aldığı elektronik platform.

Hizmet sağlayıcı: Program kapsamın-

daki hizmetlerin sunumunda iş birliği yapılabilecek kamu kurum ve kuruluşları.

İş birliği: İŞKUR ve hizmet sağlayıcı arasında sözleşmenin kurulmasıyla ortaya çıkan ilişki.

İşgücü Uyum Programı (İUP): Özel politika gerektiren gruplar başta olmak üzere işsizlerin istihdam edilebilirliğini artıracak bilgi, beceri, çalışma alışkanlığı ve disiplinini kazandırmak üzere aktif işgücü hizmetleri kapsamında kamu kurum ve kuruluşları ile iş birliği yapılarak düzenlenen ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 5'inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi kapsamında yer alan kurs

İşsizlik Sigortası: Bir işyerinde çalışırken, çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, herhangi bir kasıt ve kusuru olmaksızın işini kaybeden sigortalılara işsiz kalmaları nedeniyle uğradıkları gelir kaybını belli süre ve ölçüde karşılayan işsizlik ödeneği, yarım çalışma ödeneği gibi programlar.

Katılımcı: İşgücü Uyum Programına katılan kursiyerler.

Özel politika veya uygulama gerektiren gruplar: Diğer işsiz gruplarına göre istihdamında daha fazla güçlük çeken engelli, kadın ve genç gibi gruplar.

Program: İşgücü Uyum Programı.

Yüklenici: Bu Yönetmelik Program kapsamındaki hizmetlerin yürütülmesi amacıyla sözleşme ve/veya protokol imzalanan hizmet sağlayıcılar.

III- İşgücü Uyum Programı Uygulanabilecek Durumlar:

Kamu yararı gözetilmek şartıyla hizmet sağlayıcı kurumlar tarafından ilet-

len taleplerin İŞKUR Genel Müdürlüğü tarafından uygun görülmesi halinde aşağıdaki amcalar dâhilinde program düzenlenebilir. Bu belirlenen uygulama alanları kamusal hizmetlerin desteklenmesine yönelik belirlenmiş olup belirli bir mesleğe yönelik program düzenlenmez.

- Engelli, yaşlı ve hasta bakımına yönelik faaliyetlerin desteklenmesi.
- Çocuk bakım işlerine yönelik faaliyetlerin desteklenmesi.
- Tarımsal üretim uygulamalarının ve hayvancılık faaliyetlerinin desteklenmesi faaliyetleri.
- Ağaçlandırma faaliyetlerinin desteklenmesi.
- Kamusal alanların temizlik, bakım ve onarım faaliyetlerinin desteklenmesi.
- Geri dönüşüm ve atık imha faaliyetlerinin desteklenmesi.
- Parkların ve yeşil alanların korunması ve geliştirilmesi faaliyetlerinin desteklenmesi.
- Biyolojik çeşitliliğin korunması ve doğal yaşam alanlarının restorasyon faaliyetlerinin desteklenmesi.
- Spor ve kültür faaliyetlerinin desteklenmesi.
- İŞKUR tarafından belirlenecek ve kamu kurum ve kuruluşlarıyla yürütülebilecek diğer faaliyetlerin desteklenmesi.

IV- Hizmet Sağlayıcıları:

İUP'lar iş birliği yöntemiyle kamu kurum ve kuruluşları ile düzenlenir.

Hizmet sağlayıcı kurum veya kuru-

luşların kuruluş amaçlarının hizmetin konusuna uygun olması ve bunların hizmetin gerektirdiği yeterlilik ve deneyime sahip olmaları gerekir. Bu hususlarla ilgili olarak İŞKUR il müdürlüğü inceleme yapmaya ve karar vermeye yetkilidir.

V- İşgücü Uyum Programı Taleplerinin Alınması, Sözleşme İmzalanması Ve İlanı:

İUP uygulanmasına ilişkin hizmet sağlayıcının uzun vadeli sigorta kollarından bildirim yapılan mevcut personel sayısı bilgisini de içeren talepleri hizmet sağlayıcılar tarafından İŞKUR il müdürlüklerine iletilir.

Hizmet sağlayıcılar buldukları ildeki kendi işyerleri ile bağlı, ilgili, ilişkili ve yan kuruluşları da dâhil olacak şekilde talep tarihi itibarıyla bildirim yapılan son muhtasar ve prim hizmet beyannamesindeki toplam sigortalı sayılarının %30'una kadar kontenjan talep edebilir. Bu oranı %50'ye kadar artırmaya İŞKUR Genel Müdürlüğü yetkilidir.

Hizmet sağlayıcılar tarafından kontenjan talebine yönelik yapılacak hesaplama; İŞKUR ile iş birliği kapsamında düzenlenmesine karar verilen ve devam eden herhangi bir aktif işgücü programı bulunması halinde bu programların katılımcıları dâhil edilmez.

Talepler İŞKUR il müdürlüklerince incelenir. Uygun görülen talepler İŞKUR Genel Müdürlüğüne iletilir.

Toplam sigortalı sayısı 17'den az olan veya belirtilen alanlarda faaliyet göstermeyen kamu kurum ve kuruluşlarının talepleri İŞKUR il müdürlüğüne doğru dan reddedilir.

Talebin İŞKUR Genel Müdürlüğü tarafından uygun bulunmasını ve İŞKUR

il müdürlüğüne ödenek tahsis edilmesini müteakip yüklenici ile İŞKUR il müdürlüğü arasında, programın niteliğini ve karşılıklı hak ve yükümlülükleri gösteren sözleşme imzalanır ve program sistem üzerinden ilan edilir.

VI- Başvuru Ve Katılım Şartları

İUP'a katılmak için aşağıdaki şartlar aranır.

- Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak (2527 sayılı Türk Soylu Yabancıların Türkiye'de Meslek ve Sanatlarını Serbestçe Yapabilmelerine, Kamu, Özel Kuruluş veya İşyerlerinde Çalıştırılabilmelerine İlişkin Kanun hükümleri kapsamında olanlar aranmaz)
- İŞKUR'a kayıtlı olmak
- 18 yaşını tamamlamış olmak
- Yaşlılık veya malullük aylığı almamak
- Program talep tarihinden önceki 1 yıl içerisinde ve programın fiilen başlayacağı tarihe kadar yüklenicinin veya bağlı, ilgili, ilişkili ve yan kuruluşlarının çalışanı olmamak
- Başvuru tarihinden önceki son 1 aylık sürede 5510 sayılı Kanunun 4'üncü maddesi kapsamında sigortalı olarak bildirilmemiş olmak veya sigortalı sayılmamak
- Başvuru tarihi itibarıyla 5510 sayılı Kanunun 5'inci maddesi kapsamında sigortalı olarak bildirilmemiş olmak veya sigortalı sayılmamak
- Hane gelir şartını sağlamak (hane gelir şartının kapsamı 4857 sayılı İş Kanunu hükümleri çerçevesinde 1 aylık asgari ücretin net tutarının 1 ila

4 katı arasında İŞKUR Genel Müdürlüğü tarafından belirlenir)

- İŞKUR tarafından sunulan aktif işgücü veya işsizlik sigortası programlarının yararlanıcısı olmamak

VII- Başvuruların Alınması Ve Değerlendirilmesi

Sistem üzerinden açılan ilanlara başvuru süresi boyunca e-Devlet, ALO 170 ve e-şube üzerinden başvurular alınır. Zorunlu hallerde İŞKUR il müdürlükleri ve hizmet merkezlerince de başvuru alınabilir.

Başvuru süresi 5 gün olarak belirlenir.

Sistemden kaynaklı sorunlara bağlı olarak süresi içerisinde başvurusu alınmayan kişilerin başvuruları, ilgili programın katılımcılarının belirlenmesinden önce müracaat edilmesi durumunda, değerlendirilmeye alınabilir.

Katılımcı seçiminden önce, program ilanında belirtilen şartları taşımayan ya da programın aksamasına veya başarısız olmasına sebep olabilecek olan başvurular geçersiz sayılır.

Terör örgütlerine veya Devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olan kişiler programa katılamaz. Programa katılıp bu durumu sonradan tespit edilenlerin programdan çıkışı verilir.

İŞKUR İl müdürlüğü; yüklenici kamu kurumları ile birlikte değerlendirerek sözleşme konusu programın niteliğine ve özelliğine uygun katılımcıları belirleyebilmek amacıyla katılımcı seçiminde liste yöntemi veya noter kurası yöntemi kullanabilir. İŞKUR

İl müdürlüğü katılımcı seçiminde kullanacağı yöntemi programın ilanında belirtir.

Katılımcı seçim yöntemi doğrultusunda yürütülecek katılımcı seçim işlemlerinde en az bir İŞKUR personeli gözlemci olarak görevlendirilir.

Katılımcı seçiminde noter kurası yöntemi kullanılması hâlinde seçime ilişkin tüm masraflar yüklenici tarafından karşılanır.

VIII- İşgücü Uyum Programı Uygulama Esasları

Programın ilk 4 haftasında yararlanma süresi haftalık 37,5 saat ve 5 gün olarak uygulanır.

İlk 4 hafta sonrasında haftalık yararlanma süresi 22,5 saat ve 3 gün olarak uygulanır.

Programların başlangıç günü her hâlikarda pazartesi günü olacak şekilde ve günlük program süresi 7,5 saat olarak uygulanır.

Katılımcıların katılım sağlayacakları günlere ilişkin çizelgeler program başlangıcından önce yüklenici tarafından İŞKUR'a bildirilir. Program devam süresince cari ay içerisinde değişiklik yapılamaz. Takip eden aylara ilişkin çizelgelerde yapılacak değişiklikler cari ay sonuna kadar Kuruma bildirilir.

Programın planlama aşamasında İUP katılımcı sayısı, uygulanacak programın niteliğine, uygulanacak alanın genişliğine ve/veya program için ayrılan kaynağın miktarına göre 5 kişiden az olmamak üzere belirlenir. Ancak programın başlatılması aşamasında belirlenen sayıda katılımcı bulunamaması ya da İUP'un yürütülmesi sırasında hizmet

sağlayıcının kusuru dışında katılımcı sayısında azalma olması durumlarında hizmetin gereği gibi ifasına engel olmamak kaydıyla programa devam edilebilir.

İUP uygulama süresi, her bir program için en fazla 10 aydır ve sözleşmede belirlenen sürenin tamamlanmasıyla sona erer. Başlangıçta program süresinin 10 aydan az olarak belirlenmesi halinde sözleşme ile belirlenen program süresi uzatılamaz.

Cari yılda tahsis edilen ve izleyen yıla devreden programların bitiş tarihi her halükârda izleyen yılın 30 Haziran tarihini geçemez.

Programın ilk 4 haftalık döneminde günlük 7,5 saat ve toplamda 8 gün olacak şekilde meslek edindirmeye hazırlık eğitimleri ve/veya kişisel gelişim eğitimleri verilir.

Programın son 2 haftası içerisinde katılımcılara 3 gün süreli iş arama becerisinin geliştirilmesine yönelik olarak İŞKUR il müdürlüğü tarafından eğitim verilir.

Bir katılımcı, İşgücü Uyum Programlarından toplamda en fazla 140 fiili gün yararlanabilir.

Mazeretsiz olarak programdan ayrılanlar, kendi kusuru nedeniyle ilişiği kesilenler veya yararlandığı program bittikten sonra İŞKUR tarafından niteliklerine uygun bulunan en az 2 iş teklifini mazeretsiz olarak kabul etmeyenler son yararlanma tarihi üzerinden 12 ay geçmedikçe yeni bir İUP'tan yararlanamaz.

Programdan ayrılan ya da ilişiği kesilen katılımcının yerine yedek listeden, yedek listeden karşılanamaması halinde ise başvuru ve katılım şartlarını sağlayan

İŞKUR'a kayıtlı kişiler arasından programın uygulandığı yere en yakın bölgeden başlamak kaydıyla yeni katılımcılar dâhil edilebilir.

IX- Katılımcı Eğitimlerine İlişkin Hususlar:

Eğitim dönemlerinde programda yer alan katılımcıların düzenlenecek eğitimlere katılması zorunludur.

Yüklenici eğitimlerin düzenlenmesini sağlamakla yükümlüdür.

Katılımcılara verilecek eğitimler her bir program için sözleşmede belirtilir.

Katılımcılara aşağıda yer alan eğitimler verilir:

- İş sağlığı ve güvenliği eğitimi
- Bağımlılıkla mücadele eğitimi
- İş arama becerisinin geliştirilmesi eğitimi
- İş ahlakı, motivasyon ve stres yönetimi eğitimi
- Kişiler arası ilişkiler ve etkili iletişim eğitimi
- Finansal okuryazarlık eğitimi
- İŞKUR Genel Müdürlüğü tarafından katılımcıların niteliğinin geliştirilmesi için belirlenecek diğer eğitimler.

Yüklenici gerekli nitelikleri haiz personelini eğitici olarak belirleyebilir veya diğer kamu kurum ve kuruluşları ile iş birliği yapabilir. Bu süreçte ortaya çıkabilecek tüm masraflar yüklenici tarafından karşılanır.

X- Devam Zorunluluğu Ve İzin

Katılımcıların programa devamı zorunludur.

Katılımcılar yükleniciye bilgi vermek ve onay almak kaydıyla; katılım günü olarak belirlenen günler için program süresinin 6 aya kadar olması durumunda 7, daha uzun süreli olması durumunda ise 10 güne kadar izin kullanabilir.

Sağlık sorunları, evlenme, doğum ve birinci derece yakınlarının vefatı ve benzeri durumlar izin süresi kapsamında değerlendirilir.

İznin kullanımı için, izin dilekçesinin yükleniciye onaylanması gerekmektedir olup dilekçede mazeret bildirilmesi zorunlu değildir.

5510 sayılı Kanuna göre iş kazası ve meslek hastalığı kapsamına giren sağlık sorunları hariç, herhangi bir nedenle belirtilen izin sürelerinin aşılması halinde, yüklenici tarafından katılımcının ilişigi kesilerek İŞKUR il müdürlüğüne bildirilir.

XI- Katılımcılara Yapılacak Cep Harçlığı Ödemesi, Sosyal Güvenlik Ve Vergi İşlemleri

Katılımcılara yapılacak günlük cep harçlığı tutarı İŞKUR Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. Ancak bu tutar 4857 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde günlük asgari ücret tutarının üstünde olamaz.

Her bir katılımcıya yapılacak ödeme, İŞKUR Yönetim Kurulu tarafından belirlenen tutarın katılım sağlanan gün sayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda cep harçlığından oluşur.

Programlara devam edilen süre içerisinde ortaya çıkacak sosyal güvenlik prim giderleri, 5510 sayılı Kanunun 5'inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi kapsamında her bir katılımcı için tahakkuk edecek sigorta primlerinden

oluşur.

Katılımcıların sigortalılık bildirim ve tescil işlemleri yüklenici tarafından gerçekleştirilir. Sosyal güvenlik primleri, katılım sağlanan günler üzerinden bildirilir.

Resmî ve idari tatil günlerinde program uygulanmaz ve bu günler için herhangi bir ödeme yapılmaz.

Katılımcıların izin kullandıkları günler için cep harçlığı ve sosyal güvenlik prim ödemesi yapılmaz.

Cep harçlığı ve sosyal güvenlik prim ödemesi dışında ortaya çıkabilecek hiçbir ödemeden İŞKUR sorumlu tutulamaz.

XII- Ödemelerin Yükleniciye Aktarılması:

İŞKUR tarafından cep harçlığı ve sigorta prim ödemesi yüklenicilere aktarılır.

İŞKUR tarafından yapılacak ödemeler, ödeme yapılacak aya ilişkin belgelerin İŞKUR İl Müdürlüğü tarafından incelenmesi sonrasında yüklenicilere toplu olarak aktarılır. Sigorta primleri ve katılımcı cep harçlıklarının toplu ödeme tarihleri farklılaştırılabilir.

Yüklenicilerin ödeme yapılacak aya ilişkin belgelerini katılım sağlanan günlerin ilişkili olduğu ayı takip eden ayın 7'sine kadar İŞKUR il müdürlüğüne ibraz etmesi gerekir.

İŞKUR tarafından yükleniciye aktarılacak ödeme, her bir katılımcı için cari ay boyunca programa katılım sağlanan gün sayısı esas alınarak hesaplanır.

İŞKUR tarafından katılımcılara ödenmek üzere yükleniciye aktarılan cep harçlığı ödemeleri, aktarım tarihini takip eden 3 iş günü içerisinde yüklenici tara-

findan katılımcılara ödenir.

İŞKUR tarafından yükleniciye aktarılan miktardan, yüklenici tarafından gerekli ödemeler yapıldıktan sonra varsa arta kalan tutar 3 iş günü içerisinde İŞKUR'a iade edilir.

XIII- Katılımcının Sorumlulukları:

Katılımcıların programa devam etmesi zorunludur.

Katılımcıların başvuru/katılım şartlarını programa başvuru tarihinde, programa başlama tarihinde ve program süresince koruması zorunludur. Ancak uzun vadeli sigortalı olmamaya yönelik şartın programa başvuru ve başlama tarihinde, hane gelir şartının ise programa başlama tarihinde sağlanması yeterlidir.

Katılımcıların programa devam ederken başka bir yerde sigortalı olması nedeniyle oluşabilecek sosyal güvenlik prim borcundan İŞKUR sorumlu tutulamaz.

Katılımcılar başvuru/katılım şartlarına yönelik durumlarında meydana gelen değişiklikleri, yersiz yararlanmaya mahal vermeyecek süre içerisinde yükleniciye ve İŞKUR il müdürlüğüne bildirmekle yükümlüdür.

Katılımcıların program içerisinde düzenlenen eğitimlere katılması zorunludur. Ancak onaylatılacak izin dilekçesinde yüklenici tarafından kabul edilen bir mazeret belirtilmesi durumunda eğitim günlerinde izin kullanılabilir.

Katılımcıların ahlak ve iyi niyet kurallarına uymaları zorunludur.

XIV- Yüklenicinin Sorumlulukları:

Katılımcıların uygun nitelikte olmalarından kaynaklanacak sonuçlardan ya da görevli oldukları alanlara ve üçün-

cü kişilere verecekleri zararlardan yüklenici sorumludur.

Katılımcılara ait adli sicil kaydı, sağlıkla ilgili olarak çalışmaya engel bir durum olmadığına dair belgelerin ve programın niteliğine uygun diğer belgelerin talep edilmesinden ve kontrolünden yüklenici sorumludur. Söz konusu beyanlarda belirtilen veya beyanlarda belirtilmemesine rağmen sonradan tespit edilen ve kişinin programın niteliğiyle uyuşmayan bir suçtan sabıkalı olması ya da programa devam etmesi durumunda diğer katılımcılar ve hizmet alan kişiler açısından sakıncalı olabilecek sağlık sorunları tespit edilenler ile ahlak ve iyi niyet kurallarına aykırı davranışlarda bulunarak programın aksamasına veya başarısız olmasına sebep olanlar ve katılım şartlarını taşımadığı halde programa katıldığı tespit edilenlerin yüklenici tarafından programla ilişkisi kesilerek durum İŞKUR İl Müdürlüğüne bildirilir.

Katılımcıların devamsızlık sınırlarını aşmaları, azami süreden fazla programa katılmaları ya da yüklenicinin herhangi bir sorumluluğunu yerine getirmemesi nedenleriyle katılımcıya yapılan fazla ödemelerden yüklenici sorumludur. Katılımcının ilişkisinin kesilmesi gereken tarihten sonra yüklenici tarafından çalıştırılmaya devam edilmesi halinde, fazla çalışılan süre kapsamında katılımcıya ödenen giderler ödeme tarihinden itibaren hesaplanacak yasal faizi ile birlikte yükleniciden tahsil edilir.

Yüklenici, katılımcıları mevcut çalışanlarını ikame etmek amacıyla görevlendiremez.

Yüklenici, İŞKUR il müdürlüğü tarafından verilecek eğitimler için gerekli kolaylığı sağlamakla ve diğer eğitimlerin

verilmesini sağlamakla yükümlüdür.

İUP talep tarihinden önceki 1 yıl içerisinde ve programın fiilen başlayacağı tarihe kadar yüklenicinin veya bağlı, ilgili, ilişkili ve yan kuruluşlarının çalışanı olan kişiler programdan yararlanamazlar. Bu durumun tespit edilmesi halinde, ilgili her bir katılımcı için yapılan tüm ödemeler, ödeme tarihinden itibaren hesaplanacak yasal faizi ile birlikte yükleniciden tahsil edilir.

Yükleniciler, kendi işyerleri ile bağlı, ilgili, ilişkili ve yan kuruluşlarına ait işyeri SGK sicil numaralarını il müdürlüğüne talep tarihinde teslim eder. Yüklenicinin talep tarihinde yanlış veya eksik bilgi vermesi nedeniyle fazla kontenjan tahsisi oluşması durumunda; fazla verilen kontenjan, tespit tarihi itibarıyla geri alınır ve bu kapsamda yapılan ödemeler, ödeme tarihinden itibaren hesaplanacak yasal faizi ile birlikte yükleniciden tahsil edilir.

İUP başlamadan önce yüklenici, tüm katılımcılara ait sözleşme tarihinden önceki 1 yıllık süreyi içeren barkodlu veya onaylı SGK Tescil ve Hizmet Dökümlerini İŞKUR il müdürlüğüne teslim eder. Programdan ilişigi kesilen katılımcıların yerine başlayacak kişiler için bu belge, programa başlama tarihinden önce verilir.

Yüklenicinin, ödeme yapılacak aya ilişkin belgeleri, izleyen ayın 7. gününe kadar İŞKUR il müdürlüğüne teslim etmesi zorunludur.

Katılımcıların sigortalılık bildirim ve tescil işlemleri yüklenici tarafından gerçekleştirilir. Bu kapsamdaki bildirge ve belgelerin geç tesliminden doğacak idari para cezası, gecikme zammı, gecikme cezası ve benzeri her türlü zarardan yüklenici sorumludur.

nici sorumludur.

Uygulama ve denetimden kaynaklı olarak hatalı, eksik veya süresi dışında bildirilen her türlü bilgi ve belgeden dolayı ortaya çıkabilecek idari para cezası, gecikme zammı, gecikme cezası ve benzeri tüm ödemelerden yüklenici sorumludur.

Katılım şartları ve ilgili mevzuatta belirlenen diğer tüm şartlara ilişkin bilgi ve belge kontrolünden yüklenici sorumludur. Yüklenici tarafından söz konusu bilgi ve belge kontrol yükümlülüğünün yerine getirilmesi amacıyla katılımcılardan katılım şartlarına yönelik belge talep edilebilir. Yüklenicinin bu sorumluluğunu yerine getirmemesinden kaynaklı oluşabilecek her türlü fazla veya yersiz ödeme yükleniciden ödeme tarihinden itibaren hesaplanacak yasal faizi ile birlikte tahsil edilir.

Yüklenici; programların uygulanması sırasında iş sağlığı ve güvenliği açısından gerekli önlemleri almak ve bu kapsamdaki yükümlülükleri yerine getirmek, buna ilişkin tüm araç ve gereçleri bulundurmak ve iş kazası ve meslek hastalıklarında resmî kurumlara yapılması gerekli bildirimleri süresi içinde yapmakla ve durumu İŞKUR il müdürlüğüne bildirmekle yükümlüdür.

Engellilerin, programlara katılımını sağlamak üzere program uygulanacak alanların erişilebilirliğinde gerekli önlemleri almak ve eğitimlerin takibinde engellilerin ihtiyaç duyduğu teknolojik ekipmanları temin etmek yüklenicinin sorumluluğundadır.

XV- Kontrol Ve Denetim:

İŞKUR'un genel denetim yetkisi ve Denetim Kurulunun denetim yetkisi

saklı kalmak kaydıyla İUP denetiminden yüklenici sorumludur.

Denetim Kurulunca yapılan denetimler ya da iş ve meslek danışmanlığı hizmetleri çerçevesinde gerçekleştirilecek ziyaretler sırasında yüklenici gerekli kolaylığı sağlamakla yükümlüdür.

İhbar, şikâyet gibi nedenlerle yapılacak olağanüstü denetimler dışında, Denetim Kurulu tarafından biri program başlangıcındaki eğitim günlerinde olmak üzere en az 2 denetim gerçekleştirilir.

XVI- Yaptırım:

Sözleşme ve protokol kapsamında yer alan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde katılımcılar ile yükleniciler hakkında ilgili İŞKUR il müdürlüğüne belirtilen yaptırımlar uygulanır, yaptırımlar sisteme kaydedilir ve bu işlem, muhatap kişi veya kuruma yazılı olarak bildirilir.

Aşağıda belirtilen durumların İŞKUR tarafından tespiti hâlinde, yükleniciye yükümlülüklerini yerine getirmesine ilişkin 15 gün süreli ihtarda bulunulur:

- Tanınırlık ve görünürlük kuralları da dâhil olmak üzere, İUP kapsamındaki yükümlülüklerin yerine getirilmemesi
- Katılımcılar adına gönderilen ödemelerin süresi içerisinde katılımcılara ödenmemesi

Aşağıda belirtilen durumların İŞKUR tarafından tespiti hâlinde, yüklenici ile devam eden tüm İUP'lar İŞKUR il müdürlüğü tarafından iptal edilir ve 24 ay geçmeden yüklenicinin yeni program teklifleri değerlendirmeye alınmaz:

- Yüklenicisi olduğu İUP kapsamında ilgili personelin hile, çıkar sağlama, irtikâp, rüşvet, sahte belge/teminat düzenlemek veya bunlara teşebbüs etmek gibi fiil ve davranışlarda bulunması
- İŞKUR tarafından gönderilen 15 gün süreli ihtara rağmen zamanında yükümlülüklerin yerine getirilmemesi
- İhtilafların yargıya intikal etmesi durumunda aleyhe kesinleşmiş yargı kararı olması
- Sözleşme imzalandığı halde mazeretsiz bir şekilde süresi içinde programın başlatılmaması
- Sözleşmede belirlenen eğitimlerin uygulanmaması

Katılımcılardan aşağıdaki durumlar nedeniyle son yararlanma tarihi üzerinden 12 ay geçmedikçe programlara başvuramaz ve katılamazlar:

- Mazeretsiz olarak programdan ayrılanlar
- Kendi kusuru nedeniyle ilişkisi kesilenler
- Yararlandığı program bittikten sonra İŞKUR tarafından niteliklerine uygun bulunan en az 2 iş teklifini mazeretsiz olarak kabul etmeyenler
- Program içerisinde düzenlenen eğitimlere katılmayanlar
- Durumlarında meydana gelen değişiklikleri, yersiz yararlanmaya mahal vermeyecek süre içerisinde yükleniciye ve İŞKUR il müdürlüğüne bildirmeyenler

XVII- Diğer Hususlar:

Program kapsamında özel politika gerektiren gruplar İŞKUR Genel

Müdürlüğünce belirlenir. İUP katılımcıları öncelikle özel politika gerektiren gruplar arasından ilgili mevzuata göre seçilir.

İUP katılımcısı olmayı hak kazananlar, sözleşme daha önce imzalanmış olsa dahi, program başlama tarihinden önce programdan yararlandırılmazlar.

Bir programdan mazeretsiz haller dışında ayrılan kişiler katılım şartlarını sağlamak kaydıyla yeni bir programa başvuru yapabilir veya katılımcı olarak eklenebilir. Bu kişilere yönelik olarak bir bekleme süresi aranmaz.

Programların uygulanması sırasında İŞKUR'un tanınırlığına ilişkin iş ve işlemleri yürütmekten yüklenici sorumludur. Tanınırlıkla ilgili materyaller ve uyulması gereken esaslar, hangi faaliyetlerde tanınırlık kurallarına uyulması gerektiği ve programlar dışında tanınırlıkla ilgili olarak yürütülecek diğer faaliyetler ile bu faaliyetlere ilişkin giderlerin ödenip ödenmemesi hususu İŞKUR Genel Müdürlüğünce belirlenir.

İUP için İŞKUR tarafından yapılacak olan tanıtım giderleri, İşsizlik Sigortası Fonundan aktif işgücü hizmetleri için ayrılan paydan karşılanabilir.

Program kapsamındaki hedef kitlenin İUP'lar hakkında doğru bilgilerle aydınlatılmasına yönelik basılı, görsel, dijital materyaller ile uygun bilgi verici içerikleri hazırlamak, yayın ve tanıtım çalışmalarını planlamak ve yürütmekten İŞKUR Genel Müdürlüğü sorumludur. İŞKUR il müdürlükleri, İŞKUR Genel Müdürlüğünün hazırladığı içeriğe uygun olarak kamuoyuna, programlardan yararlanması hedeflenenlere bilgi verici basılı, görsel ve dijital materyaller hazır-

layarak tanıtım ve bilgilendirme çalışmaları yürütebilir.

İŞKUR Genel Müdürlüğü, programlara ilişkin olarak yukarıda belirtilen iş ve işlemlerin bir bölümünü ya da tamamını elektronik ortamda gerçekleştirebilir. İş ve işlemlerin elektronik ortamda gerçekleştirilmesi durumunda kurum veya kuruluşlar ve hizmetlerden yararlanacak kişiler İŞKUR tarafından talep edilen bilgi ve belgeleri elektronik ortamda vermekle yükümlüdür.

İUP'lara ilişkin politikaların belirlenmesi, ilgili mevzuatın hazırlanması ve uygulanmasının koordinasyonundan İŞKUR Genel Müdürlüğü yetkili ve sorumludur.

İUP'lar için iş birliği ile hizmetlerin yürütülmesinden İŞKUR il müdürlükleri yetkili ve sorumludur. İŞKUR İl müdürlükleri gerektiğinde hizmet merkezlerini bu kapsamda yetkilendirilebilir.

İŞKUR, program kapsamındaki iş ve işlemlerin yürürlükteki mevzuata uygun şekilde yapılmasını temin etmek için gerekli tedbirleri alır.

Program kapsamındaki iş ve işlemlerin yapılması için İŞKUR il müdürlüklerine tahsis edilecek ödenek miktarı İŞKUR Genel Müdürlüğünce belirlenir.

İŞKUR Genel Müdürlüğü, ortaya çıkan ihtiyaçlar doğrultusunda İŞKUR il müdürlüklerine tahsis edilen ödeneklerde değişiklik yapabilir, ödeneklerin bir kısmını veya tamamını merkezde tutabilir, yürütülen ve planlanan programları dikkate alarak ödenek tahsisi yapabilir.

Programın uygulanmasından doğacak tereddütleri gidermeye İŞKUR Genel Müdürlüğü yetkilidir.

BAŞIBOŞ SOKAK HAYVANLARINA YÖNELİK 7527 SAYILI YASA NELER GETİRİYOR?

Av. Dr. M. Lamih ÇELİK*

* Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi

Giriş

Türkiye’de köpeklerinin doğrudan dolaylı şekilde diğer canlılara, örneğin başka köpeklere vermiş oldukları önemli gelmiştir. hayvanların oluşturdukları barınaklarında tutulmaları, dışarıya bırakılmamaları yönünde oluşmuştur. Sokak köpeklerinin, insanlara saldırdıkları, saldırmasalar bile bazı hallerde saldırıda bulunacakları izlenimi yaratan davranışlarıyla insanları korkutmakta, insanlar duydukları korkuyla kaçarken dikkat edemeden işlemekte olan taşıt trafiğinin içine atılmakta, bunun neticesinde hem can kayıplı hem maddi hasarlı trafik kazaları olmaktadır. Sokak köpeklerinden bazıları özellikle akşam geç saatlerde yüksek ses çıkarmakta, insanlar dinlenme saatlerinde bu sestən rahatsız olmaktadır¹.

¹ Aydoğdu, Murat/Meral, Ö. Oğuzhan: Sahipsiz Köpeklerin Popülasyonunun Kontrol Altına Alınması ve Buna İlişkin Hukuki Altyapının Oluşturulması, D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Durmuş Tezcan’a Ar-

Her ne kadar insanlar artık hayvanlara kötü muamelede bulunulmaması konusunda bilinçlenmeye başlasada sokak köpekleri halen insanların kötü muameleleriyle karşı karşıya kalmakta dolayısıyla bu hayvanların gözünde korkulması gereken tehlikeli bir varlık olarak görülmektedir. Ayrıca sokak köpekleri yaşam ortamlarını sahiplenerek kendi bölgelerine⁸ başka canlıların girmesine engel olmak için saldırganlaşabilmekte, gerek insanlar gerekse de kendi türleri de dahil diğer canlılar köpeklerin saldırılarına maruz kalabilmektedir².

mağan, Cilt: 21, Özel Sayı, Yıl: 2019, s. 2137; Akıllı, Hüsnüye: Belediyelerin Sokak Hayvanlarına Yönelik Görev ve Sorumluluklarının Değerlendirilmesi, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt: 27, Sayı: 3, Temmuz 2018, s. 99.

² İnsanlar tarafından sürekli saldırıya uğrayan sokak hayvanlarının da insanlara karşı savunma mekanizması geliştirdiği ve bu durumun karşılıklı görülen zararları ortaya çıkardığı ifade edilmektedir (Demirci, Kıvanç: Hayvan Hakları Kapsamında Kentsel Alanlarda Sokak Köpekleri Olgusu İzmir - Nevşehir İlleri Örnekleri

5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nda yapılan değişikliklere ilişkin Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 2 Ağustos 2024 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak aynı tarihte yürürlüğe girmiştir. Bu çalışmada bunları ele alacağız.

Değişikliğe neden ihtiyaç duyuldu? Yasal değişikliğin gerekçeleri nedir?

Yasa teklifinde, 5199 Sayılı yasanın 20 yıl içerisinde sahipsiz hayvan sorununa çözüm üretilmediği dile getiriliyor. Yasada belediyeleri denetleyecek mekanizmaların olmadığı ve belediyecilerin mevzuatı dar yorumlayarak görevden kaçındığını sonuçta insanın en temel hakkı olan yaşam hakkını tehdit eder hale geldiğine yer veriliyor. Bunun bir nedeninin mama satışından elde edilen gelirden vazgeçmek istemeyen “**mama lobisi**”nin vatandaşları ve kamu görevlilerini başta sosyal medyada olmak üzere baskı altına aldığını vurgulamıştır.

Durumun vahameti sayısal verilerle açıklanarak son 5 yılda hayvan kaynaklı 3500 trafik kazası olduğu sonuçta 55 kişinin öldüğü, geçen yıl 430.000 kuduz vakasının olduğu bu sayılarla DSÖ tarafından “**kuduz riski yüksek ülkeler**” listesinde zirveye oturduğumuzu anlıyoruz.

Resmen 2 milyon başıboş köpek olduğu kabul edilerek bir çift köpeğin yılda 16 yavru getirdiği dikkate alındığında 6 yılın sonunda bir çift köpektен 67.000 köpeğimiz olacağını öğreniyoruz.

Yasa teklifi ile “**yakala-kısırlaştır-sal**” metodundan vazgeçildiğini çünkü metodun başarılı olması için

köpeklerin %70' nin kısırlaştırılması gerektiği oysa 20 yılda ancak % 10'un kısırlaştırabildiği, bu haliyle üremenin daha hızlı olduğunun altı çizilmiştir.

Yasa teklifinde ilgi çekici bir detay mevcut. Atatürk tarafından 13 Haziran 1932 tarihinde yayınlanan tamim/genelge ile “**sahipsiz hayvanların hepsinin öldürülmesi konusunda belediyelere yetki verildiğine**” vurgu yapılmıştır.

Yasa koyucu “**Yakala-kısırlaştır-sal**” modelinden, İngiltere ve Fransa'da uygulanan “**Yakala-kısırlaştır-tut-ö-tenazi**” modeline geçildiğini ilan ediyor. Artık hayvan barınağında sahiplendirilinceye kadar tutulacak sokağa bırakılmayacak deniliyor.

Yeni yasa teklifinde örnek alınan İngiltere'deki “başıboş köpeklerle ilgili “Yasal Düzenlemeler şöyledir;

Kamuya açık bir alanda bir köpek bulunmak yetkili, bu köpeğin sahipsiz bir köpek olduğuna kanaat getirirse, köpeğe el koyar. Ancak bu köpek bir özel mülkte bulunmuş ise, görevli ancak köpeğin veya özel mülkin sahibinin rızasıyla köpeğe el koyabilir. Bulunan köpeğin sahibi, önceden belirlenmiş bütün masrafları ödemedikçe köpeğini geri alamaz.

İngiltere'de sahiplenilen köpeklere kimliklendirilmesi amacıyla dövme yaptırmak veya mikroçip taktırmak zorunludur. El koyulan köpek el konulma tarihinden itibaren 7 gün boyunca sahibi tarafından alınmaya gelmezse veya halihazırda sahipsiz ise, görevli,

- Köpeği, köpekle ilgilenebileceğini düşündüğü birine satabilir veya verebilir.
- Köpeği sahipsiz köpeklerin bulunduğu barınaklara satabilir veya verebilir.
- Köpeği mümkün olan en acısız şekilde

Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2017, s. 72).

kilde uyutabilir. Ancak el konulan hiçbir köpek deney amacıyla bir başka kişiye veya kuruma satılamaz veya verilemez.

Köpeğin bakımını üstlenmek isteyen kişi, gerek barınaklardan, gerekse köpeği yakalayan görevliden makbuz karşılığında köpeği sahiplenebilir.

Kamu denetçiliği kurumu kendisine yapılan başvuruların yoğunluğu karşısında sorunun tüm taraflarını bir araya getirmek amacıyla 24 Ocak 2019 tarihinde “Hayvan Hakları çözüm çalıştayı” gerçekleştirmiştir.3 Çalıştay sonucunda 224 sayfalık bir kitap yayınlanmıştır

7527 sayılı yasa ile ne değişti?

1-Sahipsiz Hayvan Tanımı değişti:

Eskiden “Sahipsiz hayvan: Barınacak yeri olmayan veya sahibinin ya da koruyucusunun ev ve arazisinin sınırları dışında bulunan ve herhangi bir sahip veya koruyucusunun kontrolü ya da doğrudan denetimi altında bulunmayan evcil hayvanları,” şeklinde olan tanım “sahipsiz hayvan: Sahipli hayvanlar dışında kalan evcil hayvanları” (m.3/f) şeklinde değişti.

2- Bakımevleri bakımından değişiklikler:

“hayvanların sahiplendirilinceye kadar barındırıldığı ve rehabilite edildiği bir tesisi (...) ifade eder” şeklinde tanımı değiştirilerek geçici durumu değiştirildi. (m.3/k)

“Müşahede yerlerinde kısırlaştırılan, aşılana ve rehabilite edilen hayvanların kaydedildikten sonra öncelikle alındıkları ortama bırakılmaları esastır.” Şeklindeki düzenlemeye son verilerek “Bakımevlerine alınan hayvanlar Bakanlık veri sistemine kaydedilir ve rehabilite edilenler, sahiplendirilinceye kadar hayvan bakımevlerinde barındırılır.” Şeklinde

yeni düzenleme getirildi. Böylece yakala-kısırlaştır-sal modelinden vazgeçilmiş oldu.(m.6)

Hiçbir kazanç ve menfaat sağlamamak kaydıyla sadece insanî ve vicdanî amaçlarla sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanları hayvan bakımevi kurarak sahiplenmek isteyen ve bu Kanunda öngörülen şartları taşıyan gerçek ve tüzel kişilere; belediyeler, orman idareleri, Maliye Bakanlığı, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından, mülkiyeti idarelerde kalmak koşuluyla arazi ve buna ait binalar ve demirbaşlar tahsis edilebilir. Tahsis edilen arazilerin üzerinde amaca uygun tesisler ilgili Bakanlığın/İdarenin izni ile yapılır.

Kanun Değişikliği öncesi, hiçbir kazanç ve menfaat sağlamamak kaydıyla sadece insanî ve vicdanî amaçlarla sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanlara bakan veya bakmak isteyen kişilere; arazi, binalar ve demirbaşlar tahsis edilebilirken, Kanun Değişikliği ile bu hak yalnızca “**hayvan bakımevi kurarak sahiplenmek isteyen kişilere**” tanınmıştır.

5393 sayılı Belediye Kanununun 18.maddesinin (e) bendinde, “Taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması hâlinde tahsisin kaldırılmasına; üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynı hak tesisine karar vermek”, belediye meclisinin; 34.maddesinin (g) bendinde, “Taşınmaz mal satımına, trampasına ve tahsisine ilişkin meclis kararlarını uygulamak”, belediye encümeninin görev ve yetkileri arasında sayılmıştır. Bu yasaya göre hayvan bakım evi için gerçek veya tüzel kişiye yer tahsis yapılacaksa belediye meclis

kararı alınması gerekir.

3-Hayvanların Ötanazisi bakımından:

Ötenazi işlemi bir veteriner için yapılması en zor ve en kötü olan işlemdir. Dolayısıyla ötenaziden önce farklı çözüm yolları ile bu sorun çözülmeye çalışılmalı, çözülemiyorsa son çare olarak ötenaziye başvurulmalıdır. Ötenazi bir köpek için son çaredir. Ötenaziye yol açabilecek temelde iki neden vardır. Bunların ilki, köpeklerin ağır hasta olması durumunda daha fazla acı çekmemeleri için uyutulmak zorunda kalınmasıdır. İkinci husus ise, barınaklarda bulunan ve sahiplendirilmesi ve salıverilmesi uygun olmayan köpeklerin uyutulmasıdır. Uyutulma işlemi insanca yapılmalıdır. Köpeklerin uyutulması mutlaka bir veteriner hekim kontrolünde yapılmalıdır. Ötenazi işleminden önce köpeğe mutlaka anestezi veya sakinleştirici işlemler yapılmalıdır. Ötenazi kimyasal veya mekanik şekilde olabilir. Ancak her ne şekilde yapılırsa yapılsın en hızlı ve en kesin şekilde, köpeğe hiçbir şekilde acı ve ızdırıp yaşatılmadan yapılmalıdır.

5199 sayılı Kanunda yer alan “sahipsiz hayvanların da sahipli hayvanlar gibi yaşamları desteklenmelidir” (m.4/1-b) düzenlemesi 7527 sayılı yasa ile kaldırılmıştır. Kanun Değişikliği ile, hayvanların korunması ve rahat yaşamalarına ilişkin temel ilkeler arasında olan; evcil hayvanların türüne özgü hayat şartları içinde yaşama özgürlüğüne sahip olduğu ve Sahipsiz hayvanların da Sahipli hayvanlar gibi yaşamlarının desteklenmesi gerektiği düzenleme Kanun'dan tamamen çıkarılmıştır.

5199 sayılı Kanunda yer alan “sahipsiz ya da güçten düşmüş hayvanların,

3285 sayılı Hayvan Sağlığı Zabıtası Kanununda öngörülen durumlar dışında öldürülmeleri yasaktır” (m.6/1). Maddesi değiştirilmiştir.

- Sahipsiz ya da güçten düşmüş hayvanların öldürülmelerini tamamen yasaklayan düzenleme; “kanuni istisnalar hariç” tutularak genişletilmiş ve “Hayvanların Kesimi, Ötanazisi ve Yasaklar” başlığıyla hayvanların öldürülmesine ilişkin 13.maddede yeni düzenlemeler getirilmiştir: Bakımevine alınan köpeklerden; insan ve hayvanların hayatı ve sağlığı için tehlike teşkil eden ve olumsuz davranışları kontrol edilemeyen, bulaşıcı veya tedavi edilemeyen hastalığı bulunan ya da sahiplenilmesi yasak olanlara (Pit-bull Terrier, Japanese Tosa, Dogo Argentino, Fila Brasilerio türlerini) **ötanazi** uygulanacaktır.
- Hayvanların yaşamlarına son verilebileceğine ilişkin hükümler 5996 sayılı Kanunun 9’uncu maddesinde yer almakta, maddede hayvanlara ötenazi uygulanacağı haller düzenlenmektedir. Ötenazi, hayvanların özel olarak eğitilmiş personel tarafından, insancıl yöntemler kullanılarak öldürülmesidir³. Ötenaziyle acı, korku ve sıkıntı oluşturmadan, insancıl bir şekilde hayvanın hayatı sona erdirilmektedir.
- 5996 sayılı Kanuna göre “acı ve ızdırıp çektiren veya iyileşme durumu bulunmayan hastalık durumlarında” (m.9/3-a), “akut⁴ bulaşıcı bir hay-

³ Topal, Ayşe: Hayvanlarda Ötanazi, Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi, Cilt: 19, Sayı: 1-2, Yıl: 2000, s. 141.

⁴ Akut, ıveğen, yani çabuk ilerleyen anlamına gelmektedir (Türk Dil Kurumu Sözlüğü, <https://sozluk.gov.tr/>). Eradikasyon, bir enfeksiyon etkeninin dünya genelinde

van hastalığının önlenmesi ya da eradikasyonu⁴⁵ amacıyla veya insan sağlığı için risk oluşturan durumlarda” (m.9/3-b), “davranışları insan ve hayvanların hayatı ve sağlığı için tehlike teşkil eden ve olumsuz davranışları kontrol edilemeyen durumlarda” (m.9/3-c) veteriner hekimce hayvanlara ötenazi yapılmasına karar verilebilir⁴⁶. Ötenazi bizzat veteriner hekimce veya veteriner hekim gözetiminde yapılır (m.9/3).

5199 sayılı Kanunun sahipsiz hayvanların yaşamlarına son verilmesinde 5996 sayılı Kanuna atıfta bulunan 6'ncı maddesinin birinci fıkrasının yanı sıra 13'üncü maddesinde de sahipli-sahipsiz ayrımı yapılmaksızın hayvanların yaşamlarına son verilmesine ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Düzenleme hayvanların yaşamlarına son verilmesine ilişkin olan 5996 sayılı Kanunun 9'uncu maddesiyle uyumluluk göstermektedir. 13'üncü maddede yavrulama, gebelik ve süt anneliği dönemlerinde hayvanların öldürülemeyeceği ancak kanuni istisnaların mevcut olduğu, yani kanunda hayvanların öldürülebileceğinin öngörüldüğü, tıbbi ve bilimsel gerekçelerin var olduğu ve insan ve çevre sağlığına yönelen önlenemez tehditlerin bulunduğu acil durumlarda hayvanların böyle bir sınırlama olmaksızın öldürülebileceği öngörülmüş bulunmaktadır.

- Ek olarak, yerel yönetimler sahipsiz köpeklere ilişkin yürüttüğü iş ve işlemlerde Bakanlar Kurulunun 28/8/2003 tarihli ve 2003/6168 sayılı Kararı ile onaylanan Ev Hayvanlarının Korunmasına Dair Avrupa Söz-

leşmesi kapsamında gerekli idari tedbirleri almaya yetkili kılınmıştır. Bu sözleşme kapsamında sahipsiz hayvan sayılarını azaltmak, öldürmek gibi idari tedbirler de düzenlenmektedir.

Bu yeni gelen bu iki düzenlemenin uygulanabilirliğinin artırılması için ise, adli cezaları düzenleyen “bir ev hayvanını veya evcil hayvanı kasten öldüren kişi” ifadesi bakımından bu eylemler hariç tutulmuştur.

4-Hayvanları sokağa terk yasağı

Yerel yönetimler adına toplanan Sahipsiz hayvanları bakımevi dışında bir yere terk etmek veya bakımevinde barındırılan köpekleri bakımevi dışında bir yere bırakmak yasaklanmış ve buna aykırı davranışlara hayvan başına 50.000 TL idarî para cezası düzenlenmiştir. Ev hayvanını terk edenlere, hayvan başına 2.000 TL olan idarî para cezası 60.000 TL'ye çıkarılmıştır. **Fiillerin tekrarı halinde Madde 30-** Bu Kanunda, ceza hükmü altına alınmış fiillerin tekrarı halinde para cezaları bir kat, daha fazla tekrarı halinde üç kat artırılarak verilir.

5- Kayıt altına aldırma

❖ Kedi ve köpek sahipleri, hayvanlarını en geç 31/12/2025 tarihine kadar dijital kimliklendirme yöntemleriyle kayıt altına aldırma zorundadır.(Geçici m.4)

❖ Kedi ve köpek sahiplerinin 31/12/2025 tarihine kadar İl/İlçe Tarım ve Orman Müdürlüklerine veya serbest veteriner hekimlere başvurması durumunda her yaştaki sahipli kedi ve köpeklerin Ev Hayvanı Kayıt Sistemi'ne (PETVET) kayıt işlemleri yapılabilecektir. Kayıt sistemine kaydı yapılan kedi ve köpekler için yavrulama sınırlamasının

kalıcı olarak sona ermesidir. Eradikasyonla hastalık etkeniyle beraber yeryüzünden tamamen silinmektedir.

getirilmemesi ileri de soruna neden olmaktadır.

6-Yerel yönetimlerin/Belediyelerin bakım evi kurmaları bakımından:

Sahipsiz veya güçten düşmüş ya da tehlike arz eden hayvanların korunması ve sahiplendirilinceye kadar bakımının yapılması ile rehabilitasyonunun sağlanması amacıyla **Büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu 25.000'i aşan belediyelerin** hayvan bakımevleri kuracağı düzenlenmiştir. Bu belediyeler **31/12/2028 tarihine kadar** bu hayvan bakımevlerini kurmakla ve **mevcut bakımevlerinin koşullarını iyileştirmekle** yükümlüdür.

Yukarıdaki kapsam dahilinde olmayan belediyeler ise sorumluluk alanındaki hayvanları en yakın hayvan bakımevine götürme yükümlülüğüne sahip olup, hayvan bakımevi kurma zorunlulukları bulunmamaktadır. Kanun Değişikliği ile bu belediyeler arasına il özel idareleri de eklenmiştir. Buna ek olarak, 31/12/2028 tarihine kadar, belediyelerin hayvan bakımevlerini kurmak, rehabilitasyon işlemlerini gerçekleştirmek ve Sahipsiz hayvanlara sahiplendirilinceye kadar bakmak için; kesinleşmiş en son bütçe gelirlerinin %5'i (binde beşi) oranında kaynak ayıracakları ve bu oranın büyükşehir belediyelerinde %3'ü (binde üçü) olarak uygulanacağı belirtilmektedir. Büyükşehir belediyelerinde 5216 sayılı yasanın 25. maddesine göre ilçe belediyesi bunu bütçesine koymasa bile bütçesi büyükşehir belediye meclisinde görüşülürken resen eklenmelidir aksi halde ilçe belediyesiyle birlikte büyükşehir belediye meclis üyeleri hapis cezası alabilir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belediyelerce bu oranların üzerinde

yapılan harcamaların yüzde 40'ının; belirlenmiş bu oranların yüzde 40'ını geçmemek ve tevsik edilmesi kaydıyla ilgili belediyeye aktarılacağı düzenlenmiştir. Ayrıca ilgili belediyeler bakımından, belirtilen kaynağı ayırmayan belediye başkanı ve meclis üyeleri ile ayrılan kaynağı belirtilen sebepler için sarf etmeyen ya da bu kaynağı başka amaçlar için sarf eden belediye başkanı ve belediye yetkililerine 6 aydan 12 yıla kadar hapis cezası verileceği yeni getirilen düzenlemelerden biri olmuştur. Ceza alınması halinde Belediye başkanı ve meclis üyesi seçilmesinin önünde engel teşkil edecektir.

Önerilerimiz:

- ❖ Büyükşehirlerde il genelindeki sahipsiz hayvanlarına yönelik ihbarların tek bir merkezden alınması uygun olacaktır.
- ❖ bulaşıcı ve salgın hastalıklarla mücadele için çıkarılan Bulaşıcı Hayvan Hastalıkları ile Mücadelede Uygulanacak Genel Hükümlere İlişkin Yönetmelik ve Kuduz Hastalığından Korunma ve Kuduz Hastalığı ile Mücadele Yönetmeliği yeniden gözden geçirilerek tek bir yönetmelikte birleştirilmeli ve bu yeni yönetmelik Hayvanların Korunmasına Dair Uygulama Yönetmeliği ile uyumlu hale getirilmelidir.
- ❖ Büyükşehirlerde büyükşehir ve ilçe belediyesinin görev ve yetki çatışması yaşamaması için detaylı düzenleme yapılmalıdır.
- ❖ Belediyelerde veteriner işleri müdürlüğü kurulması zorunlu müdürlükler arasında yer almalıdır.
- ❖ Sahipsiz hayvanları koruma birliklerinin kurulması zorunlu hale getirilmelidir.

TAŞERON İŞÇİ OLARAK GEÇEN SÜRENİN KIDEM TAZMİNATININ ALT İŞVERENE RÜCU

Akın ŞİMŞEK*

* Kamu Yönetimi Uzmanı

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Daire Başkanı

1-GİRİŞ

Kamu kurum ve kuruluşları ile bu kapsamda belediyelerde alt işverenler tarafından çalıştırılan ve taşeron işçi olarak adlandırılan işçilerin kıdem tazminatları ile ilgili 2014 yılında çıkarılan 6552 sayılı Kanunun¹ uygulanmasına kadar yargı kararlarına göre şekillenmekteydi. 6552 sayılı yasanın yürürlüğü sonrasında konu açıklığa kavuşmakla birlikte 2018 yılı Nisan ayında taşeron işçilerin genel kamu kurum ve kuruluşlarında sürekli işçi kadrolarına, belediyelerde ise mevcut olan veya yeni kurulan personel şirketlerinin işçi pozisyonlarına geçirilmeleri sonrasında da alt işverende geçen sürelerine ödenen kıdem tazminatının bu işverenlere rücu edilmesi konusunda

son olarak 7166 sayılı Sosyal Hizmet-

ler Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun² ile 4857 sayılı İş Kanununda değişiklikler yapılmış ancak bu değişikliklerin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesi³ ve bu konuda yeni bir düzenleme yapılmaması nedeniyle uygulamada eskiye dönmek zorunda kalınmıştır.

Kamuda alt işveren işçilerine ödenen kıdem tazminatının rücu edilmesi ile ilgili 7166 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun⁴ ile 4857 sayılı İş Kanunu'nun 112'nci maddesine beşinci fıkrasından sonra gelmek üzere bir fıkra

² 22 Şubat 2019 tarih ve 30694 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

³ Anayasa Mahkemesinin 15 Ekim 2019 tarih ve 30919 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 19.09.2019 tarih ve Esas: 2019/42, Karar: 2019/73 sayılı kararı.

⁴ 22 Şubat 2019 tarih ve 30694 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

¹ 11.09.2014 tarih ve 29116 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

ve Geçici 9. Madde eklenmiş ancak bu düzenlemelerin Anayasaya aykırılığı ile ilgili açılan dava da Anayasa Mahkemesinin 19.09.2019 tarih ve Esas: 2019/42, Karar: 2019/73 sayılı kararı ile düzenlemelerin iptali yönünde sonuçlanmıştır.

2-ASIL İŞVEREN-ALT İŞVEREN İLİŞKİSİ TANIMLAMASI

Bir işverenden, işyerinde yürüttüğü mal veya hizmet üretimine ilişkin yardımcı işlerinde veya asıl işin bir bölümünde işletmenin ve işin gereği ile teknolojik nedenlerle uzmanlık gerektiren işlerde iş alan ve bu iş için görevlendirildiği işçilerini sadece bu işyerinde aldığı işte çalıştıran işverenler alt işveren olarak tanımlanmaktadır. Alt işveren ile iş aldığı işveren arasında kurulan ilişki ise “asıl işveren-alt işveren ilişkisi” olarak adlandırılmaktadır.

Asıl işveren-alt işveren ilişkisinde asıl işveren, alt işverenin işçilerine karşı o işyeri ile ilgili olarak 4857 sayılı Kanundan, iş sözleşmesinden veya alt işverenin taraf olduğu toplu iş sözleşmesinden doğan yükümlülüklerinden alt işveren ile birlikte sorumludur.

3-TAŞERON İŞÇİLİKTE GEÇEN SÜRELERE KIDEM TAZMİNATI ÖDEME ESASLARI

İşçilerin kıdem tazminatı ödeme esasları ile ilgili genel düzenlemeler 1475 sayılı İş Kanununun (eski) 14'üncü maddesinde yapılmıştır. Alt işveren işçilerinin **kıdem tazminatları** ile ilgili olarak ise genel düzenleme 4857 sayılı **İş Kanunu'nun** 112'nci maddesinde yapılmıştır. Bu düzenleme gereğince kanuna veya kanunun verdiği yetkiye dayanılarak kurulan kurum ve kuruluşların

haklarında,

- 4857 sayılı Kanun,
- 854 sayılı Deniz İş Kanunu,
- 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanun,
- 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu

hükümleri uygulanmayan personeli ile kamu kuruluşlarında sözleşmeli olarak istihdam edilenlere mevzuat veya sözleşmelerine göre kıdem tazminatı niteliğinde yapılan ödemeler kıdem tazminatı sayılmaktadır. Kamu kurum ve kuruluşlarında 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 62'nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi kapsamında alt işverenler tarafından çalıştırılan işçilerin kıdem tazminatları;

a) Alt işverenlerinin değişip değişmediğine bakılmaksızın aralıksız olarak aynı kamu kurum veya kuruluşuna ait işyerlerinde çalışmış olanların bu şekilde çalışmış oldukları sürelerle ilişkin kıdem tazminatına esas hizmet süreleri, aynı kamu kurum veya kuruluşuna ait işyerlerinde geçen toplam çalışma süreleri esas alınarak tespit edilmektedir. Bunlardan son alt işverenleri ile yapılmış olan iş sözleşmeleri 1475 sayılı **İş Kanunu'nun** 14'üncü maddesine göre kıdem tazminatı ödenmesini gerektirecek şekilde sona ermiş olanların kıdem tazminatları ilgili kamu kurum veya kuruluşları tarafından,

b) Aynı alt işveren tarafından ve aynı iş sözleşmesi çerçevesinde farklı kamu kurum veya kuruluşlarında çalıştırılmış olan işçilerden iş

sözleşmeleri 1475 sayılı İş Kanununun 14 üncü maddesine göre kıdem tazminatı ödenmesini gerektirecek şekilde sona ermiş olanlara, 4734 sayılı Kanunun 62 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi kapsamında farklı kamu kurum ve kuruluşuna ait işyerlerinde geçen hizmet sürelerinin toplamı esas alınarak çalıştırıldığı son kamu kurum veya kuruluşu tarafından,

işçinin banka hesabına yatırılmak suretiyle **ödenmektedir.**Bu şekilde hesaplanarak ödenen kıdem tazminatı tutarının, iş sözleşmesinin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden aynı süreler dikkate alınarak hesaplanacak kıdem tazminatı tutarından daha düşük olması hâlinde, işçinin aradaki farkı alt işverenden talep hakkı saklıdır. Farklı kamu kurum veya kuruluşlarına ait işyerlerinde geçen hizmet sürelerinin toplamı üzerinden kıdem tazminatı ödenmesi halinde, kıdem tazminatı ödemesini gerçekleştiren son kamu kurum veya kuruluşu, ödenen kıdem tazminatı tutarının diğer kamu kurum veya kuruluşlarında geçen hizmet süresine ilişkin kısmını ilgili kamu kurum veya kuruluşundan tahsil etmektedir. Ancak, merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri arasında bir tahsil işlemi yapılmamaktadır⁵.

Taşeron işçilerin kıdem tazminatları ile ilgili olarak uygulamayı yönlendirmek amacıyla Kamu İhale Kanununa **Göre İhale Edilen Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımları Kapsamında İstihdam Edilen İşçilerin Kıdem**

Tazminatlarının Ödenmesi Hakkında Yönetmelik⁶ çıkarılmıştır. Bu yönetmelik ile de taşeron işçilerin kıdem tazminatının ödenmesine ilişkin usul ve esaslar ile bu sürelerin belirlenmesine esas teşkil edecek özlük dosyalarının tutulması ile ilgili ayrıntılı düzenlemeler yapılmıştır.

4-İŞ KANUNUNUN RÜCU İLE İLGİLİ ANAYASA MAHKEMESİ İPTAL KARARINA KONU HÜKÜMLERİ

Kamu kurum ve kuruluşları ile bu kapsamda belediyelerde alt işverenler tarafından çalıştırılan taşeron işçilerin kıdem tazminatlarına ilişkin düzenlemeler sonrasında 21 Şubat 2019 tarihli ve 7166 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun⁷ ile 4857 sayılı İş Kanunu'nun 112'nci maddesine beşinci fıkrasından sonra gelmek üzere bir fıkra eklenmiş ve ayrıca Kanuna Geçici 9. Madde eklenmiştir.

Bahsedilen 112'nci maddeye eklenen altıncı fıkra ile 4734 sayılı Kanunun 62'nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca alt işverenler tarafından çalıştırılan işçilere, 11 Eylül 2014 tarihinden sonra imzalanan ihale sözleşmeleri kapsamında, kamu kurum ve kuruluşlarına ait işyerlerinde 11 Eylül 2014 tarihinden sonra geçen süreye ilişkin olarak kamu kurum ve kuruluşları tarafından yapılan kıdem tazminatı ödemeleri için sözleşmesinde kıdem tazminatı ödemesinden ötürü alt işverene rücu edileceği-

⁵ Akın ŞİMŞEK, Kamuda Taşeron İşçinin Kıdem Tazminatının Alt İşverene Rücu Edilmesinde Anayasa Mahkemesi İptal Kararının Değerlendirilmesi, E-Yaklaşım / Aralık 2019 / Sayı: 324

⁶ 8 Şubat 2015 tarih ve 29261 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

⁷ 22 Şubat 2019 tarih ve 30694 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

ne dair açık bir hükme yer verilmemişse alt işverenlere rücu edilmemesi öngörülmüştür.

Kanuna eklenen Geçici 9'uncu Maddede de bu maddenin yürürlük tarihi (22 Şubat 2019) itibarıyla kamu kurum veya kuruluşları tarafından alt işverene rücu edilmek üzere yürütülen davalarda 4857 sayılı Kanununun 112 nci maddesinin altıncı fıkrası kapsamında rücu edilmeyecek kısmı için ihtilafın esası hakkında karar verilmesine yer olmadığına hükmedileceği, yargılama gideri ve vekâlet ücretinin de taraflar üzerinde bırakılacağı, icra takiplerinde rücu edilmeyecek kısma ilişkin olarak harç alınmaksızın düşme kararı verileceği, takip giderleri ile vekâlet ücreti taraflar üzerinde bırakılacağı, ancak, bu kapsamda alt işverene rücu edilerek takip ve tahsil edilmiş olan tutarların, alt işverenler lehine hiçbir şekilde alacak hakkı doğurmayacağı ve tahsil edilmiş tutarların iade edilmeyeceği belirtilmiştir.

Ancak bu düzenlemelerin Anayasaya aykırılığı iddiası ile açılan dava neticesinde Anayasa Mahkemesinin 19.09.2019 tarih ve Esas: 2019/42, Karar: 2019/73 sayılı iptal kararında 7166 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 4857 sayılı İş Kanununda yapılan düzenlemelerin Anayasa aykırılık yönünden iptalinin incelenmesinde eşitlik ilkesinin amacının aynı durumda bulunan kişilerin kanunlar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, kişiler arasında ayırım yapılmasını ve kişilere ayrıcalık tanınmasını önlemek olduğu açıkça belirtilmiştir. İtiraz konusu kurallarla ilgili olarak eşitlik ilkesi yönünden

yapılacak anayasallık denetiminde öncelikle Anayasa'nın 10. maddesi çerçevesinde aynı ya da benzer durumda bulunan kişiler arasında farklılığın gözetilip gözetilmediğinin belirlenmesi gerektiği yapılacak bu belirlemenin ardından farklı uygulamanın nesnel ve makul bir temele dayanıp dayanmadığı ve ölçülü olup olmadığı hususlarının da irdelenmesi gerektiği belirtilmiştir. Kararda ayrıca "İtiraz konusu kurallar ile personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı kapsamında alt işverenlik sözleşmesiyle kamu idarelerinden iş alan alt işverenler, yalnızca sözleşmede kendilerine rücu edilebileceğine dair açık hüküm bulunması durumunda kamu (asıl) işverenlerine karşı işçilerin kıdem tazminatından sorumlu tutulmaya devam ederken benzer durumda olan özel hukuk tüzelkişileri ya da şahıslardan iş alan alt işverenler, kıdem tazminatı ile ilgili olarak her durumda rücu davasına muhatap olmaya devam edeceklerdir. Bu yönüyle kamudaki alt işverenler lehine farklı bir uygulama getirildiği anlaşılmaktadır. Eşitlik ilkesine aykırı olmaması açısından benzer durumda olanlar arasında bir taraf lehine getirilen farklı düzenlemenin nesnel ve makul bir temele dayanması ve ölçülü olması gerekir. 4857 ve 6098 sayılı Kanunlar gereği aksi taraflarca kararlaştırılmadıkça veya hukuki ilişkinin niteliğinden anlaşılmadıkça bütün alt işverenler, asıl işverenlerce kendi işçilerine yapılan kıdem tazminatı ödemelerinden ötürü rücu davasına muhatap olabilmektedir. İtiraz konusu kuralların yer aldığı 4857 sayılı Kanun'un 112. maddesinin altıncı fıkrası ile aynı Kanun'un geçici 9. maddesinde, kamu işverenlerinin alt işverenlere rücu hakkının sözleşmede açık

bir hüküm bulunması hâli dışında yasaklanarak bu kapsamda açılan davaların sonlandırılması öngörülmektedir. Anılan düzenlemelerin amacı ve dayandığı temelle ilgili olarak Kanun'un gerekçesinde herhangi bir açıklama yer almamaktadır.

Bu itibarla kamuda 11/9/2014 tarihinden sonra imzalanan personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alım sözleşmesine taraf olan alt yüklenicilere karşı sözleşmede açık hüküm bulunması dışında rücu yolunun kapatılması ve bu kapsamdaki derdest davaların sonlandırılmasını öngören itiraz konusu kuralların bu kesimdeki alt işverenler yönünden farklı bir uygulama getirmesinin nesnel ve makul bir temele dayalı olduğu söylenemez. Bu nedenle itiraz konusu kurallarla getirilen farklı düzenleme eşitlik ilkesine aykırıdır.” denilmek suretiyle düzenlemelerin Anayasayı eşitlik ilkesine aykırılık gerekçesi de ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

5-SONUÇ

Yargıtay 22. Hukuk Dairesinin konu ile ilgili olan ve Anayasa Mahkemesi iptal kararında da bahsedilen kararında⁸4857 sayılı Kanununun 112'nci maddesinde yapılan değişikliğin kamu kurumları açısından kıdem tazminatından sorumluluğun yalnızca son işveren kamu kurumuyla sınırlandırılıp sınırlandırılmadığı hususuyla ilgili olduğunu, kamu ihale mevzuatına tabi alt işverenlik sözleşmeleri kapsamında çalışanların kıdem tazminatının salt son kamu kurumunda ödeneceğinin öngörülmesinin kamu işverenlerinin alt işverenlere rücu hakkını ortadan kaldırmayacağını belirtmiştir.

⁸ Yargıtay 22. Hukuk Dairesi, 19/11/2018 tarih ve E.2016/707, K.2018/24754 sayılı kararı.

Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve kararda da belirtilen Yargıtay 22. Hukuk Dairesi kararı çerçevesinde kamuda alt işverenler tarafından yürütülen işler ve bu alt işverenler tarafından çalıştırılan ve taşeron işçi olarak adlandırılan işçilerin kamu kurumlarınca kıdem tazminatlarının ödenmesinde varsa alt işverenler kapsamında geçen süreleri için rücu edilmesinin gerekliliği ortaya çıkmıştır.

YEREL'DEN GENELE YEREL YÖNETİM VE İŞLETME BAZLI YENİ SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Dr. Ecz. Ali Murat DUMAN*

** Afet ve Acil Durum Yönetimi Uzmanı*

Sürdürülebilirlik kavramı son 30 yıl içinde giderek artan bir şekilde dile getirilmektedir. Dünyadaki kaynakların, insanın ihtiyaçlarını karşılama konusunda sınırlı olduğu varsayımı üzerine kurulu olan iktisadi anlayışın doğuşundan beri, insanların “ tüketme “ konusunda ölçülü olmaları gerektiği hususu önem kazanmaya başlamıştır.

Hayatın her alanında elimizde bulunan imkân ve kaynaklardan bizden sonraki nesillerin de en az bizim kadar faydalanabilmeleri adına, ihtiyacımızdan fazla şekilde tüketmemek, dünyayı geleceğe daha sağlıklı şekilde bırakmak, yani sürdürülebilir kılmak boynumuzun borcudur.

İnsanların ihtiyaçlarını giderebilmek için işletmeler kurulmuştur. Kamu ve özel hepsi ürettikleri ürün ve/ veya hizmet ile kendilerinden alınan her ne var ise en

ideale ulaşmaya çalışmaktadırlar.

Bir ülke ürettikçe kalkınır. Kalkınma yalnızca kendi ihtiyaçlarını karşılayabilmek değil, ürettiklerini ihtiyaç duyan yerlere de pazarlayabilmektir. Yatırım yapmak, istihdam sağlamaktır.

O halde kalkınma kavramının başına sürdürülebilirlik terimini getirdiğimizde karşımıza yepyeni bir alan çıkmaktadır: Sürdürülebilir Kalkınma

Sürdürülebilir Kalkınma kavramı dünyada ilk defa 1987 yılında Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonunca hazırlanan Brundtland Raporu'nda geçmiştir.

Orada “ Bugünün gereksinimlerini, gelecek kuşakların gereksinimlerini karşılama yeteneğinden ödün vermeden karşılayan kalkınmaya Sürdürülebilir Kalkınma denir.” denmiştir.

Yapılan araştırmalar ve çalışmalar

özellikle iklim değişiminin dünyanın sürdürülebilirliğini ciddi anlamda olumsuz etkilediğini göstermektedir.

1988' de kurulan Hükümetler arası İklim Değişikliği Paneli (İntergovernmental Panel on Climate Change, IPCC) 2013' de açıkladığı 5.Değerlendirme Raporunda ortalama yüzey sıcaklıklarında gerçekleşen artışın yaklaşık % 95-100' lik kısmının insan faaliyetlerinden kaynaklandığını belirtmiştir.(1951-2010 yılları arası ölçülmüş)

Bu rapora göre küresel ortalama yüzey sıcaklığı verileri 1901-2012 döneminde 0,9 derecelik bir artış göstermiştir.

Yine aynı rapora göre, CO₂, CH₄ ve N₂O gazlarının atmosferik konsantrasyonları son 800 bin yıllık dönemde olmadığı kadar yükselmiştir. CO₂ birimleri sanayi öncesi döneme göre % 40 oranında artmıştır.

Konunun baş aktörleri olan İklim ve İklim Değişikliği kavramlarını tanımlamakta fayda vardır.

İklim, yeryüzünün herhangi bir yerinde uzun yıllar boyunca yaşanan veya gözlenen bütün hava şartlarının ortalama durumudur.

İklim Değişikliği, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesine göre karşılaştırılabilir zaman dilimlerinde gözlenen doğal iklim değişimine ek olarak, doğrudan veya dolaylı olarak küresel atmosferin bileşimini bozan insan faaliyetleri sonucunda iklimde oluşan değişiklik olarak tanımlanır.

Dikkat edilirse iklim değişimi ancak insan etkisi olduğunda negatif bir olaya dönmektedir.

Küresel İklim Değişikliği ise, fosil yakıtların kullanımı, arazilerin kullanım değişiklikleri, ormansızlaştırma ve sanayi süreçleri gibi insan etkinlikleriyle atmosfere salınan H₂O, CO₂, CH₄, O₃, N₂O, CFC-11,HFC, PFC, SF₆ birikimlerindeki hızlı artışın doğal sera etkisini kuvvetlendirmesi sonucunda yerkürenin ortalama yüzey sıcaklıklarındaki artışı ve iklimde oluşan değişiklikleri ifade etmektedir.

Dikkat edilirse sürdürülebilirlik kavramının geçtiği her konunun sonucu mutlaka iklimle ilgili olmaktadır. Çünkü dünyanın ve içindekilerinin yaşayabilmesi iklimin uygunluğuna bağlıdır. Kirletilen her gram hava iklimin bizim ve en çok gelecek nesiller için uygun olmaktan çıkmasına sebep olmaktadır.

BM 25 Eylül 2015 tarihinde NewYork' düzenlenmiş Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi'nde bir araya gelen ülkeler 2030 yılına kadar geçerli olacak şekilde, yoksulluğun bitirilmesi, iklim krizine önlem alınması, çevrenin korunması, refahın adil paylaşımı ve barışın sağlanması için 17 amaç, 169 hedeften oluşan Küresel Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarını kabul ettiler.

Türkiye'nin de taraf olduğu bu ortak Küresel Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları şunlardır:

1. Yoksulluğa son
2. Açlığa son
3. Sağlık ve Kaliteli Yaşam
4. Nitelikli Eğitim
5. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği
6. Temiz Su ve Sanitasyon
7. Erişilebilir ve Temiz Enerji

8. İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme
9. Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı
10. Eşitsizliklerin Azaltılması
11. Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar
12. Sorumlu Üretim ve Tüketim
13. İklim Eylemi
14. Sudaki Yaşam
15. Karasal Yaşam
16. Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar
17. Amaçlar İçin Ortaklıklar

Dikkat edilirse bu 17 küresel amaçlar da iklimi de aşan alanlar bulunmaktadır.

Ancak, iklimle direkt veya dolaylı bağlantısı yokmuş gibi gözükken maddelerin bile sonuçları itibarı ile iklimin yapısına etki ettiği görülecektir.

Bu nedenle, sektörler, kişiler, bölgeler ve ilgi alanları farklı olsa da sürdürülebilirliğin temel sonuç çıktısı iklim etrafında dönmektedir.

Yerel Yönetimler, Merkezi İdareler ve Şirketler, İşletmeler açısından iklim bazlı sürdürülebilirlik konusu, vazgeçilemez, geri dönülemez şekilde gündeme dahil olmuştur.

Merkezi yönetimler açısından yapılacak üst planlama, destek, teşvik ve denetimlerle birlikte mevzuat desteği de verilerek yerel yönetimlerin ve ekonomik piyasayı oluşturan işletmelerin sürdürülebilirlik ilkelerine uygun yeni bir anlayışa geçmeleri gerekmektedir. Hatta bu konuda geç kalınmıştır denilebilir.

Yerel Yönetimler açısından şu anda gönüllülük esasına dayalı sürdürülebi-

lirlik raporları hazırlanmaktadır. Bu raporlar yetersiz oldukları kadar objektif de değildir. Bu nedenle yerel yönetimleri sürdürülebilirlik ilkeleri bakımından denetleyecek ve raporlayacak olan bir İndex gereklidir.

Bu konuda tarafımızca hazırlanan ve adı “ **Duman İndexi** “ olan bir çalışma mevcuttur. Amacımız bu index’ in ulusal ve uluslararası tüm yerel yönetimlerin Sürdürülebilir Kalkınma İlkeleri açısından raporlandıkları bir Türk markası olarak temel index olarak kabul edilmesidir.

Diğer tarafta özel veya kamu kesiminde ürün ve hizmet üreten şirket ve işletmelerin sürdürülebilirlik anlamında yeni dönemde yepyeni bir mevzuatla karşı karşıya kaldıklarını görmekteyiz.

Bu konuyu geniş şekilde bu çalışmamızda inceleyeceğiz.

Küresel ölçekte kabul görmüş olan Muhasebe ve Finans Standartlarını belirleyen bir kuruluş bulunmaktadır.

International Financial Reporting Standarts Found, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Vakfı, IFRS.

Daha önce Uluslararası Muhasebe Standartları Vakfı iken 2010’ da IFRS adını alan vakıf bir çok ülkenin kabul ettiği standartları belirlemektedir.

Türkiye’de mevcut olan Muhasebe Standartları da IFRS ilkelerine göre uygulanmaktadır.

IFRS Vakfı bünyesinde, 2021 BM İklim Değişikliği Konferansı COP26’ da alınan karar gereği, Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartları Kurulu, ISSB kurulmuştur. İşte bu kurul şirket denetimlerinde bugüne kadar Türkiye

dahil dünyada uygulanan finansal tablo ve verilere dayalı denetim biçimini değiştirmiştir. Daha doğrusu finansal verilere ek olarak iklim bazlı sürdürülebilirlik kısmını da eklemiştir.

Böylece bu kurul IFRS1 ve IFRS2 olarak finansal+iklim bazlı yeni raporlamaya geçmiştir.

IFRS1, kısa orta ve uzun vadede şirketlerin karşılaştıkları sürdürülebilirlikle ilgili finansal riskler ve fırsatlar hakkında bilgiler vermektedir.

IFRS2, işletmelerin iklimle ilgili riskler ve fırsatları hakkında bilgi vermek için tasarlanmıştır. Bu standartlar, işletmenin iklim ile ilgili risk ve fırsatlarının o işletmenin üretimine, finansa erişimine, nakit akışlarına ve sermaye maliyetlerine etkilerine dair çıktılarını belgelendirmektedir.

Buradan çıkan sonuç şudur:

İşletmeler, yatırımcılar tarafından sadece finansal veriler ile değerlendirilmeyecektir. Ürettikleri ürün ve hizmetin çevreye, iklime ve sürdürülebilirlik ilkelere olan uygunlukları da temel belirleyiciler olacaktır.

Bu konuda ilerleme sağlayamayan işletmeler için ekonomik yaptırımlar ve vergiler gündeme gelecektir. Bu da maliyet artışı ve rekabette zayıflama demektir.

Bu standartlara uygun iş yapanlara ise ekonomik destekler ve proje destekleri sağlanabilecektir.

Türkiye hızlı bir şekilde IFRS1 ve 2'yi tercüme ederek, ISSB ile yaptığı anlaşma çerçevesinde TSRS1 ve TSRS2 kısaltmaları ile Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartlarını yayınladı.

Bu konudaki **yetki Kamu Gözetimi**

Kurumuna verildi.

Zorunlu sürdürülebilirlik raporlaması yapmak durumunda olan şirketlerin, 1/1/2024 tarihinde başlayan hesap dönemi için sürdürülebilirlik raporlaması yapması zorunlu hale gelmiştir. Yani 2024 yılında sürdürülebilirliğe ilişkin yapacakları tüm faaliyetleri 2025 yılı içerisinde raporlamak zorundadırlar.

Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları (TSRS)'nın zorunlu olduğu şirketler:

Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları ve "Uygulama Kapsamına İlişkin Kurul Kararları" 29 Aralık 2023 tarih ve 32414 sayılı Mükerrer Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları'nın uygulanmasına ilişkin karara göre "Sürdürülebilirlik Raporlaması", belirlenen kapsama tabi işletmelerden, aşağıda belirtilen ölçütlerinden en az ikisinin eşik değerlerini art arda iki raporlama döneminde aşan işletmeler için 01/01/2024 tarihinden itibaren zorunlu hale getirilmiştir.

TSRS kapsamında belirlenen eşik değerler:

Çalışan sayısı: 250 kişi

Aktif toplam: 500 Milyon Türk Lirası

Yıllık net satış hasılatı: 1 Milyar Türk Lirası

19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu uyarınca Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun düzenleme ve denetimine tabi bankalar, her ne kadar Kurul Kararının 3. Maddesinin Birinci Fıkrasında Sayılan ve Hadlere

Tabi Olan İşletmeler Listesi'nde sayılmış olsalar bile, herhangi bir eşik değere tabi olmaksızın zorunlu raporlama kapsamındadırlar. Ama Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu bünyesinde yer alanlar bankalar bu uygulamadan muaf tutulmuştur.

Mecburi olmamakla beraber, kapsam dışında yer alan işletmeler de isterlerse gönüllülük esasına göre Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartlarına uygun raporlama yapabileceklerdir.

Kamu Gözetimi Kurumunun TSRS1 ve TSRS2 için yayımladığı genel hükümler ve açıklamalar ile ilgili kurumun metninden alınan özet açıklamalar şu şekildedir:

TSRS1 için;

Amaç: Bir işletmenin kullanıcıları açısından işletmeye kaynak sağlama kararı verirken faydalı olacak sürdürülebilirlikle ilgili risklerine ve fırsatlarına ilişkin bilgileri açıklamasını zorunlu kılmaktır.

Bu standart, bir işletmenin kısa, orta veya uzun vadede nakit akışlarını, finansmana erişimini veya sermaye maliyetini etkilemesi makul ölçüde beklenebilecek sürdürülebilirlikle ilgili tüm risk ve fırsatlara ilişkin bilgileri açıklamasını zorunlu kılmaktadır. Bu standardın amacı doğrultusunda, söz konusu risk ve fırsatlar toplu halde “ işletmenin gelecekteki finansal yeterliliğini etkilemesi makul ölçüde beklenebilecek sürdürülebilirlikle ilgili risk ve fırsatlar “ olarak anılır.

Kapsam: Sürdürülebilirlikle ilgili finansal açıklamaların kapsamı Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartlarıdır.

Standardın Kavramsal Temelleri: Sür-

dürülebilirlikle ilgili finansal bilgilerin ihtiyaca uygun olması ve gerçeği yansıtması gereklidir. Karşılaştırılabilir, doğrulanabilir, zamanında sunulmuş ve anlaşılabilir olmalıdır.

Temel İçerik:

Yönetişim- İşletmenin sürdürülebilirlik ve ilgili risk ve fırsatları izlemek ve yönetmek için kullandığı yaklaşımdır.

Strateji- İşletmenin sürdürülebilirlik ve ilgili risk ve fırsatları yönetmek için kullandığı yaklaşımdır.

Risk Yönetimi- İşletmenin sürdürülebilirlik ve ilgili risk ve fırsatları belirlemek, değerlendirmek, önceliklendirmek ve izlemek için kullandığı süreçlerdir.

Metrik ve Hedefler- İşletmenin kendi belirlediği veya mevzuat uyarınca ulaşması gereken hedeflere yönelik ilerlemeler de dahil olmak üzere, sürdürülebilirlikle ilgili risk ve fırsatlara ilgili performansdır.

TSRS2 için;

Amaç: Bir işletmenin kullanıcıları açısından işletmeye kaynak sağlama kararı verirken faydalı olacak iklimle ilgili riskler ve fırsatlara ilişkin bilgileri açıklamasını zorunlu kılmaktır.

Kapsam: İklimle ilgili fiziksel riskler, geçiş riskleri ve işletmenin iklimle ilgili sahip olduğu fırsatlardır.

Temel İçerik:

Yönetişim- Genel amaçlı finansal raporların kullanıcılarının, işletmenin iklimle ilgili risk ve fırsatları izlemek, yönetmek ve denetlemek için kullandığı yönetim süreçlerini, kontrollerini ve prosedürlerini anlamalarını sağlar.

Strateji- Genel amaçlı finansal raporların kullanıcılarının, işletmenin iklimle ilgili risk ve fırsatları yönetme stratejisini anlamalarını sağlar.

Risk Yönetimi- Genel amaçlı finansal raporların kullanıcılarının, işletmenin iklimle ilgili risk ve fırsatları belirleme, değerlendirme, önceliklendirme ve izleme süreçlerinin işletmenin genel risk yönetimi sürecine entegre edilip edilmediği, edildiyse nasıl entegre edildiği ve genel risk yönetimi sürecine nasıl bilgi verdiği de dahil olmak üzere, söz konusu süreçleri anlamalarını sağlar.

Metrik ve Hedefler- Genel amaçlı finansal raporların kullanıcılarının, işletmenin iklimle ilgili belirlediği hedeflere ve mevzuat uyarınca ulaşması gereken hedeflere yönelik ilerlemeleri de dahil olmak üzere, iklimle ilgili risk ve fırsatlarla ilgili olarak işletmenin performanslarını anlamalarını sağlar.

İlk raporlar 2025 yılında 2024 için gelmeye başlayacağından dolayı, ortaya çıkacak rapor şekilleri, formatlar ve görünüm konusunda da daha sonra net standartlar gelecektir. Ayrıca yine yakın yıllar içinde daha küçük ölçekli Kobi tarzı işletmeler açısından da bu raporların zorunlu kılınacağı düşünülmektedir.

Bugüne kadar bu yeni standartlar çıkmadan önce, bir kısım büyük işletme ve holdingler sürdürülebilirlikle ilgili kendilerince raporlar hazırlamaktaydılar. Bu bir zorunluluk değildi ama onlar açısından prestij ve reklam vesilesi olmaktadır. Zorunlu olmadıkları halde, çevreye, atmosfere ne kadar duyarlı ve saygılı olduklarını, üretim mekanizmalarında ve değer zincirlerinde bunlara göre hareket ettiklerini, çevreci projelere destek ol-

duklarını kendi usullerince belgelen-dirmektedirler. Ancak bu konular artık güvence denetimine tabi ve standartları uluslararası olarak belirlenmiş bir zorunluluk haline gelmiştir.

Bu denetimleri yapacak olanlar ülkemizde Bağımsız Denetçiler olacaktır. Kamu Gözetimi Kurumu tarafından akredite edilecek bir eğitim alıp sonrasında zorlu sınavı başaran Bağımsız Denetçilere bu denetimleri yapma yetkisi verilecek.

İşletmelerde ise, bu raporlamaları bütün birimlerle koordineli şekilde çalışıp hazırlamaktan sorumlu olacak “Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporu Hazırlama Uzmanı” titrinde uzmanlar olacak. Bu durum ülkemiz için yepyeni bir istihdam alanı demektir. Bu uzmanlığı alabilmek için herhangi bir lisans mezunu olmak ve Kamu Gözetimi Kurumu tarafından yapılacak sınavı kazanmak yeterli olacaktır.

İklim bazlı sürdürülebilirliğin belirleyici olduğu bu yeni şirket denetim döneminde, ortaya çıkan standartlara etki eden temel ulusal ve uluslararası bazı antlaşma, belge, deklarasyon veya mutabakatlara değinmekte fayda vardır. Özellikle Avrupa Birliğinin bu konulardaki standart ve direktifleri halen yürürlükte olup süreç içinde IFRS1 ve IFRS2 ile ortak bir dil oluşturması ve raporlamalardaki kargaşanın giderilmesi umulmaktadır.

Bunlardan önemli olan bazıları:

Paris İklim Anlaşması

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) kapsamında, iklim değişikliğinin azaltılması,

adaptasyonu, finansmanı hakkında 2015’ de imzalanan 2016’ da yürürlüğe giren anlaşmadır.

En önemli hedefi, küresel ortalama sıcaklık artışını sanayi devrimi öncesi seviyeden 2 derece ve hatta 1,5 derecede sınırlı tutmaktır.

Türkiye anlaşmayı 2016’ da imzalamış, 2021’ de devreye almıştır.

Bu anlaşma taraf ülkelere tek tek bir emisyon azaltım hedefi dayatmamaktadır. Ülkeler her 5 yılda bir Ulusal Katkı Beyanı olarak kendileri sunmaktadırlar.

2021 itibari ile 191 ülke anlaşmaya taraftır.

Türkiye hiçbir önlem alınmazsa 2030’ da sera gazı emisyonunu 1 milyar 175 milyon tona çıkaracağını, ancak % 21 artıştan azalış yaparak bu rakamın 929 milyon tona düşürüleceğini Ulusal Katkı Beyanında deklare etti. (Türkiye daha sonra bu oranı % 41 olarak değiştirmiştir)

Paris Anlaşmasına temel teşkil eden Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi(1994) BMİDÇS, Türkiye’yi gelişmiş ülkelerin yer aldığı Ek1 ve Ek2 listesine aldı. Ek1’ deki ülkeler sera gazı emisyonlarını azaltmakla, Ek2’ dekiler ise ek dışı gelişmekte olan ülkelere emisyon azaltımı için finansman sağlamakla yükümlü idi. Uğraşlar sonucu 2001’ de Türkiye Ek2 listesinden çıkarıldı. (Türkiye BMİDÇS’ ye 2004’ de taraf olmuştur.)

Avrupa Birliği Yeşil Mutabakatı

Avrupa Birliği 11 Aralık 2019’ da açıkladığı Avrupa Yeşil Mutabakatı(AYM) ile 2050 yılında iklim-nötr ilk kıta olma hedefini ortaya koymuştur.

Sanayiden finansmana, enerjiden ulaştırmaya ve binalardan tarıma kadar uzanan alanda AB politikalarında kapsamlı değişiklikler öngörülmüştür.

2030’a kadar 1990’ daki seviyeye göre % 55 emisyon azaltımı sağlanması hedeflenmiştir. Bunun için Fit for 55(55’ e uyum) mevzuat değişikliği paketi AB Komisyonunca 2021’ de yayımlanmıştır.

2020’ de AB Yeni Sanayi Stratejisi ve Döngüsel Ekonomi Eylem Planı açıklanmıştır.

2022’ de Sürdürülebilir Ürün İnişiyatifi, Yeni Eko- Tasarım Tüzüğü Taslağı açıklanmıştır.

Şubat 2023’ de Yeşil Mutabakat Sanayi Planı açıklanmıştır.

Ayrıca AB Atık Sevkiyatı Tüzüğü Taslağı açıklanmıştır.

Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi, Corporate Sustainability Reporting Directive, CSRD yayımlandı.

CSRD’ ye bağlı olarak Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları, European Sustainability Reporting Standards yayımlandı.

Kurumsal Sürdürülebilirlik Özen Yükümlülüğü, Corporate Sustainability Due Diligence amending Directive, CSDD yayımlandı.

Sınırdaki Karbon Düzenlemesi Mekanizması, Carbon Border Adjustment Mechanism, CBAM yayımlandı.

55’ Uyum, Fit For 55

55’ e Uyum paketi AB’ nin sera gazı emisyonlarını Avrupa İklim Yasası uyarınca 1990’ daki seviyelerine kıyasla 2030 yılına kadar en az % 55 oranında

azaltma planıdır. Temmuz 2021' de yayınlanmıştır.

Emisyon Ticaret Sistemimin güncellenmesi kabul edilmiştir.

Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması gelmiştir. 2026' da devreye girecektir.

Havacılık ve Denizcilikte Yeşil Yakıt teşvik edilecektir.

Sosyal İklim Fonu kabul edilmiştir.

Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi, Corporate Sustainability Reporting Directive, CSRD

AB Yeşil Mutabakatı çerçevesinde Ocak 2023' de yayımlanmıştır.

AB' de faaliyet gösteren belli büyüklükteki firmalara özen yükümlülüğünü şirket politikalarına entegre etme, faaliyetlerinin sosyal ve çevresel etkilerini tespit etme, potansiyel olumsuz etkileri önleme ve azaltma, mevcut olumsuz etkileri ortadan kaldırma ve bunları raporlama zorunluluğu getirilmiştir.

Bunu yapabilmek için Temmuz 2023' de Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları, European Sustainability Reporting Standards, ESRS kabul edilmiştir.

ESRS, iklim değişikliği, biyoçeşitlilik ve insan haklarıyla beraber, çevresel sosyal ve yönetime ilişkin konuları içermektedir.

Kurumsal Sürdürülebilirlik Özen Yükümlülüğü Direktifi, Corporate Sustainability Due Diligence and Amendment Directive, CSDD

AB Yeşil Mutabakatı çerçevesinde Nisan 2024' de onaylandı.

Bu direktif, aslında küresel tedarik

zincirlerinde kurumsal faaliyetlerin çevresel ve sosyal etkilerine ilişkin özen yükümlülüğünün tesis edilmesine dönük bir çerçeveye özelliğini taşımaktadır.

Kapsam dahilindeki şirketlerin Paris İklim Anlaşması uyarınca küresel ısınmanın 1,5 derece ile sınırlandırılması amacıyla iş modellerinin ve stratejilerinin anlaşmayla uyumlu olacak şekilde plan yapmaları zorunlu hale gelmiştir.

CSDD, şirketlerin değer zincirlerinde insan haklarına ve çevreye saygı göstermelerini amaçlamaktadır.

Kobiler doğrudan kapsamda olmasa bile büyük şirketlerin tedarikçisi veya alt sağlayıcısı iseler onlar da etkilenecektir.

Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması, Carbon Border Adjustment Mechanism, CBAM

AB Yeşil Mutabakatı kapsamında devreye alınmıştır.

Mayıs 2023' de yayımlandı ancak mali yükümlülükler bakımından 2026' ya ertelendi.

Amacı daha düşük maliyetle üretilen yüksek emisyonlu ürünler ile daha düşük emisyonlu ancak yüksek maliyetli alternatif ürünlerin rekabet gücünü eş seviyeye taşımaktır.

Uygulamanın temeli ithal edilecek ürünlere yönelik olarak, karbon içeriklerine dayalı olarak konulacak vergiye dayanmaktadır.

İlk aşamada çimento, demir-çelik, alüminyum, gübre, hidrojen ve elektrik için geçerlidir.

Emisyon Ticaret Sistemi, ETS

İlk defa 2005' de Avrupa Birliği Emisyon Ticaret Sistemi olarak(EU ETS) başlamıştır. Kyoto Protokolü ile ülkelere konulan emisyon sınırlamaları sonucunda ülkeler de kendi emisyon ticaret sistemlerini kurmaya başlamışlardır. Türkiye de yakın gelecekte kuracaktır.

ETS ile işletmeler birbirleriyle karbon ticareti yapabileceklerdir.

ABD Sermaye Piyasası Kurulu(The US Securities and Exchange Commission, SEC)

İklim Açıklama Kuralları

ABD Menkul Kıymetler ve Borsa Komisyonu 6 Mart 2023 tarihinde şirketlerin yıllık raporlarında ve kayıt beyanlarında işletmelerin karşı karşıya oldukları iklim riskleri hakkında bilgi vermesini zorunlu hale getirmiştir.

Küresel Raporlama Girişimi

Global Report Initiative, GRI

1997' de kurulan sürdürülebilirlik konusunda raporlama çalışmalarına katkı sunan bağımsız uluslararası kuruluştur. Merkezi Amsterdam' dır.

GRI Sürdürülebilirlik Raporlama, şirketlerin çevresel etkilerini, sosyal sorumluluk uygulamalarını ve yönetim yapılarını raporlamalarını sağlamaktadır.

IFRS1 ve IFRS2 çıkmadan önce ve halen de bir çok şirket GRI raporlaması ile sürdürülebilirlik raporlamalarını sunmaktadırlar.

Karbon Açıklama Projesi

Carbon Disclosure Project, CDP

Şirketlerin CO2 salınım süreçlerini nasıl yönettiklerini, salınımı azaltmak için neler yaptıklarını ve taşıdıkları

karbon kaynaklı piyasa riskini küresel çapta raporlayan, 2000 yılında İngiltere'de kurulmuş bir organizasyondur.

2002' den beri 7 binden fazla şirket CDP aracılığı ile beyanda bulunmuştur.

Türkiye'de 2010' dan itibaren Sabancı Üniversitesi işbirliği ile 2010 yılından itibaren CDP Türkiye olarak görev yapmaktadır.

Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi

International Integrated Reporting Council, IIRC

2010 yılında kurulmuştur.

Raporlara finansal olmayan bilgilerin de eklenmesini teşvik etmektedir.

2013' de Entegre Raporlamanın Uluslararası Çerçevesini yayımlamıştır.

İklimle İlgili Finansal Açıklamalar Görev Gücü

Task Force on Climate- Related Financial Disclosures, TCFD

İklimle ilgili konuların yönetim, strateji, risk yönetimi, metrik ve hedefleri başlıklarının altında raporlamaları yönünde teşvik etmektedir.

Kurumların iklim değişikliği kaynaklı risk ve fırsatları, yönetim biçimlerini ve uygulamalarını paydaşlarına arz ederek ölçülebilir kriterler kullanarak karşılaştırılabilir ve şeffaf bir platform oluşturmayı amaçlamaktadır.

İlk tavsiye raporunu 2017' de yayınlamıştır.

Türkiye Yeşil Mutabakat Eylem Planı

Ticaret Bakanlığı tarafından AB Yeşil

Mutabakatı ile tam uyumlu biçimde hazırlanmıştır.

Planın içeriği:

Sınırdaki Karbon Düzenlemesi

Yeşil ve Döngüsel Ekonomi

Yeşil Finansman

Temiz, Ekonomik ve Güvenli Enerji Arzı

Sürdürülebilir Tarım

Sürdürülebilir Akıllı Ulaşım

İklim Değişikliği ile Mücadele

Diploması

Avrupa Yeşil Mutabakatı Bilgilendirme ve Bilinçlendirme Faaliyetleri

SPK Sürdürülebilirlik İlkeleri

Sermaye Piyasası Kurulu kurumlarının sürdürülebilirlik süreçlerine katkı yapmak amacı ile Ekim 2020'de Sürdürülebilirlik İlkeleri Uyum Çerçevesi yayımlanmıştır.

Gönüllülüğe dayanmaktadır

Şirketlerin çevresel, sosyal ve kurumsal yönetim bilgilerini 2021 yılından itibaren belirlenen ilkeler çerçevesinde açıklamalarını öngörmektedir.

Sonuç:

Dünyanın kaynaklarını sürekli ve "acımasızca" tüketenler yaptıkları bu kötülüğün karşısında kazanılan paralar ile satın alınabilecek imkânların giderek yok olma tehlikesi ile karşı karşıya olduklarını anlayalı çok zaman olmuştur.

Gecikerek ve ayak sürüyerek de olsa artık insan ihtiyaç ve konforu için üretilen ne varsa, bunu çevreye ve iklime zarar vermeden yapması gerektiğini kabul etti.

Yukarıda kısaca özetlenen önemli anlaşmalar ve belgelerden sonra artık işletmeler, denetimlerinde sadece finansal tablolarını değil, iklim bazlı sürdürülebilirlik uygulamalarını da ibraz etmek zorundalar.

Yepyeni bir dönem. Dinamik bir süreç olacak.

Yararlanılan Kaynaklar

- <https://iklim.gov.tr/sss/temel-kavramlar> ET:13/09/2024
- <https://www.wwf.org.tr/?2340/IPCC5degerlendirmeraporuaciklandi> ET:13/09/2024
- <https://www.mfa.gov.tr/surdurulebilir-kalkinma.tr.mfa#:~:text=S%C3%BCrd%C3%BCr%C3%BClebilir%20kalk%C4%B1nma%20kavram%C4%B1%20ise%20ilk,vermeden%20kar%C5%9F%C4%B1layan%20kalk%C4%B1nma%22%20olarak%20tan%C4%B1mlanm%C4%B1%C5%9Ft%C4%B1r> ET:13/09/2024
- <https://iklim.gov.tr/paris-anlasmasi-i-34> ET:13/09/2024
- <https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/yesil-mutabakat/avrupa-yesil-mutabakati> ET:13/09/2024
- <https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/yesil-mutabakat> ET:13/09/2024
- <https://cdpturkey.sabanciuniv.edu/tr> ET:12/09/2024
- <https://www.kgk.gov.tr/SustainabilityDetailForm/11455/surdurulebilirlik-yayinlar> ET:13/09/2024
- <https://spk.gov.tr/surdurulebilir>

lik ET:13/09/2024

- <https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/yesil-mutabakat/duyurular/turkiye-surdurulebilirlik-raporlama-standartlari-ve-uygulama-kapsamina-iliskin-kurul-kararlari-resmi-gazetede-yayimlanmis-ve-belli-sartlari-saglayan-isletmeler-icin-surdurulebilirlik-raporlamasi-zorunlu-hale- getirilmistir> ET: 13/09/2024
- <https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/yesil-mutabakat/surdurulebilir-finansman/kurumsal-surdurulebilirlik-raporlama-direktifi> ET: 14/09/2024

Salih ÇALAL*

* Ticaret Başmüfettişi

DOĞUM VE ASKERLİK BORÇLANMASI NEDENİYLE ÖDENEN PRİM TUTARLARINDA ASGARİ ÜCRET İSTİSNASI UYGULAMASI

Özet

Sigortalıların aylık bağlanana kadar her zaman askerlik ve doğum borçlanması yapabilmeleri belirli kurallar dâhilinde mümkündür. Hizmet erbabının Sosyal Güvenlik Kurumuna ödediği askerlik ve doğum borçlanması primlerinin, gelir vergisi matrahının hesabında asgari ücret istisnası uygulandıktan sonra mı yoksa asgari ücret istisnası uygulanmadan önce mi indirim konusu yapılacağı sorusuna yazımız içerisinde cevap verilecektir.

Anahtar Kelimeler:

Doğum Borçlanması, Askerlik Borçlanması, Hizmet Erbabı, Asgari Ücret İstisnası.

1. Giriş

Askerlik Borçlanması, askerlikte geçen sürelerin prim ödemelerinin hariçten ödenerek sigortalı prim gün sayısına eklenmesiyle emeklilik hesaplamasına dâhil edilmesi demektir. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 41 inci maddesi kapsamında

sigortalıların er veya erbaş olarak silâh altında veya yedek subay, yedek astsubay okulunda geçen süreleri borçlanmaları mümkündür. Sosyal Güvenlik mevzuatı gereğince bu süreler prim günlerine eklenerek emeklilik hesaplamasında kullanılabilir. Benzer şekilde doğum borçlanması ise annelerin çocuk doğu-

mu nedeniyle sosyal güvenlik primlerini ödeyememeleri durumunda, anne olma süresini borçlanarak emeklilik haklarını korumalarını sağlayan bir haktır.

Bu çalışma, askerlik ve doğum borçlanması primlerinin, gelir vergisi matrahının hesabında dikkate alınırken asgari ücret istisnası uygulanmasından önce ya da sonra uygulanması hakkında kaleme alınmıştır.

2. Doğum ve Askerlik Borçlanmaları

5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki sigortalıların borçlanabilecekleri süreler yürürlükteki mevzuatta düzenlenmiştir. Bu kapsamda, sigortalıların aylık bağlanana kadar her zaman aşağıdaki süreleri borçlanmaları mümkündür.

- Er veya erbaş olarak silâh altında veya yedek subay okulunda geçen sürelerini,
- Kadın sigortalılar 3 çocuğa kadar doğumdan sonraki çalışmadıkları 2 yıllık süreyi,
- Doğum sonrası yarı zamanlı çalışılan süreyi,
- 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında olanların, personel mevzuatına göre ücretsiz izin sürelerini,
- Sigortalı olmaksızın doktora eğitimi veya tıpta uzmanlık için yurt içinde veya yurt dışında geçirdikleri normal doktora veya uzmanlık öğrenim sürelerini,
- Sigortalı olmaksızın avukatlık stajını yapanların staj sürelerini
- Hekimlerin fahrî asistanlıkta geçen

sürelerini

- Seçim kanunları gereğince görevlerinden istifa edenlerin, istifa ettikleri tarih ile seçimin yapıldığı tarihi takip eden aybaşına kadar açıkta geçirdikleri sürelerini,
- Sigortalı olmaksızın, 08.04.1929 tarihli ve 1416 sayılı Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Kanuna göre yurt dışına gönderilen ve öğrenimini başarıyla tamamlayarak yurda dönenlerden yükümlü bulunduğu mecburi hizmet süresini tamamlamış olanların, yurt dışında resmî öğrenci olarak geçirmiş oldukları öğrenim sürelerinin 18 yaşının tamamlanmasından sonraki döneme ait olan kısmını borçlanabilirler.

Ücretsiz izin ve seçimler nedeniyle açıkta geçen süreler hariç bu süreler başvuru tarihindeki son sigortalılık kapsamında hizmet süresi olarak değerlendirilmektedir. Ücretsiz izin süreleri ve seçimler nedeniyle açıkta geçen sürelerin borçlandırılması halinde bu süreler 5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalılık süresi olarak değerlendirilir.

Ayrıca, subay ve astsubaylar ile polislerin sivil öğrencilikte ve polis akademisinde geçen eğitim sürelerine ait borçlanmalar genel borçlanma kurallarına tabi değildir.

Askerlik borçlanması, Türkiye'de askerlik görevini yerine getiren erkeklerin bu süreyi emeklilik hesaplamalarında değerlendirebilmeleri için yapılan bir ödeme işlemidir. Normalde askerlik yapılırken Sosyal Güvenlik Kurumuna her-

hangi bir prim ödenmez. Bu durumda, askerlik süresi kişinin toplam çalışma süresine dahil edilmez ve bu da emeklilik yaşını veya emeklilik maaşını etkileyebilir. Askerlik borçlanması yapmak, askerlikte geçen süreyi, bir nevi geriye dönük sigorta primi ödeyerek, emeklilik hesaplamalarına dahil etmeyi sağlar. Bu sayede, askerlik süresi de emeklilik hesaplamasında çalışılmış gibi değerlendirilir ve emeklilik yaşı düşebilir veya alınacak emeklilik maaşı artabilir.

Annenin doğum yapması anında, primlerini ödeyememesi nedeniyle emeklilik haklarının tehlikeye girmesini engellemek için doğum borçlanması hakkı sunulmuştur. Bu sayede anneler, doğum izni süresince prim ödememesine rağmen, emeklilik maaşı ve diğer sosyal güvencelerinden yoksun kalmazlar. Doğum borçlanması hakkı, genellikle annelerin sosyal güvenlik primlerini ödeyememesi durumunda kullanılır.

Borç tutarı talep tarihinde prime esas günlük kazanç alt ve üst sınırları arasında olmak üzere, kişilerce belirlenen günlük kazancın %32'si üzerinden hesaplanmaktadır. Borç tutarının tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde ödenmeyen borçlanmalar iptal edilmektedir. Kısmi ödeme varsa ödenen tutar karşılığı kadar hizmet alınmaktadır. İptal olan borçlanma için tekrar müracaat edilmesi mümkündür.

3. Borçlanma Nedeniyle Ödenen Prim Tutarlarında Asgari Ücret İstisnası Uygulaması

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun;

–"Ücretin tarifi" başlıklı 61 inci maddesinde; "Ücret, işverene tabi ve belirli bir iş yerine bağlı olarak çalışanlara hizmet

karşılığı verilen para ve ayınlar ile sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatlardır.

Ücretin ödenek, tazminat, kasa tazminatı (mali sorumluluk tazminatı), tahsisat, zam, avans, aidat, huzur hakkı, prim, ikramiye, gider karşılığı veya başka adlar altında ödenmiş olması veya bir ortaklık münasebeti niteliğinde olmamak şartı ile kazancın belli bir yüzdesi şeklinde tayin edilmiş bulunması onun mahiyetini değiştirmez.

...";

–"Gerçek ücretler" başlıklı 63 üncü maddesinde; "Ücretin gerçek safi değeri iş veren tarafından verilen para ve ayınlarla sağlanan menfaatler toplamından aşağıdaki indirimler yapıldıktan sonra kalan miktardır.

...

2. Kanunla kurulan emekli sandıkları ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesinde belirtilen sandıklara ödenen aidat ve primler;

...";

–"Vergi tevkifatı" başlıklı 94 üncü maddesinin birinci fıkrasında, "Kamu idare ve müesseseleri, iktisadi kamu müesseseleri, sair kurumlar, ticaret şirketleri, iş ortaklıkları, dernekler, vakıflar, dernek ve vakıfların iktisadi işletmeleri, kooperatifler, yatırım fonu yönetenler, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan ticaret ve serbest meslek erbabı, zirai kazançlarını bilanço veya zirai işletme hesabı esasına göre tespit eden çiftçiler aşağıdaki bentlerde sayılan ödemeleri (avans olarak ödenenler dahil) nakden veya hesaben yaptıkları sırada, istihkak sahiplerinin gelir vergilerine mahsuben tevkifat yapmaya

mecburdurlar.

1.Hizmet erbabına ödenen ücretler ile 61 inci maddede yazılı olup ücret sayılan ödemelerden (istisnadan faydalananlar hariç), 103 ve 104 üncü maddelere göre,

... vergi tevkifatı yapılıır.

...”;

Hükümlerine yer verilmiştir.

Aynı Kanunun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasına 7349 sayılı Kanunun 2 nci maddesi ile eklenen (18) numaralı bendinde; “Hizmet erbabının, ödemenin yapıldığı ayda geçerli olan asgari ücretin aylık brüt tutarından işçi sosyal güvenlik kurumu primi ve işsizlik sigorta primi düşüldükten sonra kalan tutarına isabet eden ücretleri (Şu kadar ki, istisnayı aşan ücret gelirinin vergilendirilmesinde verginin hesaplanacağı gelir dilim tutarları ve oranları, istisna kapsamındaki tutarlar da dikkate alınarak belirlenir. Ödenecek vergi tutarı, bu suretle bulunan vergi tutarının içinde istisna tutara isabet eden kısım düşülmek suretiyle hesaplanır. İstisna nedeniyle alınmayacak olan vergi ilgili ayda aylık asgari ücret üzerinden hesaplanması gereken vergiyi aşamaz. Birden fazla işveren ücret alanlarda bu istisna sadece en yüksek olan ücrete uygulanır.)” hükmü yer almaktadır.

Konuyla ilgili olarak 319 seri no.lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinin “Asgari ücretin üzerinde ücret geliri elde edenlerde gelir vergisi istisnası” başlıklı 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında; “Hizmet erbabının elde ettiği ücret ve ücret sayılan gelirlerinden 193 sayılı Kanunun 31 ve 63 üncü maddesinde yer alan indirimler düşülecek ve varsa Kanunun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (18) numaralı

bendi hariç 23 ve müteakip maddelerinde düzenlenen istisna kapsamındaki ücret ödemeleri gelir vergisi matrahına dahil edilmeyecektir. Bu şekilde belirlenen gelir vergisi matrahına gelir vergisi tarifesi uygulanarak vergi hesaplanacaktır. Bu suretle hesaplanan vergiden istisna tutara isabet eden vergi düşülmek suretiyle ödenecek vergi belirlenecektir. Bu istisna suretiyle sağlanan menfaat asgari ücretin ilgili ayda hesaplanan vergisini geçemeyecektir.” açıklamasına yer verilmiştir.

Diğer taraftan 111 seri no.lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinin “1- Emekli Sandığı ve Sosyal Sigorta Kurumlarına Ödenen Borçlanma Aidat ve Primleri” başlıklı bölümünde, “Belli şartları taşıyan kimselerin sosyal güvenliklerini sağlamak amacıyla, kanunla kurulan ve tüzel kişiliği haiz Emekli Sandıkları ve Sosyal Sigorta Kurumlarına, ödenen paralara aidat ve prim denilmekte ve bunlar 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu’nun 63’üncü maddesindeki şartlarla, ücretin gerçek safi tutarının hesabında, gider olarak indirilmektedir.

Emekli Sandığı ve Sosyal Sigorta Kurumlarından, kanunla kurulmuş olanların üyelerine çeşitli kanunlarla, daha önceki dönemlerde ödenmemiş bulunan aidat veya primleri borçlanma suretiyle ödeme ve dolayısıyla emekliliğe esas alınacak hizmet sürelerini uzatabilme hakkı tanınmaktadır. Bunun için, kanunlarla belli edilen koşullar altında borçlanılan aidat ve primlerin, üyelerce ödenmesi zorunludur.

Bu ödemeler de Gelir Vergisi Kanunu’nun 63/2’nci maddesinde sayılan aidat ve primler niteliğindedir ve bunların da ücretin gerçek safi tutarının hesaplanması sırasında gider olarak indirilmesi, Gelir

Vergisi Kanunu'nun lafzına ve ruhuna uygun görülmektedir.

Açıklanan nedenlerle;

A- Emeklilik aidatı ve sosyal sigorta primlerinin gider olarak indirilmesi kanununun kabul edilmiş bulunan kurumlara, kanunlarında öngörülen şekilde ücretten kesilmek suretiyle ödenen borçlanma aidatı ve primlerinin miktarına ve nisbetine bakılmaksızın, kesildiği aya ait gelir vergisi matrahının tespitinde gider olarak nazara alınması;

B- Aidat toptan ödenmişse, ödenen tutara ulaşıncaya kadar bu miktarın ücretlerin vergiye tabi tutarından indirilmesi;

C- Ücretlerinin gerçek ve safi tutarlarının hesabında gider olarak indirilmek suretiyle vergi dışı bırakılmış olan aidat ve primlerini, türlü nedenlerle geri alan ve kendilerine toptan ödeme yapılanların, yeniden iştirakçi durumuna girmeleri nedeniyle ilgili kuruma peşin ya da borçlanma suretiyle iade ettikleri aidat ve primlerin tekrar gider olarak indirilmemesi

Gerekmektedir." açıklamalarına yer verilmiştir.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigorta Kanununun "Sigortalıların borçlanabileceği süreler" başlıklı 41 inci maddesinde, "Bu Kanuna göre sigortalı sayılanların;

a) Kanunları gereği verilen ücretsiz doğum ya da analık izni süreleri ile 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentleri kapsamındaki sigortalı kadının, üç defaya mahsus olmak üzere doğum tarihinden sonra iki yıllık süreyi geçmemek kaydıyla borçlanılacak sürelerde uzun vadeli sigorta kolları açısından sigortalı sayılmaması ve çocuğunun yaşaması şart-

larıyla talepte bulunulan süreleri,

b) Er veya erbaş olarak silâh altında veya yedek subay, yedek astsubay okulunda geçen süreleri,

...

kendilerinin veya hak sahiplerinin yazılı talepte bulunmaları ve talep tarihinde 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt ve üst sınırları arasında olmak üzere, kendilerince belirlenecek günlük kazancın % 32'si üzerinden hesaplanacak primlerini borcun tebliği tarihinden itibaren bir ay içinde ödemeleri şartı ile borçlandırılarak, borçlandırılan süreleri sigortalılıklarına sayılır....

..." hükmüne yer verilmiştir.

Bu hüküm ve açıklamalara göre, askerlik ve doğum borçlanması nedeniyle Sosyal Güvenlik Kurumuna ödenen sigorta primlerinin, hizmet erbabının ücretlerinin gerçek ve safi tutarlarının tespitinde indirim konusu yapılması mümkün bulunmaktadır.

4. Sonuç

Askerlik ve doğum borçlanması sıkça başvurulmuş ve emekli olmak isteyen vatandaşlar arasında oldukça popüler hale gelmiş uygulamalardır. Bu borçlanma türleri belirli kurallar dâhilinde yapılabilmektedir.

Bu bağlamda, hizmet erbabı tarafından askerlik ve doğum borçlanması nedeniyle defaten veya toplu halde ödenen sigorta primleri, ücretli olarak çalışılıyor ve ücret geliri elde ediliyor olunması halinde, ödendiği aydan başlamak üzere ücrete ait gelir vergisi matrahının tespitinde indirim konusu yapılabilecek olup, bu şekilde tespit edilen gelir vergisi matrahı-

na gelir vergisi tarifesi uygulanarak vergi hesaplanacak ve bu suretle hesaplanan vergiden asgari ücretin istisna tutarına isabet eden ilgili aydaki vergi düşülmek suretiyle ödenecek vergi tutarı belirlenecektir.

YEREL YÖNETİMLERDE SOSYAL POLİTİKALAR

Abdulmelik ÖTEGEN*

*Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sekreter Yardımcısı ve
Konya Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı (E)

Belediyeciliğin Ana Unsurları

21. Yüzyıl şehircilik anlayışı kapsamında konut, yol, park, ulaşım, içme suyu gibi hayatımızın gereksinimleri yanı sıra akıllı şehircilik, sıfır atık ve çevreci yaklaşım uygulamaları gibi sosyal politikalar da önemli bir yere sahiptir. Dolayısıyla belediyeler sadece fizikî çalışmalar değil sosyal, kültürel, tarımsal faaliyetler de yaparlar.

Belediyeciliğin sürdürülebilir gelişimi kapsamında yaptığımız analiz kapsamında birbiriyle kenetlenmiş **yedi önemli unsur** söz konusudur (Şekil 2). Belediyedeki her birimin kendine has fonksiyonları vardır, hiçbirinin alanını küçümseyemeyiz. Birbiriyle bağlantılı, geçişirgen iş ve işlemler söz konusudur. Ayrıca altı ana unsur demek başka unsur olmadığına işaret etmez. İlgili daire

dediğimizde de sadece o daire muhatap olmaz. Kısmen birbirinin alanına geçişler olabilir.

a. FİZİKİ BELEDİYECİLİK

Belediyelerden öncelikli olarak beklenen **fizikî/fennî belediyeciliktir**. Büyükşehir belediyeleri bünyesinde konunun ana muhatabı **Fen İşleri Dairesi ile İmar ve Şehircilik Dairesi**'dir.

Belediyelerin kuruluş amacı da bel- denin imar, fen işleri ve ulaşım hizmetlerini geliştirmek ve uygulamak, temiz su ve atık su, temizlik, sosyal yardım, zabıta, itfaiye hizmetlerini en iyi şekilde yapmaktır. Artık gelişmiş bir şehircilik anlayışı; fiziklen sağlıklı ve düzenli bir alt-yapı ve yapılaşma sergileyen, hızlı, kaliteli ve çevreci toplu ulaşım sağlayan, güvenle içilebilir ve kesintisiz içme suyunu temin

eden, adil imar planları ile tüm mekânlar-
da tarih ve kalite hissiyatı veren, geçmişin
ve geleceğin gölgesini içinde barındıran
belediye hizmetlerini kapsamaktadır.

Günümüz şehirciliğinde belediyeler
açısından klasik belediye anlayışını aşan,
özellikle fiziki alanda; cadde ve sokak-
ların kalitesi, kaldırımların yayalar ve
engelliler için elverişliliği, trafik sinyali-
zasyonu, yön levhaları ve yol çizgileri-
nin düzenliliği, yüksek gerilim ve sokak
lambası hatlarının yer altında olması,
park, sokak ve cadde aydınlatmalarının
yeterliliği, yeşil alan miktarı, cadde ve
sokakların temizliği, atıkların ayrıştırıl-
ması ve geri dönüşümü, gürültü ve hava
kirliliğinin asgariye düşürülmesi, planlı
yapılaşma ve yatay mimarinin yaygın-
laştırılması, binaların cephelerinin ve
cephede giydirmelerinin estetik olması,
ulaşım araçlarının yeniliği ve çevreciliği,
metro ve raylı sistemin yaygınlığı, toplu
ulaşım hizmetlerinin yaygınlığı ve toplu
ulaşımın diğer ulaşım araçları yüksek
hızlı tren ve havalimanına entegrasyonu,
ulaşım hizmetlerinde ucuzluk ve öde-
me kolaylığı, sebze ve meyve halleri ve
terminallerin düzenliliği, umuma açık
alanlardaki çeşme ve tuvaletlerin varlığı,
kullanışlılığı, kent mobilyalarının ve iş-
yeri tabelalarının estetik olması ve aşırıya
kaçılmaması, tarihi dokunun varlığı ve
canlılığı, toplumsal taleplere uygun sos-
yal ve kültürel eserlerin yaygınlığı gibi te-
mel konularda sağlıklı ve verimli sonuç-
lar elde edilmesi gerekmektedir.

Bu durumda belediye başkanları şeh-
remini sıfatıyla emanetinde bulunan hal-
kın tüm taleplerine değer verme bilinci ile
kısa, orta ve uzun vadeli yatırımlar yapı-
p, planlı, programlı şekilde ve öncelik

sıralamasında hassas davranarak sorun-
larını çözüm yolunda mesafe almalıdır.

B. KÜLTÜREL BELEDİYECİLİK – DEĞERLER BELEDİYECİLİĞİ

Büyükşehir belediyeleri bünyesinde
konunun ana muhatabı **Kültür ve Sosyal
İşler Dairesi**'dir.

Yerel ve yöresel kültürün en yakın
takipçisi belediyelerdir. Bu toplumsal di-
namizm için önemli bir avantajdır. Do-
layısıyla kültürel belediyecilik, değerler
belediyeciliği, belediyeciliğin ikinci
önemli sacayağıdır. Kültürel değerleri
koruyup, kollamak ve yaşatmakta beledi-
yelerin icraatları ile daha hızlı, verimli ve
kapsamlı sonuçlar alınabilir. Sanat ve sa-
natkârları yaşatmak ve desteklemek, milli
ve manevi değerlerimizi, şahsiyetlerimizi
rehber edinen kültürel etkinlikler yap-
mak, ilim ve irfan çevrelerinin teşviki ile
medeniyet mücadelemize katkı sağlamak
bu kapsamdaki eylemler olabilir. Görsel
ve yazılı yayımlar da bu alanda güçlü ele-
manlardır.

Bununla beraber gerek valiliklerce,
gerekse belediyelerce hatta birçok sivil
toplum kuruluşu dernek, vakıf, platform,
parti, basım yayım organı gibi yapılar ta-
rafından dönemsel ve/veya yıllık olarak
düzenlenen şenlikler, etkinlikler, festival-
ler, günler, geceler, haftalar kamu vicda-
nını özellikle toplumda sosyal belediye-
ciliğin desteklemek için muhatap aldığı
kitleyi üzmemekte ve rahatsız etmektedir.
Üzerinde durulması gereken nokta, hal-
kın değerleriyle çatışan ve israf boyutun-
da olan etkinliklerin kültürü yozlaştır-
maktan öteye geçemeyeceği, medeniyet
iddiamızla ters düşüleceği bilinciyle daha
dikkatli davranmaktır.

Şekil 2

Belediyeciliğin Ana Unsurları

Şurası açıktır ki sanat ve kültür toplumun gelişiminde öncü rol oynar. Fakat dejenere edilmiş ve de dolaylı/dolaysız çok ciddi bütçelerle organize edilen birçok etkinlik bir kısım sanatçıyı ve çevresini memnun etse de özenli davranmakta yarar olacaktır. Kaliteli, ölçülü ve yerinde yapılan etkinlikler geride veya gölgede kalmamalıdır, her şekilde desteklenmelidir.

Kültürel belediyeciliğin de en azından şu anda irdelediğimiz sosyal belediyecilik gibi değerlendirmeleri yapılarak ilgilere rehberlik edilmelidir. Zira kültür de toplumsal ihtiyaçlarımızın, dolayısıyla yerel dinamiklerimizin en önemlilerindedir.

c. ÇEVREYE DUYARLI BELEDİYECİLİK

Büyükşehir belediyeleri bünyesinde konunun ana muhatabı Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi, Park ve Bahçeler Dairesi ile İklim Değişikliği ve Sıfır Atık Dairesi'dir.

Çevreci belediyecilik, belediyenin tüm eylemlerinde çevreye duyarlı yönetimin titizlikle, etkin bir şekilde sürdürülmesidir. Belediyecilik daha çok yol, yeterli ve kaliteli su, ulaşım ve etkin toplu ulaşım, katı atık yönetimi olarak anılırken aynı zamanda çevre temizliğindeki başarısı ve atıkların dönüşümü, sıfır atık uygulaması, iklim değişikliği etkileriyle mücadele için eylem planları yapılmaktadır. Bu uygulamalar ile ortaya çıkan **ekolojik belediyecilik** anlayışı, insan ile tüm canlılar ve tabiatın korunması, tabiattaki denge- nin bozulmaması için gayret etmeyi gerektirir. Yeşil şehir hedefi hem toplumun sağlığının korunmasını, hem de iklim değişikliğinin kontrolünü sağlar.

d. AKILLI BELEDİYECİLİK - İLERİ TEKNOLOJİ İLE HİZMET BELEDİYECİLİĞİ

Büyükşehir belediyeleri bünyesinde konunun ana muhatabı **Bilgi İşlem Dairesi**'dir. Belediyeciliğin dördüncü sacayağı olan **akıllı belediyecilik/teknolojik belediyecilik**, bilgiye dayalı olarak **ileri teknolojiler** ile hizmet verebilmektir. Günümüz hız çağıdır, bilgiye hızlı erişim ve sonuç alma teknolojileri ve ekipleri ile hizmet vermeyi gerektirmektedir. Belediyenin tüm çalışma alanları ile bütünleşmiş bir organizasyondur. Bilgi işlem ön açıcı, yenilikleri yansıtıcı bir eylem alanıdır. Bu çalışmalar **akıllı belediyecilik**, akıllı şehircilik kapsamında değerlendirilse de 'akıl' kelimesinin ileri teknolojiye atfen kullanıldığı realitedir. E-Belediye modülleri başta olmak üzere trafığından ruhsat işlemlerine kadar belde sakinlerine kolaylık sağlama hedeflenmiştir.

e. TARIMSAL BELEDİYECİLİK

Büyükşehir belediyeleri bünyesinde konunun ana muhatabı *Tarımsal Hizmetler Dairesi ve Kırsal Hizmetler Dairesi*'dir.

Dünya genelinde tarım, hayvancılık, gıda ve gıda güvenliği artık stratejik olmaktadır. Tarım sektörü, çok hızlı gelişen endüstri ve hizmet sektörlerine rağmen önemini korumaktadır. İlk insanlardan günümüze tarım, hayatımıza gıda, giyecek, barınma gibi temel alanlarda etkinliğini sürdürüyor ve sürdürmeye devam edecektir.

Türkiye'de insan kaynağı ve arazileri açısından tarım konusunda güçlü konumunu korumaya devam etmektedir. Çağın ihtiyaçlarına cevap vermesi açısından son 10 yılda mevzuatı yenilenen belediyeler tarım ve hayvancılık konularında yeni ve önemli görevler yüklenmek durumunda kalmıştır. Özellikle büyükşehir belediyeleri tarım alanında etkin faaliyetler yapmaya başlamışlardır. Üreticilere ve kooperatiflere yatırım desteklerinin yanı sıra, üretim ve pazarlama alanında da destekler ile ülke çapında yöresel ürünlerin kalitesinin yükselmesi, markalaşması ve coğrafi işaret tescilinde kayda değer ilerlemeler sağlanmıştır. Şehirlerin üretiminin öncelikli olarak kendilerine yeterli olabilmesi hedefiyle tarımsal kalkınma plan ve programları oluşturulmaya başlanmıştır. Çiftçi eğitimleri yaygınlaştırılmıştır. Hayvancılık destekleri ile organik tarım ve iyi tarım örnekleri artırılmıştır. Beraberinde toprağın ve suyun verimli kullanımına da önem verilmektedir. Tarımsal gelişmeler bir bütün olarak belediyeciliğin unsurları arasına yerleşmiş bulunmaktadır.

Ayrıca uluslararası çapta da tarım konusunda örnek oluşturacak gelişmeler yaşanmaktadır. Bu kapsamda Konya Büyükşehir Belediyesi öncülüğünde büyükşehir belediyeleriyle birlikte 2019 yılında Uluslararası Tarım Şehirleri Birliği (AGRICITIES) kurulmuştur. Birlik bünyesine belediyecilik faaliyetleri yapan kuruluşlar, çiftçi kuruluşları ve yurtdışından belediyeler katılmaktadır. Böylece belediyeler tarımsal faaliyetlerini yurtdışıyla bütünleştirmeye başlamıştır. Birlik bünyesinde dünya genelindeki gıda güvenliği, açlık ve kuraklık konuları öncelikli olarak değerlendirilmektedir. Uluslararası ölçekte ileri teknolojiye sahip tarımsal ekipmanların, işbirliklerinin, dayanışmanın ve yardımlaşmanın yaygınlaştırılması için çalışılmaktadır.

f. KATILIMCI BELEDİYECİLİK - SAĞLIKLI YÖNETİŞİM

Büyükşehir belediyeleri bünyesinde konunun ana muhatabı *Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi* olmaktadır. İyi ve sağlıklı yönetim şeffaf ve **katılımcı belediyecilik** anlayışıyla gerçekleştirilebilir. Yönetime katkı sunabilecek paydaşlar başta halk olmak üzere STK'lar, üniversiteler, odalar, sendikalar ve özel sektör kuruluşlarıdır. Öncelikli olarak Mavi Masa, Beyaz Masa, Açık Kapı ve Çözüm Masası gibi birimler bilgi edinme açısından çok önemli işlevler yüklenmektedir. Belediyenin hesap verebilmesi için vatandaş tarafından bu birimler yoğun bir şekilde değerlendirilmektedir. Sağlıklı bir iletişim ve yönetim olabilmesi için, birlikte yönetmek için şeffaflık gerekmektedir. Medya, yönetim alanında güçlü aktörlerdendir. Dijital katılım günümüz uygulamaları açısından öncelikler arasındadır.

Halk yönetime çeşitli şekillerde katılarak katılımcı belediyeçiliği geliştirir. Faaliyetlerle ilgili memnuniyet ölçümünü sağlar. Bu tür uygulamalarla yerelde sosyal dayanışma ve beldenin refahı, kalkınması gelişir. Belediye meclisleri, komisyonlar, konseyler, kadın, gençlik ve çocuk meclisleri katılımcılığın temel unsurlarındandır. Halkın, seçmenin katılımcılık hakkı, kararları etkiler, belediyelere yeni ödevler yükler. Belediyeler de yapacaklarını, yaptıklarını propaganda olsun diye değil de hizmet olsun diye paydaşlara sunmalıdır, paylaşmalıdır.

g. SOSYAL BELEDİYEÇİLİK

Belediyeçilikte bir başka temel unsur da detaylıca incelemekte olduğumuz **sosyal belediyeçiliktir**. Büyükşehir belediyeleri bünyesinde konunun ana muhatabı *Sağlık ve Sosyal Hizmetler Dairesi ile Kadın ve Aile Hizmetleri Dairesi*'dir.

Toplumsal gelişimin değerlendirilmesine sosyal belediyenin de konumuna bakmak gerekmektedir. Öyle bir durum ki, sosyal belediye, beldede yaşayan tüm kesimleri kapsar. Maddi ihtiyaçların giderilmesinden, ileri yaştaki belde sakinlerinin motivasyonuna, sağlık desteğinden eğitim desteğine, iş alanı açmaktan meslek edindirmeye birçok alanda sosyal bakış sergilemeyi gerektirir. Dolayısıyla insanların kimsesiz olma, yalnızlık hissi-ne kapılmalarına bir nevi çözüm üretme, ihtiyaç sahipleri desteklenirken bir yandan da muhtaçlığın azalmasına yönelik aktiviteler icra etme amaçları ile kamu kaynakları verimli kullanılmış olacaktır. Tüm bunlar milli bir dayanışma ve yardımlaşma ile başarılı bir sosyal kalkınmayı sağlayacaktır.

Öne çıkan bu unsurlar sentez ile

etkileşim sağlanarak, var olan ve süregiden faaliyet sistemleri gözden geçirilerek, yeni bir bakış açısıyla insan onurunu da saygı ile yücelterek kardeş bir toplumun, örnek bir toplumun temel taşları olarak döşenebilirse kalkınmanın tüm bileşenleri güçlenerek büyüyecektir.

Yerel Sosyal Politikalar

Sosyal belediyeçiliğin dayanağı olan yerel düzeydeki sosyal politikalar, sosyal yardımların ve sosyal hizmetlerin kapsamını belirlemektedir. Yerel yönetimler de tüm politikalarını, güncel sosyal ihtiyaçlar kapsamında yenilemek durumdadır. Bunların başında sosyal politikalar gelmektedir. Dolayısıyla sosyal belediye için de dinamik bir sosyal politika oluşturulmalı ve sürdürülebilir olmalıdır.

Daha önce de değindiğimiz gibi batı toplumlarında 'toplumsal' ifade için 'social' kelimesinin kullanıldığı ve bize de 'sosyal' olarak geçtiği, politikanın da devletin ve milletin hedefleri ile doğru orantılı teoriler bütünü olduğu, birlikte sosyal politika disiplini oluşturduğu bir realitedir.

*"Sosyal politika, iktisadî düzenlemele-
rin sosyal ve ahlâk esaslarının şemsiyesi
altında tasarlanması gerektiğini ileri sü-
ren bir bilim dalı olmanın ötesinde sosyal
devletlerin, resmî ve özel sosyal kurumlara
ve Sivil Toplum Kuruluşları (STK)'nın,
değişik sosyal kesimlerin yaşama şartlarını
iyileştirmek maksadıyla uyguladıkları
tedbirlerin bütünüdür."*¹

¹ Ali Seyyar, Yerel Siyasetin Gelişiminde Sosyal Politikaların Önemi, Yerel Siyaset, Okutan Yayınları, 1. Baskı, Ocak 2008, s.239. <http://www.mku.edu.tr/files/1005-4fa1127c-c164-4503-ac88-1ccc563e4f8b.pdf> (ET: 17.03.2024).

“Sosyal politikaların hedefindeki yoksullar, yaşlılar, çocuklar ve tek ebeveynli aileler gibi grupların genellikle kriz dönemleri dışında da çeşitli risklere daha yüksek oranda maruz kaldıkları bilinmektedir. Dolayısıyla iktisadi krizlerin bu yüksek riskli gruplar üzerindeki etkisi, risklerin gerçekleşme ihtimalini artırması şeklindedir. İktisadi krizlerin sosyal politika ile bir diğer ilişkisi de kriz neticesinde daha önce sosyal politikaların hedefinde bulunmayan, başka bir deyişle maddi açıdan sorunlu olmadıkları için kamusal veya özel hiçbir sosyal yardıma gereksinim duymayan bazı bireylerin veya ailelerin artık sosyal politikaların hedef kitlesinde yer almalarıdır. Bu bağlamda sosyal politika ve iktisadi kriz ilişkisini bir hedef kitle değişimi veya hedef kitle genişlemesi üzerinden yorumlamak gerekir. Geniş anlamda sosyal politika ise genel olarak refah düzeyinin yükseltilmesi, toplumdaki tüm zayıf ve güçsüzlerin korunması ve adil bir gelir dağılımının sağlanması amacı taşımaktadır.”²

“Şöyle ki, eskiden beri geleneksel aile-akraba dayanışması ve sivil toplum örgütleri marifetiyle çözüme kavuşturulan toplumsal sorunlara devlet de dâhil olmuştur. Devletin sosyo-ekonomik sorunlara bireysel veya toplumsal çözüm isteği, sosyal devlet ve refah devleti kavramlarını ve uygulamalarını gündeme getirmiştir.”³

² Halis Yunus Ersöz, Sosyal Politikada Yerelleşme, İstanbul Ticaret Odası, İstanbul, 2011, ss.44 ve 50. <https://docplayer.biz.tr/514605-Sosyal-politikada-yerellesme.html> (ET: 17.03.2024).

³ Mustafa Çöpöglü, Sosyal Belediyecilik ve Sorunları, ÇKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5(2), 2014, s.224. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/253916> (ET: 17.03.2024).

“Gerçekten, sosyal politika, gerek kavram, gerek kapsam ve gerekse bu politikaların belirlenmesi ve uygulanmasında rol alan kurumlar bakımından sınırları kesin çizgilerle belirlenememiş bir araştırma alanıdır. Sosyal politika kavramı, Kıta Avrupası ve Kuzey Amerika literatüründe nispeten farklı anlamlara gelmektedir. Öyle ki, bu kavram Kıta Avrupasında “sosyal politika” Kuzey Amerika literatüründe ise daha çok “sosyal refah politikası” olarak kullanılmaktadır. Sosyal politikanın sağlanmasına katılan kurumlardan biri de kamu yönetim aygıtının bir parçası olan yerel yönetimlerdir.

Ayrıca, başta sivil kesim olmak üzere gönüllü kuruluşlar, özel sektör, dini organizasyonlar ve işletmeler sosyal politikaların sağlanmasında rol oynamaktadır. Ulusal düzeyde sosyal devlet/refah devleti anlayışına sahip devletlerin ortaya çıktığı dönemde, yerel yönetimlerin mahalli düzeydeki sosyal politikaların sağlanmasındaki rolü genişlemekte, neo-liberal politikalar ve son küresel kriz ise bu kurumları, sosyal politika fonksiyonlarında değişime zorlamaktadır. Küreselleşme ve yerelleşme olgusu ise yerel yönetimleri, ülkelerin yönetim sistemleri içinde önemi artan kuruluşlar olarak ön plana çıkarmaktadır. Nitekim gelişmiş refah devletlerinde 1970’li yılların ortalarına kadar sosyal politikaların mahalli düzeyde uygulanması sorumluluğunu yerine getiren yerel yönetimler, bazı yazarlar tarafından yerel refah devleti olarak nitelendirilecek düzeyde gelişmişlerdir.”⁴

Çağdaş yönetim anlayışı devlet oluşumunu ‘sosyal devlet’ gibi

⁴ Halis Yunus Ersöz, a.g.e., ss.22-25.

vazgeçilemez bir kritere bağlamıştır. Ülkenin refah düzeyi de sosyal yapı ile doğrudan ilgilidir. Sosyal politikalar ile refah devlet hedeflenirken ülke kalkınması öncelikli olmaktadır. Birleşmiş Milletler de Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'nı 17 maddede toplamış ve bunların içinde sosyal içerikli olarak, yoksulluğa son, açlığa son, sağlık ve kaliteli yaşam, insana yakışır iş, eşitsizliklerin azaltılması, barış ve adalet gibi konular yer almıştır.

“Sosyal kalkınma, insan odaklı kalkınma anlayışının bir gereğidir. İnsan odaklı kalkınma politikalarının uygulanabilmesi için, bireysel girişimler desteklenmeli; ama bireylerin girişimcilik kapasitelerinin geliştirilmesi için sosyal politikalar devreye sokulmalıdır. “Balık vermek değil, balık tutmayı öğretmek” anlayışı üzerine sosyal politikalar bina edilmeli, bireylerin yapabilirlik kapasitesi geliştirilmeli, bu alanda öncelikler zayıf bireylere verilmelidir. Zayıf bireylerin yapabilirlik kapasitelerinin geliştirilmesi, süreç içerisinde bireyler arası uçurumların kapanması ya da en azından bireylerin kendi başlarına ayakta durabilecekleri yeteneklere kavuşturulması rekabet şanslarının sağlanmasını temin edecektir.”⁵

Sosyal devletin yereldeki gücü olan yerel yönetimler, yerel meclisler kanalıyla politika üretmeye çalışırlar. Ancak oldukça kısıtlı bir kapsamı vardır. Merkezî idare ve siyaset kurumları politika üretmede daha etkindirler. Aslında kamu açısından sosyal politikalar, çevre veya yatırı-

rım politikaları gibi önem arz etmektedir. Refah toplumunun standartları arasında sosyal politikaların uygulamaları da bulunmaktadır. Sosyal politika toplumun tüm kesimlerini kapsayıcı olmak durumundadır. Anayasal çerçevede sosyal belediyeçilik kurallarını da merkezî idare ortaya koymakta ve icraat belediyelere düşmektedir.

Sosyal politikalar, merkezî yönetimin öncelikli görevleri arasında bulunmakla beraber belediyeler içtenlikle ve fedakârlıkla bu alanda da yoğunlaşmışlardır. Belediyeler uygulama esnasında rollerini en iyi şekilde icra etmenin yollarını aramaktadırlar. Zira hizmet ettikleri kitle ile doğrudan günün ve haftanın her vakti muhatap olma özelliği vardır. Dijital iletişim ile de her türlü bürokratik süreç ortadan kalkmaktadır. Dolayısıyla ulaşılmadık vatandaş, girilmedik hane söz konusu olamaz. Uygulama az veya çok herkesi etkilemektedir.

Sosyal destek, istihdam, huzur ve güven, refah toplumu için en öncelikli sosyal politikaları oluşturur. Yerel yönetimler, sosyal güvenlik kavramını sosyal yardım ile de destekleyerek, sosyal adaleti geliştiren bir yerel politika uygulaması gerçekleştirmektedirler. Kapsadığı kesimin ilk etapta dezavantajlı gruplar olmasının yanı sıra toplumun tüm kesimlerini etkileyen bir yerel sosyal politika ve dolayısıyla sosyal belediye söz konusu olmaktadır.

Bu nedenlerle, yerel yönetim birimleri, hizmet ettikleri alandaki kişilerin yoksullukları ile doğrudan muhatap olmakta ve sosyal politika harcamalarını bu kapsamda yapmaktadırlar (Craw, Michael

⁵ Erol Kaya, Yerel Kalkınma ve Siyaset, Yerel Siyaset, Okutan Yayınları, 1.Baskı, Ocak 2008, s.120. <http://www.mku.edu.tr/files/1005-4fa1127c-c164-4503-ac88-1cec563e4f8b.pdf> (ET: 05.05.2024).

(2010).⁶ Yoksullukla mücadelede kısa, orta ve uzun vade gibi zaman dilimlerine uygun sosyal politikalar üretilmelidir.

“Yerel yönetimler özellikle de belediyeler, yoksulların geçim sıkıntısının giderilmesine ilişkin köklü önlemler almalarının yanı sıra, sundukları hizmetlerle yoksulların sıkıntılarını hafifletebilir ve sorunun çözümüne yönelik önemli katkılar sağlayabilirler.

Kentsel yoksulluk başta olmak üzere tüm kentsel problemler ile mücadele etmek için çözüm önerileri sunmak şarttır. Kentsel yoksulluğun çok boyutlu ve karmaşık bir nitelikte olması, soruna ilişkin çözüm önerilerinin de geniş bir perspektiften bakmasını gerektirmektedir. Kent yoksulluğunun asgari düzeye indirilmesinde alınacak önlemler, kısa dönemde kentsel yoksulluğun etkilerinin giderilmesine, uzun dönemde ise nedenlerinin ortadan kaldırılmasına yönelik olmalıdır. Bu önlemlerin alınmasında merkezi yönetimin yanı sıra, asıl olarak yerel yönetimlere büyük görev düşmektedir.

Kentsel yoksulluk bağlamında düşündüğümüzde ise, devletin yanı sıra yerel yönetimlere de büyük görev düşmektedir. Yerel yönetimler, yoksul kesimin kentle bütünleşmesini sağlayacak önlemleri alarak, sosyal belediyeçilik anlayışı kapsamında yoksul bireylere ihtiyaç duydukları sosyal hizmetleri sunmalıdır. Günümüz belediyeçilik anlayışının önemli bir kolu olan sosyal belediyeçilik eğilimiyle birlikte belediyeler yol, su, ulaşım gibi geleneksel hiz-

metlerine yenilerini eklemeli; başarılı bir sosyal belediyeçilik anlayışının gerekleri olarak sosyal hizmet ve yardımlara ağırlık vermelidir.”⁷

Netice itibarıyla bir sosyal devletin olmazsa olmaz konumunda olan sosyal politika(lar), toplumda ortaya çıkan muhtelif sosyo-ekonomik sorunları ortadan kaldırmayı ve sosyal adalet içinde genel refahı artırmayı, yaygınlaştırmayı ve korumayı temin etmek isteyen kamusal (merkezî hükümetler veya yerel yönetimler tarafından başvurulmuş) tedbirlerin ve düzenleyici-iyileştirici politikaların bütünüdür⁸ denilebilir.

Yerel yönetimler, politika üretmekten çok sosyal belediyeçiliğin gereklerini tam bir yönetim ile sergilemek yarışındadırlar. Merkezî idarenin izlediği sosyal politikaya bir anlamda yardımcı olmaktadır. Her ne kadar vatandaşa sunulan hizmetlerin yerindeliği, kalitesi ve önceliği gibi konular yeterince araştırılmış olmasa da, kamuda en hızlı reaksiyon belediyelerde olmaktadır. Zira belediyeler, vatandaş memnuniyetinin en hızlı dönüş yaptığı kurumların başında gelmektedir. Sosyal içerme hedefi ile dezavantaj durumlarının çözümlendiği bir ortamda topyekûn kalkınmanın bir anlam taşıyacağı paydaş memnuniyetinin yüksek olacağı önemli bir gerçektir.

Belediyelerin zorluklara rağmen bir avantajı da, sosyal içerikli politikaların hayata geçirilmesi konusunda sivil top-

⁶ Ramazan Tiyek, Yerel Yönetimlerin Sosyal Politika Uygulamalarındaki Rolü: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sosyal Yardım Birimi Örneği, Yerel Politikalar Dergisi, Mayıs - Ağustos 2012, s.64. <https://dergipark.org.tr/t/download/article-file/145738> (ET: 05.05.2024)

⁷ Özge Zeybekoğlu Dündar, Türkiye’de Kentsel Yoksulluk Sorunu Açısından Sosyal Belediyeçiliğin Önemi, Mediterranean Journal Of Humanities, I/2, 2011, ss.121,125. http://mjh.akdeniz.edu.tr/_dinamik/201/344.pdf (ET: 05.05.2024).

⁸ Ali Seyyar, a.g.m., s.239.

lum kuruluşlarının istekli olmaları ve el-lerini taşın altına koymalarıdır. Refahın yaygınlaştırılması da, sosyal devletin başarısı da bu birliktelikte yatmaktadır.

Sosyal Belediyeciliğin Mevzuat Süreci

Osmanlı Dönemine ilişkin bazı düzenlemeleri takiben Cumhuriyet Döneminde de yerel yönetimlerle ilgili temel yasalar oluşturulmuştur. Bunlar da uzun bir geçmişe sahip Belediye Kanunu ile '80'li yıllarda başlayan süreçteki Büyükşehir Belediyesi Kanunu'dur. Belediyelerin faaliyet, görev ve sorumluluk alanlarını detaylı bir şekilde içeren her iki uygulama ile merkezî idaredeki bazı yetki ve görevler yerel yönetimlere aktarılmaya devam edilmiş, uygulama alanları genişletilmiştir. Bu bağlamda birçok yönetmelik de yenilenmek zorunda kalmıştır. Bu durum yerel yönetimlerin daha dinamik ve güçlü olmasına kaynaklık etmiştir. Yeterlilik söz konusu olmamakla beraber merkezî idarenin, mahalli idarelere bakış açısını ortaya koyduğundan, güncel olaylara ilişkin yeni idari düzenlemelerin beklentisi sürekli gündemde olmaktadır. Bu haliyle ana kanunlardan Belediye Kanunu ve Büyükşehir Belediye Kanununun sosyal belediyecilik yaklaşımına temas etmekte yarar vardır.

a. Belediye Kanunu Düzenlemeleri

1930 yılında yürürlüğe giren 1580 sayılı Belediye Kanunu, 75 yıl etkin bir şekilde uygulanmıştır. Kanun, belediyelerin görevlerini sıralarken 'Belediye idareleri kanunun kendilerine tahmil ettiği vazife ve hizmetleri ifa ettikten sonra belde sakinlerinin müşterek ve medeni ihtiyaçlarını tesviye edecek her türlü teşebbüsünü icra ve beldenin ve belde halkının sıhhat,

selamet ve refahını temin ve intizamı beldeyi halelden vikaye' şeklinde özetlemekteydi. Belediyelerin sosyal vazifeleri arasında da kısmen şu hususlara dikkat çekilmekteydi:

- Bırakılmış ve bulunmuş çocukları, delileri, dalanmış ve kudurmuşları, sokakta bayılanları, kazaya ve afete uğrayanları koruyup gözetmek;
- Halk için kütüphane ve okuma salonları açmak;
- Fakir ailelerin ikiz çocuklarına, alelümüm öksüz, fakir, kimsesiz çocuklara para, hekim, ilaç, yeme, içme, giyinme, barınma, tahsil, terbiye cihetlerinden yardım etmek, fakir hastalara meccanen bakmak, ilaç vermek, fakir cenazelerini meccanen kaldırmak, alil, işten aciz olupta bakacak kimsesi olmayanlara bakmak;
- Yetimhane, acezehane, doğum ve emzirme ve mecburi olarak meccani doğum evleri tesisat ve teşkilatı ve mahalleri Sıhhat Vekâletince tayin ve tasdik edilmek şartıyla tımarhane, fennî tebhırhane ve tathir istasyonları vücuda getirmek ve işletmek;
- Yersiz, yurtsuz olanlara iş bulmak, bunlardan garip olup çalışmayanları memleketine göndermek, kimsesiz kadın ve çocukları korumak;
- Belediyeye ait ılıcaları işletmek, deniz hamamları ve her nevi yıkanma müesseseleri açmak, açılmasına ruhsat verilenlere nezaret etmek;
- Yeteri kadar parasız halk plajları açmak;
- Eczanesi olmayan yerlerde hususi kanuna tevfikan eczane açmak, fa-

kirlere parasız veya ucuz ilaç vermek, ücretli ücretsiz muayenehane, dispenser vücutte getirmek,

- Belediye tiyatrosu, sineması, belediye oteli ve gazinosu, halk müzeleri ve hayvanat ve nebatat bahçeleri yapmak ve idame etmek ve yaptırıp işletmek;
- Ucuz belediye meskenleri yapmak ve belediye namına inşaat yaparak icar etmek, belediyenin inkişaf ve tevesüye müsait mahallerinde arazi alarak yeni plana göre tanzim etmek ve yeniden inşaat yapmak isteyenlere satarak ihtikâra mani olmak
- Fakirler için yatı evleri yapmak ve idare etmek;
- Muhtacin için iane sandıkları tesis ve idare etmek ve emvali menkule terhin sandıkları tesis etmek...

Bazı maddelerine dikkat çektiğimiz bu Kanun'dan 75 yıl sonra 2005 yılında yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun sosyal içerikli maddelerinden 13'üncü maddesinde Hemşehri Hukuku başlığında 'hemşehri arasında sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi', 'sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma, 'sosyal hizmet ve turizmi geliştirecek projelere Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının onayı ile ücretsiz veya düşük bir bedelle amacı dışında kullanılmamak kaydıyla taşınmaz tahsisi' gibi belediyelerin sosyal görevleri sayılmaktadır.

Madde 18'de belediye meclisinin görevleri arasında 'ekonomik ve sosyal ilişkileri geliştirmek amacıyla kültür, sanat ve spor gibi alanlarda faaliyet ve projeler gerçekleştirilmesine; bu çerçeve-

de arsa, bina ve benzeri tesisleri yapma, yaptıрма, kiralama veya tahsis etmeye karar vermek', madde 47'de 'sosyal hak ve yardımlar', ' herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna tâbi olanlar için sosyal sigorta', belediyenin giderlerini detaylandıran 60. maddede, 'dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile engellilere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar' ile 'sosyo-kültürel, sanatsal ve bilimsel etkinlikler için yapılan giderlere yer verilmektedir.

Belediye hizmetlerine gönüllü katılım da önemli bir alandır. Vatandaşların ve özellikle öğrencilerin belediye hizmetlerinin içselleştirilmesini destekleyen gönüllü itfaiye, gönüllü zabıta, gönüllü çevreci, gönüllü tasarruf timleri gibi çalışmalar her yönüyle topluma olumlu yansımalar sağlamaktadır. Bu hizmetlerin detaylandırıldığı madde 77'de ise 'Belediye; sağlık, eğitim, spor, çevre, sosyal hizmet ve yardım, kütüphane, park, trafik ve kültür hizmetleriyle yaşlılara, kadın ve çocuklara, engellilere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında beldede dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygulamalar' denilmektedir. Bazı belediyeler bu alanda Gönüllü Kuruluşlar Şube Müdürlüğü (Gaziantep BB) ve Gönüllüler Şube Müdürlüğü (Mersin BB) gibi birimler oluşturmuşlardır.

Kanunda geçen tüm bu görevlerin icrası ile kimsesiz, fakir, muhtaç ve mazlum kişilerin topluma kazandırılmasına yol açılacak ve en azından önemli bazı toplumsal sorunlar çözülecek, dua alınacaktır. Beraberinde fakirliğin, yoksul-

luğun, açlığın kısmen de olsa giderilmesine ve bunlardan kaynaklanan işsizlik, uyuşturucu bağımlılığı ve suçlara katılım oranlarının azalmasına ciddi katkı sağlayacaktır.

b. Büyükşehir Belediyesi Kanunu Düzenlemeleri

1984 yılı itibarıyla 3030 sayılı Yasa ile başlayan ve 40 yıldır uygulanan diğer bir süreç de büyükşehir belediyeleri yapılanmasıdır. Büyükşehirleri doğrudan ilgilendiren bu yasa yerini 2004 yılında 5216 sayılı ve 2012 yılında 6360 sayılı yasalara bırakmıştır

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu 7.madde de ‘sosyal donatılar yapmak’, ‘sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek’, ‘sosyal tesisler kurmak’, 24. maddede ‘sosyal hizmet ve yardımlar’, ‘spor, sosyal, kültürel ve bilimsel etkinlikler’ ve ek maddelerde ‘sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri vermek’, ‘malî ve sosyal haklar’ konuları işlenmektedir.

Yerel mevzuatta yapılan tüm bu değişimler sosyal belediyeciliği içerik ve kapsam anlamında güçlendirmiştir. Son değişimler ile halkımızın yaklaşık olarak %94’ü belediyelerin sınırları içerisinde yaşamaya başlamıştır. Büyükşehir belediyelerinde ise ülke nüfusunun %78’i yaşamaktadır. Dolayısıyla Büyükşehir Belediye Kanunu, belediyecilik alanında bir milat olmakla beraber uygulamaları daha çok önem arz etmiştir. Yasa, içerisinde yapısal ve sosyal birçok yenilik barındırmaktadır. Başta il özel idareleri kaldırılmış, belde belediyeleri ve köyler kaldırılmış, yeni mahalleler oluşturulmuştur. Büyükşehir belediyelerinin yetki ve sorumluluk alanları ve de konuları ge-

nişletilmiştir. Ulaşım, yol, su, kanalizasyon, imar, çevre, tarım ve benzeri alanlarda günümüz şehirciliğinin gerektirdiği şekilde yaygın ve sürdürülebilir kalkınma, topyekûn kalkınma için adımlar atılmıştır.

Gerçekte güçlüklerle dolu olan belediye çalışmaları yeni yapılanmayla daha da farklı sorunlarla baş etmek zorunda kalmıştır. Çünkü belediyeler doğrudan halkla iç içe kurumlardır, günün yeniliklerine ve icaplarına en hızlı bir şekilde cevap vermek zorundadır. Zaten belediye tanımlaması da Yasada ‘belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak’ şeklinde yapılmaktadır. Belediyecilik bir nevi beldede mukim zengin, fakir, işçi, işsiz, kadın, erkek tüm beldenin hakkını, hukukunu koruma ve yaşatma sanatıdır. Çünkü şehrin de bir hukuku vardır. Belediye, toplumun tamamına yönelik, kapsayıcı idari, siyasi ve sosyal bir yapıdır. Bu nedenle örnek ve kalıcı uygulamaları ile hayırla yâd edilen belediye başkanları mevzuatın da önünde olmak zorunda kalmışlardır. Bu durumda belediye başkanları, halkın ‘belediye bir şeyler yapmalı’, ‘belediye ne güne duruyor?’ söylemlerine karşılık gelmek üzere belediyeciliğin gücünü yerli yerinde göstermişlerse, olumlu yansımaları olmuştur.

Ruşen Keleş, belediyecilik ve sosyo-kültürel ilişkiler ile ilgili olarak bir söyleşide kentleşmenin sosyal boyutuna da dikkat çekmektedir:

“Biz, öteden beri Türkiye’deki kentleşmeyi “sağlıksız bir kentleşme” olarak nitelendik ve sağlıksız kentleşmenin ne olduğunu tanımlamaya çalışırken de aklımıza gelen şey, kentleşme olayının ekonomik,

sosyal ve fiziksel boyutlarıydı. Genellikle halk arasında, “sağlıksız kentleşme, çarpık kentleşme” denildiği zaman anlaşılan şey, kentleşmenin fizik boyutlarıyla ilgili değerlendirmelerdir. Tabii bu, gecekondular göz önünde bulundurulurken yapıyor. Şehirlerin modern kesimlerindeki yeni gelişme alanlarındaki yapıların çirkinliği, sürdürülebilirlik niteliklerinden yoksunluğu dikkate alınarak yapılan değerlendirmelerdir bunlar.

Çarpık ve sağlıksız kentleşmeyi ilk planda kentlerin fizik görünümüne bakarak değerlendirenler, tanımlayanlar çoğunluktadır. Bu doğru olmakla birlikte, elbette yeterli bir değerlendirme yöntemi olamaz. Kentlerin ekonomik ve sosyo-kültürel yapılarından ileri gelen birtakım çarpıklıklar ve sağlıksız olma işaretleri vardır ki, bence en az fiziki boyut kadar bunlar da önemlidir.

*Ama yoksulluğu gidermek, kentleri sağlıklı ve çarpık olmayan bir şekilde gelişme rayına oturtmanın önkoşuludur.*⁹

Kentleşmenin ana unsurlarından olan İmar Kanunu (Madde 5), Mekânsal Strateji Planı'nı ekonomik, **sosyal politikalar** ve çevre politikaları ile stratejilerini mekânla ilişkilendirerek fiziki gelişmeyi ve sektörel kararları yönlendiren, ülke bütününde ve gerekli görülen bölgelerde hazırlanan, raporu ile bütün olan plan şeklinde tanımlamaktadır.

9 Erol Köktürk, Metropol Akademi, Prof. Dr. Ruşen KELEŞ ile Söyleşi, Today's Metropol Dergisi, Yıl: 2, Sayı: 15, Ağustos 2008, ss: 110-123.

http://www.erolkokturk.net/FileUpload/ks85423/File/2008-08_prof_dr_rusen_keles_ile_soylesi.pdf (ET: 17.03.2024).

Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği, idare olarak **büyükşehir belediyelerini**, belediye ve mücavir alan sınırları içerisindeki diğer belediyeleri, bu sınırlar dışında il özel idarelerini ve ilgili mevzuatları uyarınca plan yapma, yaptırma ve onaylama yetkisine sahip kurum ve kuruluşlarını değerlendirmektedir. Yönetmelik, mekânsal planları, mekânsal strateji planı, çevre düzeni planı ve imar planı şeklinde tasnif edip tanımlayarak planların hepsinde bir sosyal boyutun olduğuna işaret etmektedir.

Mekânsal strateji planı ile ülke kalkınma politikaları ve bölgesel gelişme stratejilerini mekânsal düzeyde ilişkilendiren, bölge planlarının ekonomik ve **sosyal potansiyel**, hedef ve stratejileri ile ulaşım ilişkileri ve fiziksel eşiklerini de dikkate alarak değerlendirilmesine, yer altı ve yer üstü kaynakların ekonomiye kazandırılmasına, doğal, tarihi ve kültürel değerlerin korunmasına ve geliştirilmesine, yerleşmeler, ulaşım sistemi ile kentsel, sosyal ve teknik altyapının yönlendirilmesi ve mekânsal stratejilerin belirlenmesine dair planlar anlaşılmaktadır.

Bütünleşik kısıt alanları planı ile sosyal ve ekonomik konuları da içerecek şekilde bütünleşik bir yaklaşıma dikkat çekilmektedir.

Çevre düzeni planı: Orman, akarsu, göl ve tarım arazileri gibi temel coğrafi verilerin gösterildiği, kentsel ve kırsal yerleşim, gelişme alanları, sanayi, tarım, turizm, ulaşım, enerji gibi sektörlerle ilişkin genel arazi kullanım kararlarını belirleyen bir plan olarak tanımlanmaktadır.

Nazım imar planı ise, arazi parçalarının genel kullanım biçimlerini, başlıca bölge tiplerini, bölgelerin gelecekteki nü-

fus yoğunluklarını, çeşitli kentsel ve kırsal yerleşme alanlarının gelişme yön ve büyüklükleri ile ilkelerini, kentsel, **sosyal** ve teknik altyapı alanlarını, ulaşım sistemlerini göstermek ve uygulama imar planlarının hazırlanmasına esas olan plan şeklinde tanımlanmaktadır.

Ulaşım ana planı ile şehrin mekânsal, **sosyal** ve ekonomik özelliklerine göre ulaşım ihtiyaç ve talepleri ile sürdürülebilir gelişmeyi dikkate alarak sorunlara çözüm önerilerini ortaya koyan bir plan anlaşılmaktadır.

Uygulama imar planı, nazım imar planı ilke ve esaslarına uygun olarak yönetimin koşulları ve planlama alanının genel özellikleri dikkate alınarak; taşıt, yaya ve bisiklet yolları, ulaşım ilişkileri, parkları, meydanları, kentsel, **sosyal** ve teknik altyapı alanlarını, plan notları ve ayrıntılı raporuyla bir bütün olarak hazırlanan plandır.

Uzun devreli gelişme planı ile millî parklar, tabiat parkları, tabiatı koruma alanları, sulak alanlar gibi korunan alanın sahip olduğu özellik ve nitelikleri göz önünde tutarak kaynak değerlerinin korunması, geliştirilmesi ve uzun dönemde sürdürülebilirliğinin sağlanması için teknik, **sosyal**, ekonomik, eylem ve yönetim modellerinin belirlendiği, ilişkilerin kurulduğu, bölgelemeye dayalı ekosistem yaklaşımını ifade ettiğinden bahsedilmektedir.¹⁰

Şehirlerin fizikî, ekonomik durumları planlarda da görüldüğü gibi sosyal özellikleri ile bir bütün halinde ele alınmalıdır. Kalkınma süreci refahı olumlu

yönde etkileyecektir ama sosyal gelişimi de farklı bir şekilde etkileyecektir. Hayatın tüm katmanları birbirinden etkileşim içerisinde olduğundan mevzuatta da bu duruma dikkat çekilmektedir.

Çağdaş yapılaşma örneklerinden site, rezidans ve tatil köyleri, maalesef bu fizikî ve sosyal bütünleşmeden ziyade ayrıştırmaya, farklılaştırmaya hizmet ediyor. Dikey, ruhsuz ve tek tip yapılaşma beraberinde birçok maddi ve manevi sorunu dayatmaktadır. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, kentsel tasarım rehberlerini tanımlarken; insana rağmen değil insana dairdir, mekânsal kullanım çeşitliliğini belirler, tasarım detaylarını açıklar, kamusal kullanımı öne çıkarır, insan/yaya öncelikli çözümler üretir¹¹ denilmektedir.

Bu bağlamda şöyle bir haberin ne kadar anlamlı olduğu açıktır: 2021 yılı Türkiye’de yatay mimarinin ödüllendirileceği bir yıl olacak. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, önümüzdeki yıl yatay şehirleşmeyi benimseyen kentleri tespit ederek ödüllendirecek. Ayrıca bu kentlere “**Medeniyetimizi Yaşatan Şehir Beratı**” ve «Özgür Mahalle Sertifikası» verilecek. Yatay kentleşme için her ilde pilot bölgeler belirlenerek, “insanların canının en yüksek derecede korunduğu” marka kentler belirlenecek. Yatay kentleşmenin tüm illerde pilot bölgeler seçilerek benimsenmesini sağlamak amacıyla başlatılan çalışmalar kapsamında ilk etapta 13 ilde pilot çalışmalar başlatıldı. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, bu illerin örnek imar planı uygulaması ile belediyelere

¹⁰ <https://www.resmigazete.gov.tr/eski-ler/2014/06/20140614-2.htm> (ET: 17.03.2024).

¹¹ <https://webdosya.csb.gov.tr/db/mpgm/icerikler/kt-rehber--hazirlama-el-k-tabi-kasim-2017-20180322122217.pdf> (ET: 05.05.2024).

verilecek teknik desteğin altyapısını da belirliyor. İlk etapta Amasya, Tekirdağ, Burdur, Kırşehir, Ordu, Kahramanmaraş, Sivas, Sinop, Karabük, Şanlıurfa, Yalova, Muğla ve Çanakkale’de başlatılan örnek projeler, 2023 yılına kadar 81 ile yayılacak.¹² Gerek merkezî idarenin, gerekse yerel yönetimlerin bu konuda öneri ve uygulamaları olmasına rağmen çözümün zaman alacağı da gözükmemektedir.

Sosyal Belediye

5216 sayılı Kanun, belediyeyi, ‘Belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi’ şeklinde tanımlamaktadır. ‘İhtiyaç’ kelimesi sübjektif bir kriter olsa da, tamamen karşılanması mümkün olmasa da, belediyecilik bir nevi belde sakinlerinin ihtiyaçlarını, hakkını, hukukunu, isteğini azami düzeyde yerine getirmektir. Belediyelerin büyük çoğunluğu sosyal belediyecilik yaptığını veya amaçladığını ileri sürer, ilan eder. Sosyal olmak, somut ve/veya soyut bir eylemdir. Belediye de bürokrasiden daha çok eylemdir. Eylemlerin başında da ötekiyle hemhal olma hali, ötekini incitmeden, hayallerini yıkmadan, bitirmeden, yaralamadan, sosyal konumunu rencide etmeden ilgilenmek, ötekini hissetmek ve toplumsal sorumluluğu kısmen ifa edebilmek gelmektedir.

“Dar anlamda sosyal belediyecilik, dar gelirli, yoksul, muhtaç, kimsesiz, özürlü ve yaşlı kesimlere mal ve hizmet olarak yardım etmek; geniş anlamda sosyal belediye-

cilik ise bu mal ve hizmet yardımlarını da aşan, toplumsal alanda daha geniş bir yelpazeyi oluşturan eğitimden sağlığa, gençlikten spora, kent kimliği oluşturmaktan belediye-halk bütünleşmesine kadar, kent hayatının bütününe kapsamaya yönelik sosyal işlevleri içinde barındıran bir kavramdır.”¹³

“Ülkemizde sosyal belediyecilik hizmetleri adı altında yapılan faaliyetlerin çoğuna bakıldığında hepsinin temelinde sosyal yardım ve sosyal hizmetlerden oluştuğu görülmektedir. Belediyeler tarafından sunulan ve topluma maddi, sosyal ve psikolojik destek sağlamayı amaçlayan sosyal belediyecilik faaliyetleri, belediyenin büyüklüğüne, personel kalitesine, maddi durumuna, sosyal ve kültürel gelişmişliğine göre çeşitlilik göstermektedir.”¹⁴

“Yapılan bir ankette, ihtiyaç sahiplerinin herhangi bir sosyal hizmet ve yardıma ihtiyaç duyduğunda ilk başvurduğu kurumun hangisi olduğu ve bunu diğer hangi kurumların izlediğine yönelik frekanslar yer almaktadır. Buna göre katılımcıların %59,8’inin ilk başvuru için bağlı oldukları belediyeye gittikleri görülmektedir. Bu oranın iller itibarıyla de dağılımlarının dengeli olması varsayımımızı daha da güçlendirmektedir. Nitekim katılımcıların ilk başvuru yerinin belediye olduğunu söyleyenlerin oranları, Antalya için %35,6,

¹² <https://www.sabah.com.tr/ekonomi/2020/11/03/yatay-mimariye-odul-verilecek> (ET: 05.05.2024).

¹³ Bilal Eryılmaz, Sosyal Belediyeciliğin Teorik ve Normatif Temelleri, I. Yerel Yönetimler Sempozyumu: Sosyal Belediyecilik, AK Parti Genel Merkez Yerel Yönetimler Başkanlığı, Ankara, 2010, s.85.

¹⁴ Ceyda Şataf ve Servet Taşdelen, Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Faaliyetleri Çerçevesinde Antalya Büyükşehir Belediyesi Örneği, Ekonomi Bilimleri Dergisi Cilt 11, No 1, 2019, ISSN: 1309-8020 (Online), s.8. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/755049> (ET: 17.03.2024).

*Isparta için %28,2, Burdur için %36,3 olarak gerçekleşmiştir.*¹⁵

Belediyeler, son yıllarda yapılan mevzuat değişimlerinin ardından geleneksel işlerden olan yol, su, ulaşım, temizlik, yeşil alan, otopark ve imar gibi konuların yanı sıra sosyal konularla da yoğun olarak ilgilenmeye başlamışlardır. Şurası acı bir gerçektir ki, belirttiğimiz geleneksel işler; yol, su, ulaşım, temizlik, yeşil alan, otopark ve imar gibi konular birçok yerleşim biriminde kendileri birer sosyal sorun olabilmektedir. Özellikle belediye meclislerinin gündemlerini yoğun bir şekilde meşgul eden imar planı değişiklikleri, ifraz ve tevhit uygulamaları, belirlenen sosyal tesis alanları, yeşil alanlar, otoparklar sürdürülebilir bir planlama olmaktan çıkmakta, toplumsal adaletin tesisinden ve günün gereklerine göre yapılacak uygulamalardan ziyade yeni sorunlar oluşturmaya devam etmektedir. Gecekondulaşmanın yaygınlaştığı, teşvik edildiği bir süreçten aşırı bir şekilde betonlaşmaya, devasa yapılarla yelken açmış bir toplumun ruhsal durumu nasıl izah edilebilir acaba? Daha çok çatışmacı mı yoksa dayanışmacı mı bir ruh halini yaşar ve gelecek nesillere intikal ettirilir? Bu bağlamda dikey değil, yatay mimarinin yoğun bir şekilde dillendirilmesi ile beraber hayata geçirilmesinin zarureti de önemsenecek bir çabadır.

Gerçek şu ki, bazı uygulamalar adil olmayan zenginleşmelerin önünü açmakta ve kamu vicdanı rahatsız olmaktadır. Haliyle gayrimenkul sahipleri de kötü

örnekleri baz alarak sorun yumağını büyütmektedirler. Hakeza kamulaştırmalar da bu alanda önemli örneklerdendir. Alt yapıdaki değişiklikler, değerlemeler, paydaşlar ve parsellerin mevki gibi sorunlar sosyal bir yara olarak gündemdeki yerini korumaktadır. Hâlbuki büyük masraflarla ve yatırımlarla yapılan planlar uzun yıllara hitap edebilmelidir. Veriler sağlıklı toplanıp objektif kriterler ve çıkarımlar ile gelecek hedeflerin sentezi yapılabilir ki uygulama da kolaylıkla sürdürülebilir. İmarlı alanların yerindeliği, yaşanabilirliği, kalitesi, değeri artmalı ve teşvik görmelidir.

Ülkemizde çağdaş sosyal anlayışın mevzuatımıza yansımaları dışında milletimizin özünde temel bir farklılık ve avantaj söz konusudur. Medeniyet değerlerimiz toplumsal bakış açımız ile birlikte fertlerin de kamu beklentilerinden önce neler yapabileceklerini ortaya koymaktadır. **Milletimizin inancı yardımlaşmanın yanı sıra ticareti, alın terini, helal lokma ve temiz kazancı öncelikle önermektedir.** Kuran-ı Kerim ve hadislerden birkaç örnek konuya yeterince açıklık getirebilir:

Örneğin, yardımlaşma ile ilgili âyetlerde; “İyilik ve takvâ (Allah’a karşı gelmekten sakınma) üzere yardımlaşın, günah ve düşmanlık üzere yardımlaşmayın.” (Mâide Sûresi/2), “Şüphesiz ki sadaka veren erkeklerle sadaka veren kadınlar ve Allah’a güzel bir borç verenler var ya, (verdikleri) onlara kat kat ödenir. Ayrıca onlara çok değerli bir mükâfat da vardır.” (Hadîd Sûresi/18), “Ey insanlar! Yeryüzündeki şeylerin helâl ve temiz olanlarından yiyin.” (Bakara Sû-

15 Ş. Eda Çiçek, Türkiye’de Belediyelerin Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Politikaları: Batı Akdeniz Örneği, Ankara, Türkiye Belediyeler Birliği, 2012, s.217.

resi/168)¹⁶ denilmektedir.

Yardımlaşma ile beraber ticaretin, alın terinin, helal lokma ve temiz kazan-
cın sünnette de önemli bir yeri oldu-
ğunu görüyoruz: Bir sefer esnasında biniti
üzerinde Hz. Peygamberin huzuruna ge-
lip sağına soluna bakıman sahâbînin ihti-
yacını fark eden Allah Resûlü, “Yanında
fazla biniti olan onu biniti olmayana ver-
sin, yanında fazla azığı olan da onu azığı
olmayana versin.” sözüyle inananları yar-
dımlaşmaya, dayanışmaya çağırılmış ve ih-
tiyaç sahiplerine karşı duyarlı olduğunu
göstermiştir.17

Peygamberimiz el emeğinin değeri-
ni ortaya koyması bakımından, “Sizden
birinizin organını alıp (dağa gitmesi),
sırtında odun getirip satması ve böylece
Allah’ın onun itibarını koruması, bir şey
verip vermeyeceği belli olmayan kim-
selerden dilenmesinden daha hayırlıdır
(Buhari).” buyurmaktadır. Yine bir başka
hadisi şerifte de; “Hiç kimse elinin eme-
ğiyle kazandığından daha hayırlı bir rı-
zık asla yememiştir. Allah’ın peygamberi
Dâvûd (as) da kendi elinin emeğini yer-
di.” ve “En faziletli kazanç hangisidir?”
diye sorulduğunda, “İyi bir alış verişi ve
kişinin el emeğiyle kazandığıdır (İbn
Hanbel)”¹⁸ buyurmuştur.

Konumuza başka yönden ışık tutacak
bir alan da **komşuluk** anlayışıdır. Pey-
gamberimiz (s.a.v.) de sosyal belediye-
cilik çalışmamızla ilgili olan komşu konu-
sunda şu ifadeleri kullanmıştır: “*Rıftan*

(yumuşak davranmaktan) nasibi verilen
kimseye, dünya ve âhîret iyiliklerinden de
nasibi verilmiştir. Sila-i rahim (akrabalık
ilişkilerini gözetmek), güzel ahlâk ve **iyi
komşuluk, beldeleri mâmur (yaşanır)
hâle getirir** ve ömürleri uzatır.”¹⁹ “Yanı
başındaki komşusu açken karnını doyu-
ran kimse mümin değildir’ (Beyhakî).²⁰
“Kim Allah’a ve âhîret gününe iman eder-
se komşusuna iyilik etsin!” (Müslim).
“Cebrail bana komşu hakkına saygı
göstermeyi o kadar çok tavsiye etti ki
komşunun komşuya mirasçı kılınacağını
zannettim.” (Buhari)²¹ Bunlarla birlik-
te ‘Komşu komşunun külüne muhtaçtır’
deyişi de anlam yüklü yaklaşımlardır.
İnancımızda, başka toplumlarda eşine
zor rastlanacak şekilde ‘Komşuluk Huku-
ku’ önemli bir yer tutmaktadır.

Nitekim sosyal belediyeçilik bir kamu
hizmetidir. Oldukça önemli olmakla be-
raber, önce kişi kendi üzerine düşenleri
hangi boyutta yapmaktadır, akraba, ko-
nu-komşu, toplum (vakıflar, dernekler,
odalar, sendikalar vb.) hangi boyutta
yapmaktadır gibi sorular sorulup gereği
yerine getirilmelidir. Bu bağlar zayıflatıl-
mamalıdır, diri tutulmalıdır. Belediyeler
olsun, diğer kamu kurumları olsun bun-
dan sonrası için sorgulanabilmelidir.

Belediyelerin öncülüğünde yaygınlaş-
tırılması gereken **sosyal şehir**, her ne ka-
dar akıllı şehir, yeşil şehir, sakin şehir gibi
sistemik bir yaklaşımı yakalayamamış
olsa da gün geçtikçe rağbet görmekte ve
belediyelerin öncelikli konuları arasında
yer almaktadır.

¹⁶ Halil Altuntaş ve Muzaffer Şahin (Hazırlayanlar),
Kur’an-ı Kerim Meali, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayın-
ları, 6. Baskı, Ankara, 2004.

¹⁷ Hadislerle İslam, (Kolektif), T.C. Diyanet İşleri Baş-
kanlığı, 3.Baskı, Ankara, 2015, Cilt 4, s. 317.

¹⁸ A.g.e., Cilt 5, s. 226.

¹⁹ A.g.e., Cilt 4, s. 299.

²⁰ A.g.e., Cilt 4, s. 341.

²¹ A.g.e., Cilt 3, s. 105.

Sosyal belediyeciliğin bazı örneklerinin yaşandığı 70’li yıllara göz atacak olursak;

“Halkın gerçek gereksinimlerine dayalı olarak ve geleneksel yönetim biçiminin sınırları dışına çıkılarak gerçekleştirilen çalışmalarda Ankara’nın ve Türkiye’nin o güne değin görmediği kimi girişimlerde bulunulmuştur. Sözgelimi ilk kez kent merkezinde, Kızılay’da, araçlardan arındırılmış bir yaya bölgesi oluşturulmuş; ekmek fiyatlarını denetim altına almak amacıyla bir ekmek fabrikası kurulmuş; kentsel ulaşımı düzenlemek için yeni projeler ortaya konmuş, örneğin metro sistemi için projeler hazırlanmaya başlamış, yoğun kent içi ulaşımına sahne olan merkezi bir hatta, Dikimevi-Beşevler arasında, bir otobüs özel yolu oluşturulmuş, kamu servis otobüslerinden 108 tanesinin belediye taşıma sistemine alınması sağlanmıştır.”²²

Özellikle köyden şehre; temelinde iş için, eğitim için, yeni bir yaşam alanı oluşturmak için veya bulunduğu beldeden uzaklaşmak için de olsa iç göçün hızlandığı 60’lı, 70’li yıllarda belediyeler çözüm üretmekte zorlansa da, kentleşme sorunları birbiri ardı sıra gelse de 90’lı yıllar Türkiye’ye ve Dünya’ya örnek belediyecilik çalışmalarının ortaya çıktığı yıllardır. Özellikle alıntıda da bahsedildiği gibi o yıllar İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanı olan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan başta olmak üzere dönemin Refah Partili belediye başkanlarının beldedeki altya-

pının yanı sıra sosyal ve kültürel hizmet ve politikalarına ağırlık verdikleri, belediyecilik alanında çığır açtıklarını tüm kamuoyunun gözlemlediği ve onayladığı bir durumdur.

Araştırmalarla ulaşılmıştır ki sosyal belediyeciliğin odağında insan olduğundan yerel yönetimlerce ‘önce insan’ ölçütü ile hedefler ve uygulamalar ortaya konulmalıdır.

“Türkiye’de özellikle 1990’lı yıllardan itibaren bazı belediye başkanlarının kişisel gayretleri ve çalışmaları ile uygulama alanını genişletmeye başlayan sosyal belediyecilik anlayışı, şehirlerin rekabeti ve tanıtımında önemli politika unsurlarından biri olmuştur. Bu hizmetler daha çok sosyal yardım, sosyal hizmetler ve kültürel faaliyetler çerçevesinde yürütülmektedir.

1990’lı yıllarda özellikle büyükşehir belediyelerinde önemli başarılar elde eden Refah Partisi yöneticilerinin gayreti, geliştirdikleri projeler ve yaklaşım tarzları yerel sosyal politikaların tekrar önem kazanmasına yol açmıştır. Daha çok sosyal yardım ve sosyal hizmetler şeklinde uygulama alanı bulan bu anlayış, zamanla hizmet yelpazesini çeşitlendirmiş, kültürel ve sanatsal faaliyetler, eğitim faaliyetleri, sağlık faaliyetleri ve az da olsa konut faaliyetleri üzerinden sürdürülmüştür.”²³

Daha çok 2010’lu yıllarda Arap Baharı ile başlayan ve yerinden edilen halklar ülkemize kitleler halinde sığınmaya başlamışlar ve belediyeler daha büyük bir

²² Ruşen Keleş, Bülent Duru, Ankara’nın Ülke Kentleşmesindeki Etkilerine Tarihsel Bir Bakış, Söyleşi, Mülkiye Dergisi, Cilt XXXII, Sayı:261, 2008, s.38. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/661> (ET: 17.03.2024).

²³ H. Mahmut Kalkışım, Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Algısı: İstanbul, İzmir, Adana, Diyarbakır Büyükşehir Belediyeleri Örneği, SDÜ Doktora Tezi, Nisan 2015, ss.ıv,3. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=mve2SPfFKdpsrOnSU3oEJg&no=KwYZSTSDyp5TxUıBL9IQCC> (ET: 17.03.2024).

sınavla karşı karşıya kalmışlardır. 6 Şubat 2023'te Kahramanmaraş merkezli 11 ilde büyük yıkımlara yol açan depremler sonrası da iç göçler yaşanmış, belediyeler (*birkaç istisna dışında*) hem deprem bölgesine destek, hem de iç göçler dolayısıyla şehirlerimize gelen vatandaşlarımıza olağanüstü yardımlarda bulunmuştur. Belediyeler, bu göçler dolayısıyla oluşan devasa boyuttaki fizikî sorunların yanı sıra sosyal ve kültürel sorunlara da çözüm üretmek zorunluluğu hissetmişlerdir. Süreçte fizikî/fennî belediyeçiliğin yanı sıra sosyal, kültürel, teknolojik ve ekolojik belediyeçilik kavramları da ön plana çıkmıştır.

*"Belediyeler, kendi sınırları içerisinde yaşayan birey, aile ve toplulukların üç ayrı kaynaktan gelen sorunlarıyla yakından ilgilenmek durumundadır: Bunlar temelde toplumsal sistemin işleyişinden ve yapısından kaynaklanan ve özellikle büyük şehirlerde acil müdahaleyi gerektirecek boyutlara ulaşan yoksulluk, işsizlik, dilencilik, suçluluk ve benzeri sorunlar; belediyelerin kendi hizmet alanları içinde meydana gelen afetlerden dolayı zarar gören birey ve ailelerin karşılaştıkları sorunlar ve insanın doğasından gelen ve çevresel koşulların da etkisiyle somutlaşan çocuk, yaşlı ve engellilerin karşılaştıkları sorunlardır."*²⁴

Bir başka yaklaşımla, sosyal belediyeçiliğin temel dayanağı olan yeniden paylaşım, kamu kaynaklarının, belirli bir politika ve adalet anlayışı çerçevesinde yaşlı, kadın, çocuk, fakir, muhtaç, engelli vb. dezavantajlı gruplara mal ve hizmet olarak yansıtılmasıdır. Sosyal belediyeçilik,

insan ve toplum merkezli politikaların ve hizmetlerin adıdır.²⁵

Sosyal refah devletinin önemli bir uygulaması olan sosyal belediyeçilik kavramının tanımına kısaca bakacak olursak; yerel otoriteye sosyal alanlarda planlama ve düzenleme yetkisi veren, kamu harcamalarını sosyal yardımları gerçekleştirmek üzere yönlendiren, sosyo-kültürel faaliyetlerin gerçekleşmesi için gerekli yatırımları yapma ve toplumsal kesimlerdeki sosyal adalet ve güvenlik kavramlarını güçlendirmeye yönelik sosyal kontrol işlevlerini yükleyen bir modeldir²⁶ diyebiliriz.

Sosyal belediyeçilik anlayışının diğer tanımlarına baktığımızda, örneğin Yalçın Akdoğan'ın tanımı öne çıkmaktadır. Akdoğan'a göre;

"Sosyal belediyeçilik, yerel yönetime sosyal alanlarda planlama ve düzenleme işlevi yükleyen, bu çerçevede kamu harcamalarını konut, sağlık, eğitim ve çevrenin korunması alanlarını kapsayacak şekilde sosyal amaca kanalize eden; işsiz ve kimsesizlere yardım yapılması, sosyal dayanışma ve entegrasyonun tesis edilmesi ile sosyo-kültürel faaliyet ve çalışmaların gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan altyapı yatırımlarının yapılması için bilinçli politikalar üretmesini öngören; bireyler ve toplumsal kesimler arasında zayıflayan sosyal güvenlik ve adalet mefhumunu güçlendirmeye yönelik olarak yerel yönetimlere sosyalleştirme ve sosyal kontrol işlevleri

²⁵ Bilal Eryılmaz, a.g.e., s.85.

²⁶ Bilgehan Mermer, Ceyda Şataf ve Nilüfer Negiz, Türkiye'de Sosyal Belediyeçilik Anlayışı: Denizli Büyükşehir Belediyesi Örneği, SDÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi.2016, C.21, S.4, s.1300. <https://iibfdergi.sdu.edu.tr/assets/uploads/sites/352/files/yil-2016-cilt-21-sayi-4-yazi10-03012017.pdf> (ET: 17.03.2024).

²⁴ Hamza Ateş, Sosyal Belediyeçilik, Çerçeve Dergisi, Ocak 2009, Sayı 49, s.92. <https://katalog.idp.org.tr/pdf/12654/19422> (ET: 17.03.2024).

yükleyen bir modeldir.²⁷

Y. Akdoğan sosyal belediyciliğin temel işlevlerini de şu şekilde tasnif etmektedir:

A. Sosyalleştirme, sosyal kontrol ve rehabilitasyon: Sosyalleşme, toplumun bir parçası haline gelme; kişinin aile, okul, mesleki örgütler gibi içinde yer aldığı toplumsal kurumların ve genelde yaşadığı kültürel ortamın kendisinden beklediği şekilde davranmayı ve diğer bireylerle uyum içinde yaşamayı öğrenme sürecidir. Bireylerin, devletin sosyalleştirme ağının dışında kalmaları birçok soruna sebep olabilmektedir.

B. Mobilize etme, yönlendirme, kılavuzluk ve rehberlik etme: Toplumsal kesimlere yönelik olarak danışmanlık hizmeti verme, onları belli gün ve olaylarda yönlendirme, halka sorunlarını nasıl ve hangi kurumlarla çözebilecekleri konusunda yardımcı olma gibi işlevler belediyelerce yürütülebilmektedir.

C. Yardım etme, gözetme: Belediyeler, beldelerindeki yoksul ve muhtaç vatandaşların bilgilerine kolaylıkla sahip olabilmekte, onların sosyo-ekonomik durumlarını izleyebilmekte, asgari yaşam sınırında olanlara gıda, kömür, ilaç, kırtasiye malzemesi, tekerlekli sandalye gibi yardımlarda bulunabilmektedir.

D. Yatırım: Belediyeler, halkın geçim sıkıntısını gidermeye yönelik olarak köklü tedbirler alamamakla birlikte, kolaylaştırıcı bir takım hizmetlere yönelebilmektedirler. Tanzim satış mağazaları, ekmek

fabrikaları, aşevleri, sığınma evleri, sağlık ocakları, mahalle kütüphaneleri bunlardan sadece bazılarıdır. Bu hizmetlere yönelik olarak yerel yönetimlerin yatırımlara girişmeleri bir zorunluluk olarak görülmektedir.²⁸

Sosyal belediyeyi, sosyal yardımlarla ve sağlık hizmetleriyle sınırlandırmayıp aynı zamanda sosyal hizmetler, mesleki ve kültürel destekler olarak da değerlendirmek gerekmektedir. Bir başka yaklaşıma gelince; sosyal belediycilik, sosyal devletten uzaklaşmanın aracı değil, sosyal devletin yükünü yerine getiren, sosyal hak anlayışını savunan bir yaklaşımdır ve toplumun tüm dezavantajlı gruplarına yansız hizmet verir denildikten sonra ilgi alanları şu şekilde sıralamaktadır: Mikro Kredi, Mahalle Liderleri Projesi, Mutfak Müzesi, Kent Bilinci Projesi, Yeşil Bilinç Projesi, Çorba Evleri, Giyim Bankası, Gıda Bankası²⁹ gibi örnekler ilk sıralarda yer almaktadır.

Tüm bu yaklaşım ve analizlerden yola çıkarak medeniyet hedeflerimizi, aşağıda (Şekil 3)'te tasarımılandığı gibi **sosyal adalet** kavramı altında sentezini yaparsak 'Sosyal Belediye'ye daha bütüncül ve sağlıklı bakılmış olur:

İnsanlık aleminin en çok arayış içerisinde olduğu haslet adalettir. Adalet varsa devlet vardır. Çünkü, adalet

²⁷ Bilgehan Mermer, Ceyda Şataf ve Nilüfer Negiz, a.g.m., s.1303.

²⁸ Muharrem Es, Mustafa Başkurt ve Eyüp Zengin, KentSEL Yoksulluğun Önlenmesinde Sosyal Belediycilik Uygulamaları, Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt 2, Sayı 1, 2013, s.33. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/576873> (ET: 17.03.2024).

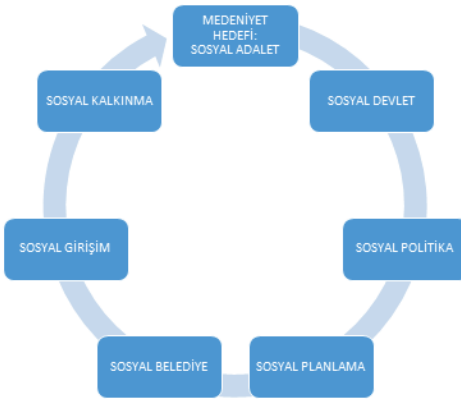
²⁹ Abdullah Çelik, Sosyal Belediycilik Anlayışı: Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Örneği, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 16/1, 2014, ss.1-16. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gaziuiibfd/issue/28311/300852> (ET: 05.05.2024).

mülkün temelidir. Faaliyetlerin odağında adaletin ruhu hissedilirse yapılan işler tohum olur, filiz olur, çınar olur ve beldeyi, ülkeyi kuşatır.

Sosyal devlet olma iddiası beraberinde sosyal politikaların geliştirilmesini, mevcut potansiyel ve hedeflerin planlamasını zorunlu kılar. Bu bağlamda oluşturulan stratejik planlar, merkezî idarenin ve mahalli idarelerin görev alanları ve hedeflerini belirler. Belediyelerimizde, sosyal politikalar çerçevesinde oluşturulan ve üzerine bırakılan yükümlülükleri sosyal belediye anlayışıyla hayata geçirir.

Şekil 3

Medeniyet ve Sosyal Belediye İlişkisi

Sosyal devlet, sosyal politikalar ve topyekûn kalkınma için belediyelerimiz tarafından beldenin tüm haneleri sosyal doku haritası kapsamında irdelenirse, akıllı şehir ve sosyal şehir için de önemli bir adım atılmış olur. Vatandaşın girişimci anlayışı desteklerle dinamik tutulur ve ekonomiye katkısı sağlanır. Sonuçta, toplumun dezavantajlı grupları başta olmak üzere her türlü yardımı, desteği, yatırımı

ve hizmeti planlama, yapma, yönetme ve takip etme eylemlerinin tümünün yerel yönetimlerde karşılığının **sosyal belediye** olduğunu görürüz. Bu sayede sosyal belediye faaliyetleri günümüzü ve geleceğimizi kuşatacak, aydınlatacak ve örnek şehir olmamızı sağlayacaktır. Şehirleşme sürecinde sosyal nitelikleri baskın olan şehirler rağbet görecektir. Sosyal devlet ve sosyal adalet hedeflerinin kapsayıcı planlanması sayesinde devletin diğer organları ile birlikte belediyelerin de üzerlerine düşen görevleri yapması ile sosyal şehirler arasında rekabetin artması tesis edilecek, kalkınma hızı ve toplumun refahı yükselecektir.

KISA GÖRÜŞ

İKLİM DEĞİŞİMİ İLE BERABER BAKIN NELER OLUYOR

Dr. Ecz. Ali Murat DUMAN*

**Afet ve Acil Durum Yönetimi Uzmanı*

Çok uzun zamandan beri afet tehlikelerinden en çok depremleri konuşuyoruz. Ne kadar konuşsak, ne kadar uyarsak azdır.

Depremler kadar gündemimizde bulunması gereken küresel iklim değişikliği konusu tehlike olmaktan çıkıp her gün sonuçlarını yaşamaya başladığımız bir olgu oldu.

İngiltere Leeds Üniversitesinin 50' den fazla bilim insanının katkı sağladığı Küresel İklim Değişikliği Göstergeleri (IGCC) raporuna göre küresel sıcaklık artışı 2013-2022 döneminde sanayi öncesi dönemine göre 1,14 dereceye ulaştı.

2014-2023 döneminde ise 1,19 dereceye erişti.

Yani insan faaliyetlerinden kaynaklanan küresel ısınma oranı her 10 yılda 0,26 derece artış oranına yükselerek re-

kor kırdı.

Tüm bu artışa sebep olan sera gazları emisyonlarının yaklaşık % 70' ini fosil kaynaklı yakıtlar oluşturmaktadır. Bunun dışında çimento, tarım ve ormansızlaştırmadan kaynaklanan diğer kirlilik kaynakları da ısınmaya neden olmaktadır.

Amerikalı, Nasa' da 46 yıl çalışmış ünlü bilim adamı James Hansen yayınladığı bir makalede ısı artışının 2020' lerde 1,5 derece, 2050' ye kadar ise 2 santigrat dereceye kadar geleceğini belirtmektedir.

Bu durum, dünyanın Paris İklim Anlaşmasında belirlenen 1,5 santigrat derece eşiğini beklemeden çok daha erken aşması anlamına gelmektedir.

Aslında bu vaziyet, iklim için acil durum aşamasının başında olduğumuzu da göstermektedir. Tehlike gerçeğe dönüştü ve hiç şakası kalmadı.

BM Genel Sekreteri Antenio Gueterres 2024 Dünya Çevre Günü nedeni ile yaptığı açıklamada, dünyayı iklim krizinin yıkıcı etkilerinden kurtarmak için fosil yakıt şirketlerinin reklamlarının yasaklanması gerektiğini söyledi. Önemli bir adım ve kararlılık göstergesidir bu talep.

Amerikan Scripps Oşinografi Enstitüsünde bilim insanları 1958 yılında Keeling Eğrisi olarak bilinen CO2 izleme programı kapsamında bağımsız bir şekilde atmosferdeki partiküllerin kaydını tutmaktadır.

Mayıs 2024' de yaptıkları ölçümde atmosferdeki CO2 miktarını 426,7 ppm olarak tespit ettiler. 2023' de aynı dönemdeki ölçümde de bir önceki yıldan 3 ppm daha fazla bulunmuştu.

Son gelinen durum sanayi devrimi öncesine göre % 50 daha yüksek durumdadır.

Dünya' da insanların dışında var olan bilebildiğimiz canlı türü sayısı 2,1 milyon. Bunların 2/3' ü (1,2 milyon) 100 yıl sonuna kadar yok olma riski ile karşı karşıya bulunmaktadır.

Bu iklim değişimi denilen şey öyle derin bir konudur ki, şu an belki de hiç birimizin aklına dahi gelmeyen ayrıntılarla dünyadaki hayat dengesini altüst etmektedir.

Caretta Caretta Deniz Kaplumbağalarını duymuşsunuzdur. Türkiye'de de çeşidi bulunmaktadır. Bunlar kumsalda yuva yapmaktadırlar. Yuvanın sıcaklığı oradan çıkan yavruların cinsiyetlerini belirlemektedir. 26-32 derecede % 50-50 dişi erkek, 32 derecenin üstü % 90 dişi olmaktadır.

Yani bu yuvaların sıcaklıkları bu küre-

sel mevsim değişimi yüzünden 1 derece artsa her şey değişmektedir.

Van gölünde İnci Kefali denilen bir balık türü var. Aynı zamanda endemik. Bu balık Nisan ayında bir akarsu ile soğuk sulara göç eder. Temmuzda çıkan yavrular aynı akarsularla geri dönerler. Bu akarsular maalesef bir bir kurumaktadırlar.

Güney Amerika'nın kuzeyinde tropikal ormanlarda yaşayan Altın Kurbağa denen bir canlı var. Bu kurbağanın yaşadığı yerde sıcaklık artışı ile beraber bir mantar türü aşırı üremektedir. Bu mantar altın kurbağanın derisine zarar vermekte ve türün bitmesine sebep olmaktadır.

En son altın kurbağa 1990' ların başında görüldü. Küresel iklim değişimi nedeni ile nesli tükenen bilinen ilk canlı türü olarak kayıtlara geçti.

Midede bulunabilen Helicobacter Pylori adında bir zararlı bakteri var. Mideye ciddi zararlar verme potansiyeline sahip olan bu bakteri, yeterince hijyenin, temiz suya erişimin olmadığı, geri kalmış ülkelerde çok daha fazla görülmektedir. Helicobacter enfeksiyonunun sıklığı gelişmiş ülkelerde yüzde 10 ila 40, gelişmekte olan ülkelerde ise yüzde 50 ila 80 civarındadır.

Küresel iklim değişiminin getirdiği kuraklık ve/veya temiz suya erişimin gittikçe zorlaşması bu bakteriden dolayı enfekte olmuş insanların sayısını artırmaktadır.

Panama'nın Karayip kıyılarındaki 63 kıyı topluluğundan biri olan Gardi Sugdub, Panamada iklim değişikliğinin neden olduğu deniz seviyesindeki yükselme nedeniyle yer değiştirmektedir. Bölge sakinleri deniz temelli bir ortamdan orman temelli bir ortama geçiş yaparak önemli hayat tarzı değişiklikleriyle karşı karşıya

kalmaktadırlar.

Panama kıyı bölgesinin önemli bir kısmının 2050 yılına kadar kaybedileceği ve bunun da kapsamlı yer değiştirmeleri gerektireceği tahmin edilmektedir.

(Panama, Orta Amerika'da Karayip Denizi ve Pasifik Okyanusu sınırında, Kolombiya ve Kosta Rika arasındadır.)

Küresel ısınmaya karşı tedbirler alma, çevreye zarar vermeme ve sürdürülebilir kalkınma ilkelerini uygulama konusunda en başarılı ülkelerden biri Almanya'dır.

2024' ün ilk çeyreğinde elektrik üretiminin % 58,4' ünü yenilenebilir kaynaklardan sağladı. Almanya üstelik öyle çok güneş gören bir ülke değildir.

Fosil kaynaklı enerji üretimi % 25,4 azalarak % 41,6' ya düştü.

Rüzgar enerjisi 2023' e göre % 12

Güneş enerjisi 2023' e göre % 21 arttı.

Rüzgar enerjisi ülkenin toplam elektrik üretiminin % 38,5' unu, güneş enerjisi % 6,6' sını oluşturdu.

Almanya 2030 yılına kadar sera gazı emisyonlarını 1990 seviyelerine göre en az % 65 azaltmayı hedeflemektedir.

2040 yılına kadar % 85 azaltıp, 2045' de net sıfır emisyonuna ulaşmayı planlamaktadır.

Gelelim Türkiye' ye.

Marmara Denizi ekosistemi son 50 yıldır ağır dönüşümler geçirdi. Bozulmaya devam etmektedir. Büyük avcı balıkları buradan kaybolmaktadır.

Hamsi başta olmak üzere yaklaşık 11 tür üzerinden Marmara Denizinde balıkçılık yapılmaktadır. Denizi çevreleyen 7 il' in (İstanbul, Kocaeli, Bursa, Yalova, Balıkesir, Çanakkale, Tekirdağ) 25 mil-

yonluk nüfusu ve İzmit Körfezinde yoğunlaşan sanayi, çok büyük bir kirlilik oluşturmaktadır. Özellikle Gemlik, Bandırma ve Tekirdağ'daki limanlarda gemicilik kaynaklı kirlilik çok fazladır.

Tüm bunlar 2000' li yılların başından itibaren daha da şiddetlenmiştir.

Meteoroloji verilerine göre Marmara Denizinde yüzey suyu sıcaklıklarının artışı 1970' lere kıyasla 1-1,5 derece oldu.

Sıcaklığın bu yüzyılın sonuna kadar artması durumunda İstanbul Boğazındaki deniz seviyesinin 45-47 cm arasında yükselmesi beklenmektedir.

İstanbul'da şebeke elektriği kömüre dayalıdır. Ulaşım sektörü İstanbul toplam emisyonunun % 28' inden sorumludur. Raylı sistem ve deniz yolu ulaşımından kaynaklı emisyonlar, toplam ulaşım sektörü salınımlarının % 1' inden daha azını temsil etmektedir.

2019' da 50,9 milyon ton CO2e emisyonu, İBB İstanbul İklim Değişikliği Eylem Planı genişletilmiş iddialı senaryoya göre 2030' da % 52,2 oranında, 2040' da % 89,4 oranında azaltılıp 2050' de 104 bin ton CO2e atık emisyonu hedeflenmektedir.

(2020 yılı Türkiye sera gazı emisyonu 524,00Mt CO2 eşdeğeri, 2021 yılı için 564,4 MT CO2 eşdeğeri, 2022 yılı için 558,3 Milyon Ton CO2' eşdeğeri oldu.

Küresel Karbon Projesi (GCP) verilerine göre, dünya genelinde toplam karbon salımı, 2020 yılında 34 milyar 810 milyon ton olarak gerçekleşirken bu emisyonun yüzde 51,1'i Çin, ABD ve Hindistan tarafından gerçekleştirildi.

Uluslararası Enerji Ajansı'nın (IEA) verilerine göre, enerjiden kaynaklı küresel emisyon, 2023 yılında 37,4 milyar

tonluk seviyeye ulaştı.)

Türkiye genelinde 13 bin hayvan ve bitki türü bulunmaktadır. İstanbul'da 250' den fazla bitki türü yetişmektedir.

İstanbul'da her gün 700 yeni aracın trafiğe çıktığı tahmin edilmektedir. Bu kadar kirleticinin bir arada olduğu koca bir şehri, iklim değişiminin olumsuz etkilerinden koruyabilmek için, yerel ve merkezi idarenin tam bir güç birliği içinde olması, politik farklılıkların bu işbirliğine zarar vermemesi gerekmektedir.

Ayrıca halkın bu konularda bilgi ve bilinç sahibi olması, yöneticileri de denetlemesi gereklidir. Bir şehrin insanı bu kadar önemli konularda "boşvermişlik" yaparsa, o kenti kurtaracak yönetici bulunamaz.

Bu yazıda size, somut örneklerle Türkiye ve Dünya' da iklim değişimi ile ilgili örnekler verdim. Her dakika bu örnekler artmaktadır.

Doğa ile düşman olmayan, geleceği karatmayan enerji kaynakları ile yepyeni sürdürülebilir kalkınmaya dayalı yönetim anlayışı bu konuda atılacak ilk ve önemli adımdır.

Kaynaklar

1) <https://shiftdelete.net/gunes-pane-li-almanya-yenilenebilir-enerji-rekor>

Erişim tarihi- 10/06/2024

2) <https://www.donanimhaber.com/atmosferdeki-karbondioksit-miktari-hizla-artiyor--178196> Erişim tarihi- 01/07/2024

3) <https://www.bbc.com/turkce/articles/cx00n8xkq7qo> Erişim tarihi- 01/07/2024

4) [http://t24.com.yr/yazarlar/iklim-madasi/marmara-denizi-has-](http://t24.com.yr/yazarlar/iklim-madasi/marmara-denizi-has)

ta-ve-iklim-degisikligi-krizi-derinlestiriyor/45168 Erişim tarihi- 10/06/2024

5) <https://youtu.be/MepDVM-LawIw?si=TieIff-57Y0xo6M0> Prof. Dr.Doğanay Tolunay Erişim Tarihi- 20/06/2024

6) <https://onedio.com/haber/iklim-krizinin-aci-sonucu-sular-altinda-kalacak-panama-gardi-sugdub-adasi-tahliye-ediliyor-1227888> Erişim tarihi- 22/06/2024

7) İBB, İstanbul İklim Değişikliği Eylem Planı 2021

8) <https://www.iklimhaber.org/ie-a-co2-emisyonlari-2023te-rekor-seviyeye-ulasti/amp/> Erişim tarihi- 10/07/2024

9) <https://www.aa.com.tr/tr/cevre/kuresel-karbonun-yarisindan-fazlasini-uc-ulke-saliyor/2588391> Erişim tarihi- 10/07/2024

10) <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Sera-Gazi-Emisyon-Ististikleri-1990-2020-45862> Erişim tarihi- 10/07/2024

11) <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Sera-Gazi-Emisyon-Ististikleri-1990-2021-49672> Erişim tarihi- 10/07/2024

12) <https://medipol.com.tr/kurumsal/haberler/medyada-medipol/bircok-hastaligin-altindan-helikobakteri-pilori-cikabilir> Erişim tarihi- 10/07/2024

13) <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Sera-Gazi-Emisyon-Ististikleri-1990-2022-53701> Erişim tarihi- 10/07/2024

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

10 Ek-1
TÜRKİYE CUMHURİYETİNİN YÜZÜNCÜ YILI

Sayı : E-14399437-010.06.02-10425057

11.09.2024

Konu : 6183 sayılı Kanunun 22/A Maddesi Hk.

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : Hazine ve Maliye Bakanlığının (Gelir İdaresi Başkanlığı) 05.09.2024 tarihli ve E-87893753-010.07[36-336]-69006 sayılı yazısı.

Hazine ve Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığının ilgilide kayıtlı yazısı ile; 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 22/A maddesi ile Bakanlıklarına verilen yetki çerçevesinde yapılan düzenlemelerin, Seri: A Sıra No: 1 Tahsilat Genel Tebliğinin Birinci Kısım, İkinci Bölüm "V. Amme Alacağı Ödenmeden Yapılmayacak İşlemler ile İşlem Yapanların Sorumlulukları" alt başlıklı kısmında yer aldığı, 2/8/2024 tarihli ve 32620 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 7524 sayılı Vergi Kanunları ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 1 inci maddesiyle 6183 sayılı Kanunun 22/A maddesine eklenen hüküm ile "mahkeme kararları ve icra dairelerinin ödeme veya icra emirleri üzerine yapılacak ödemelerde" de vadesi geçmiş borç durumunu gösterir belge aranılma zorunluluğu getirmeye Hazine ve Maliye Bakanına yetki verildiği, Hazine ve Maliye Bakanının bu yetkisini 5/9/2024 tarihli ve 32653 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Seri: A Sıra No: 17 Tahsilat Genel Tebliği ile kullandığı, anılan Genel Tebliğle yapılan düzenlemede, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa tabi kamu idareleri ile bu idarelere bağlı döner sermaye işletmelerinin, 01/10/2024 tarihinden itibaren mahkeme kararları veya icra dairelerinin ödeme ve icra emirleri kapsamında yapacakları 5.000,-TL üzerindeki ödemelerinde vadesi geçmiş borç durumunu gösterir belge arama zorunluluğunun getirildiği, 6183 sayılı Kanunun 22/A maddesinin son fıkrası uyarınca, vadesi geçmiş borç durumunu gösterir belge aranılmadan ödeme yapılması halinde, her bir ödeme için idari para cezası (2024 yılı için 31.837,-TL) verilmesi gerekeceği belirtilmiş olup yapılan açıklamalar kapsamında gerekli işlemlerin tesis edilmesini teminen konuya ilişkin duyurunun teşkilatımıza yapılması talep edilmiştir.

İlgi yazı ekte gönderilmiş olup konunun iliniz dahilindeki belediyelere duyurulması hususunda; Bilgilerini ve gereğini arz ve rica ederim.

Turan KONAK
Bakan a.
Yerel Yönetimler Genel Müdürü

Ek: İlgi Yazı (2 Sayfa)

Dağıtım:

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: BFE3CF4D-CB67-4397-9A2D-2BA6B6258E7D

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr>

Mustafa Kemal Mahallesi 2082. Cadde No:52, 06510 Çankaya / Ankara

Bilgi için:Fidan ÇELİK

Telefon No: (0312) 410 81 00 Faks No: (0312) 287 61 50

Şube Müdürü

E-Posta: yerelyonetimler@csb.gov.tr Web Adresi: yerelyonetimler.csb.gov.tr

Telefon No:(312) 410 81 28

KEP Adresi : cevreshircilikbakanligi@hs01.kep.tr

1 / 2

Ek-1

Gereği:
Taşra Teşkilatına

Bilgi:
Hazine ve Maliye Bakanlığına
(Gelir İdaresi Başkanlığı)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: BFEB3CFND-CE67-4397-9A2D-2BA6B6258E7D

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr>

Mustafa Kemal Mahallesi 2082. Cadde No:52,06510 Çankaya / Ankara

Bilgi için: Fidan ÇELİK

Telefon No: (0312) 410 81 00 Faks No: (0312) 287 61 50

Şube Müdürü

E-Posta: yereyoneimler@csb.gov.tr Web Adresi: yereyoneimler.csb.gov.tr

Telefon No: (312) 410 81 28

KEP Adresi: cevresesekirci@bakanligi@ns01.kep.tr

2/2

PRATİK BİLGİLER

DEVLET MEMURLARIYLA İLGİLİ MALİ HAKLAR

657 sayılı Kanun md.154; Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü'nün 05.07.2024 ve 3248709 sayılı Genelgesi	01.07.2024 31.12.2024 Dönemi
Aylık Katsayısı Kıdem Aylığı Göstergesi	0,907796
Kıdem Aylığı Göstergesi (20 x Kıdem Yılı Maaş Katsayısı) Bir hizmet yılı için 20; 25 yıl ve fazlası için azami 500 gösterge	20
Taban Aylık Katsayısı (1.000 x Aylık Katsayı)	14,208727
Yan Ödeme Katsayısı (İşgüçlüğü, iş riski, temininde güçlük ve mali sorumluluk zamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak yan ödeme katsayısı)	0,287892
Özel Hizmet Tazminat Tavanı (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	8.624,06 TL
399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin (c) bendi uyarınca sözleşmeli olarak çalıştırılan personelin ücret tavanı	49.685,94 TL
6.6.1978 tarihli ve 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esasların 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan ücret tavanı	44.293,90 TL
Mevzuatı uyarınca istihdam edilen sözleşmeli personelin hizmet sözleşmesi esaslarında yer alan ve 7.7.2023 tarihli ve 2298391 sayılı Hazine ve Maliye Bakanlığı Genelgesinin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (ç) bendiyle yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri arttırılma oranı	% 19,31
Mevzuatı uyarınca vize edilmiş sözleşmeli personel pozisyonlarının, anılan Genelgenin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (d) bendiyle yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri arttırılma oranı	%19,31
Çeşitli statülerde sözleşmeli olarak çalıştırılanların, söz konusu Genelgenin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (e) bendiyle yükseltilmiş bulunan mevcut brüt sözleşme ücretleri arttırılma oranı	%19,31

29.12.2020 tarih ve 3342 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararıyla yürürlüğe konulan Kamu İktisadi Teşebbüslerinde Uygulanacak Ücretlerin Tespitine İlişkin Karara ekli listede gösterilen grupların 30.6.2024 tarih itibarıyla en düşük ve en yüksek temel ücretleri ile bu gruplara göre temel ücreti belirlenen personelin anılan tarih itibarıyla geçerli olan temel ücretleri artırım oranı	% 19,31
Özelleştirme programında bulunan kuruluşlarda 527 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 31 inci maddesine istinaden istihdam edilen sözleşmeli personelin 30.6.2024 tarihi itibarıyla geçerli olan sözleşme ücretleri %19,31 oranında artırılmıştır. Ancak, bunların sözleşme ücreti tutarları, ilgili dönemde 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (II) sayılı cetvele dahil emsali personelin toplam sözleşme ücreti tutarını geçmeyecektir.	%19,31
8.2.2002 tarih ve 2002/3729 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının, 2 nci maddesinde yer alan ortalama ücret toplamı üst sınırı	90.416,33 TL
3 üncü maddesi kapsamındaki personelin mali ve sosyal hakları söz konusu maddede yer alan usul ve esaslar dahilinde artırılma oranı	% 19,31
01.07.2024 tarihinden itibaren işçilere ödenecek kıdem tazminatının yıllık tavan tutarı	41.828,42 TL
19.4.1990 tarihli ve 3628 sayılı Kanun uyarınca yürürlüğe konulan Mal Bildiriminde Bulunulması Hakkında Yönetmeliğin 8 inci maddesi uyarınca Hazine ve Maliye Bakanlığınca ilan edilmesi gereken genel idare hizmetleri sınıfında birinci derecenin birinci kademesindeki şube müdürüne ödenen her türlü zam ve tazminatlar dahil net aylık tutarı 1.7.2024 tarihi itibarıyla	56.571,79 TL

DEVLET MEMURLARINA SAĞLANAN SOSYAL YARDIMLAR

657 s. K. md. 202, Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü'nün 05.07.2024 tarih ve 3248709 sayılı Genelgesi

Konusu		01.07.2024 31.12.2024 Dönemi
Aile Yardımı (2.273 x Maaş Katsayısı)		2.063,42 TL
Çocuk Yardımı (*)	0-6 Yaş grubu çocuk için 500 x Aylık Katsayısı	453,90 TL
	0-7 Yaş grubu çocuk için 250 x Aylık Katsayısı	226,95 TL
Ölüm Yardımı	Eş ve Çocuğun Ölümü (8.000+1.500) x Aylık Katsayısı	8,624,06 TL
	Memurun Ölümü (8.000+1.500) x Aylık Katsayısı x 2	17.248,12 TL

(*) 03.09.2023 tarih ve 32298 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu Görevlileri Hakem Kurulu 39. maddesi uyarınca engelli çocuklara en az %40 oranında, özel gereksinimli engelli çocuklar için ise %50 oranında artırılarak ödenir.

5510 SAYILI KANUN 4/c (MEMUR) KAPSAMINDA SİGORTALILARIN

PRİM ORGANLARI

5510 sayılı Kanun md.81

Sigorta Kolları (1.10.2013 tarihinden itibaren)	Sigortalı Payı %	İşveren Payı %	Toplam Primi %
Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortası Primi	9	11	20
Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortaları Primi (Fili hizmet süresi zammı uygulanan işlerde)	9	12-14	21-23
Genel Sağlık Sigortası Primi	5	7,5	12,5
Prim Toplamı	14	20,5 - 23,5	34,5 - 37,5

SSK PRİM ORANLARI

(506 s. Kanun md.63,73,78; 5510 s. Kanun Geçici md.6)

Sigorta Kolları (1.10.2013 tarihinden önce)	İşçi Payı %	İşveren Payı %	Toplam Primi %
İş kazası, Meslek Hastalıkları Sigorta Primi	-	1,5 - 7	1,5 - 7
Hastalık Sigortası Primi	5	6	11
Analık Sigortası Primi	-	1	1
Prim Toplamı	9	11	20
Prim Toplamı	14	19,5 - 25	33,5 -39

5510 SAYILI KANUN 4/a (İŞÇİ) KAPSAMINDA SİGORTALILARIN PRİM ORGANLARI

(5510 sayılı Kanun md.81)

Sigorta Kolları (1.9.2013 tarihinden itibaren)	İşçi Payı %	İşveren Payı %	Toplam Primi %
Kısa Vadeli Sigorta Kolları Primi	-	2	2
Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortası Primi	9	11	20
Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortaları Primi (Fili hizmet süresi zammı uygulanan işlerde)	9	12-14	21-23
Genel Sağlık Sigortası Primi	5	7,5	12,5
Prim Toplamı	14	20,5 - 23,5	34,5 - 37,5

BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ

Nüfus	Ödenek Göstergesi	Ödeme Dönemi	Aylık Katsayısı	Bütüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	72.280	01.01.2024-30.06.2024	0,907796	65.615,49
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	82.280	01.01.2024-30.06.2024	0,907796	74.693,45
50.001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	102.280	01.01.2024-30.06.2024	0,907796	92.849,37
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	117.280	01.01.2024-30.06.2024	0,907796	106.466,31
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	137.280	01.01.2024-30.06.2024	0,907796	124.622,23
500.001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	157.280	01.01.2024-30.06.2024	0,907796	142.778,15
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	192.280	01.01.2024-30.06.2024	0,907796	174.551,01
2.000.001'den fazla olan beldelerde	232.280	01.01.2024-30.06.2024	0,907796	210.862,85

* Nüfusu 50.001'den az olan il merkezi beldelerde bu ödeneğin hesaplamasında 102.280 gösterge rakamı esas alınır. Yani brüt ödenek 92.849,37 TL'dir.

BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI

(5393 sayılı Kanun md.32)

Nüfusa Göre Belediye Meclisi Huzur Hakkı	01.07.2024-31.12.2024 Dönemi Aylık Brüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	729,06
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	829,93
50.0001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	1.031,66
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	1.182,96
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	1.384,69
500.001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	1.586,42
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	1.939,46
2.000.001'den fazla olan beldelerde	2.342,92

* Meclis başkan ve üyelerine, belediye başkanına ödenmekte olan aylık brüt ödeneğin günlük tutarının üçte birini geçmemek üzere meclis tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödenir.

BELEDİYE ENCÜMEN ÖDENEĞİ

(5393 sayılı Belediye Kanunu, md.36; 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, md.16)

Belediyenin Nüfusuna Göre Belediye Encümen Ödeneği	01.07.2024 - 31.12.2024 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek
Nüfusu 10.000'e kadar olan belediyelerde : 3.500	3.177,29
Nüfusu 10.001'den 50.000'e kadar olan belediyelerde : 4.500	4.085,08
Nüfusu 50.001'den 200.000'e kadar olan belediyelerde : 6.000	5.446,78
Nüfusu 200.001'in üzerinde olan belediyelerde : 7.500	6.808,47
Büyükşehir Belediye Encümen Başkanı ve Seçilmiş Üyelerine : 12.000	10.893,55

* Encümenin memur üyelerine bu tutarların yarısı ödenir.

İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI

Görevi	Dönemi 01.07.2024-31.12.2024
İl Genel Meclis Başkanı (Gösterge 6.026 x 0,907796)	5.470,38 TL
İl Genel Meclis Üyeleri (Gösterge 2.226 x 0,907796)	2.020,75 TL

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24. maddesine göre verilen bu huzur hakkı il genel meclisi başkan ve üyelerinin, meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları her gün için verilecektir.

İL ENCÜMENİ BRÜT ÖDENEKLERİ

Görevi	Dönemi 01.07.2024-31.12.2024
Encümen Başkanı (14.000 Gösterge x 0,907796)	12.709,14 TL
Encümen Üyeleri (12.000 Gösterge x 0,907796)	10.893,55 TL

* 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 28. maddesine göre verilen bu ödenek, encümeni başkanı hariç memur üyelerine yarısı ödenecektir.

ASGARİ ÜCRETİN NET HESABI VE İŞVEREN MALİYETİ¹

	01.01.2024 - 31.12.2024 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)
Brüt Asgari Ücret	20.002,50
SSK Primi (%14)	2.800,35
İşsizlik Sig.Fonu (%1)	200,03
Kesintiler Toplamı	3.000,38
Net Asgari Ücret	17.002,12
	İŞVERENE MALİYETİ (TL/AY)
Brüt Asgari Ücret	20.002,50
SSK Primi (%20,5) (İşveren Payı)	4.100,5125
İşveren İşsizlik Sigorta Fonu (%)	400,05
İşverene Toplam Maliyet	24.503,06
İşverene Toplam Maliyet (5 Puanlık indirimle)	23.502,94

Not:28/01/2004 tarih ve 5083 sayılı Türkiye Cumhuriyetinin Para Birimi Hakkında Kanununun 2.maddesi uyarınca; Türk Lirası değerlerin yeni Türk Lirasına dönüşüm işlemlerinin ve Yeni Türk Lirası cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamalarında yarım Kuruş ve üzerindeki değerler bir Yeni Kuruşa tamamlanır; yarım Yeni Kuruşun altındaki değerler dikkate alınmamıştır.

Prime Esas Kazançların Alt ve Üst Sınırları ile Bazı İşlemlere Esas Tutarlar	
Günlük kazanç alt sınır	666,75 TL
Aylık kazanç alt sınır	20.002,50 TL
Günlük kazanç üst sınır	5.000,63 TL
Aylık kazanç üst sınır	150.018,90 TL

PRİM İSTİSNA TUTARLARI	
Yemek parası (günlük)	157,69 TL
Çocuk parası (aylık)	400,05 TL
Aile zammı/yardımları (aylık)	2.000,25 TL

İŞ GÖREMEZLİK ÖDENEĞİ (Günlük)	
Yatarak tedavilerde	333,38 TL
Ayakta tedavilerde	444,50 TL

¹ <http://www.csqb.gov.tr/csqbPortal/cgm.portal?page=asgari>

Asgari ücret tespit komisyon kararı 30.12.2023 tarihli ve 32415 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Bir işçinin günlük normal çalışma karşılığı ücreti 666,75 TL'dir.

GELİR VERGİSİ TARİFESİ

Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No:324)
(R.G. : 30.12.2023 tarihli ve 32415 sayılı (2.mük.)

Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan gelir vergisine tabi gelirlerin vergilendirilmesinde esas alınan tarife, 2024 takvim yılı gelirlerinin vergilendirilmesinde esas alınmak üzere aşağıdaki şekilde yeniden belirlenmiştir.	ORAN
110.000 TL'ye kadar	% 15
230.000 TL'nin 110.000 TL'si için 16.500 TL, fazlası	% 20
580.000 TL'nin 230.000 TL'si için 40.500 TL, (ücret gelirlerinde 870.000 TL'nin 230.000 TL'si için 40.500 TL), fazlası	% 27
3.000.000 TL'nin 580.000 TL'si için 135.000 TL (ücret gelirlerinde 3.000.000 TL'nin 870.000 TL'si için 213.300 TL), fazlası	% 35
3.000.000 TL'den fazlasının 3.000.000 TL'si için 982.000 TL (ücret gelirlerinde 3.000.000 TL'den fazlasının 3.000.000 TL'si için 958.800 TL), fazlası	% 40

BELEDİYE ENCÜMENLERİNİN 1608 S. KANUN KAPSAMINDAKİ İDARİ PARA CEZALARI

1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesi (5326 s.K.32.md.) hükmü kapsamında. ¹	<ul style="list-style-type: none">Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, tüzük ve yönetmeliklerin verdiği görev ve yetki çerçevesinde aldıkları kararlara aykırı hareket edenlere,Belediye kanun, tüzük ve yönetmeliklerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara,	2.052 TL
1608 sayılı Kanun'un 5728 sayılı Kanun'la değişik 2 nci maddesine göre;	Belediyelerin karar organları veya ilgili komisyonlar tarafından mevzuata uygun olarak belirlenen yolcu nakil araçlarına ilişkin ücret tarifelerine uymayan kişi , belediye encümeni tarafından	en az 4.135 TL en fazla 83.709 TL

¹ Bu para cezası, 1608 sayılı Kanun çerçevesinde belediye encümeni tarafından verilecektir. Belediye zabıtası, emre aykırılığı idari yaptırım tutanağı ile tespit edecektir. Yapılan bu tespite göre, belediye encümeni, ilgiliye emre aykırılık kabahatinden dolayı para cezası uygulayacaktır.

3194 SAYILI İMAR KANUNU'NA İLİŞKİN 2024 YILI İDARİ PARA CEZALARI

Kanuni Dayanağı	Fil	Yapının Sınıfı	Yapının Grubu	İdari Para Cezası (TL)(her bir m ² için)
42/2-a ve 42/5	Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapı yapmak, ayrıca 42.maddenin 5.fikrasına göre (köy yerleşik alanı içinde ruhsata tabi olan tarım ve hayvancılık maksatlı yapılar)	I	A	44,875877
			B	74,793128
		II.	A	119,669005
			B	164,544882
		III	A	269,255261
			B	299,172512
		IV	A	344,048390
			B	373,965641
			C	463,717395
		V	A	568,427774
			B	688,096779
			C	777,848533
D	942,393415			
42/2-b	Mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan,yapının cephelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan			Birim Fiyat Listesindeki Bedelin %20

42/2-c maddesindeki artırım sebepleri (42/2-a ve b bentlerinde belirtilen ceza miktarına uygulanır)

42/2-c (42/2-a ve b bentlerinde yapılan yapı)	Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakati alınmaksızın yapılmış ise	%30
	Kamuya veya başkasına ait bir parselde yapılmış ise	%40
	Uygulama imar planında veya parselasyon planında "Kamu Tesisi Alanı veya Umumi Hizmet Alanı" olarak belirlenmiş bir alanda yapılmış ise	%60
	Mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ediyor ise	%100
	Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise	%20
	Yapılaşmaya yasaklanmış bir alanda yapılmış ise	%80
	Özel kanunlar ile belirlenmiş özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise	%50
	Ruhsatsız ise	%180
	Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaatı sürdürülüyor ise	%50
	Yapı kullanma izin belgesi alınmış olmakla birlikte,ruhsat alınmaksızın yeni inşai faaliyete konu ise	%100
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılmıyor ise	%10
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor ise	%20
Çevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise	%20	
42. maddenin 2. fıkrasındaki aykırılıklarda minimum ceza miktarı yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre hesaplanacak ceza miktarı	5.249,64 TL'den az olamaz	

3194 SAYILI İMAR KANUNU'NA İLİŞKİN 2024 YILI İDARİ PARA CEZALARI*

7226 s. Kanun ile Eklenen bent	İdari Para Cezası (Emlak Vergi Değeri)	Aykırlığa konu alan ile bu alanın bulunduğu arsa veya arazinin emlak vergisine esas asgari metre kare birim değerinin çarpımı ile bulunan bedel (Sadece 42/2-a için uygulanır) 42/2-a uyarınca hesaplanan bedel, 7226 s. Kanun ile eklenen bent gereğince hesaplanan bedel ile toplanarak toplam imar para cezası miktarı tespit edilir.
--------------------------------	--	--

Yasal Dayanak	Fiil	Ceza Miktarı (TL)	Fiillerin Çevre ve Sağlık Şartlarına Aykırı Olması Halinde	Can ve Mal Emniyetini Tehdit Etmesi Halinde
42/3	18,28,32,33,34,35,36, 37,40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmemek veya bu maddelere aykırı davranmak yapı veya parsel sahibine,harita,plan,etüt ve proje müellifine veya gözetmenine,yapı müteahhidi, şantiye şefine ilgisine göre ayrı ayrı	29.917,26	59.834,50	89.751,75
42/4	Yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, can ve mal emniyetini tehdit ettiği veya edeceği tespit olunan yapıları, ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviyede bulunmamak veya bu yapıları 39 uncu madde uyarınca yıkmamak	149.586,25	Uygulanmaz	Uygulanmaz
42/5	(KÖY YERLEŞİK ALANI İÇİNDE RUHSATA TABİ OLMAYAN) 27 nci maddeye göre belirlenmiş köy yerleşik alanı ve civarı sınırları içinde köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri fen,sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen muhtarlık izni olmaksızın konut ve zati maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi	5.249,64	Uygulanmaz	Uygulanmaz

* Bu yapılardaki diğer aykırılıklar ve ruhsata tabi tarım ve hayvancılık maksatlı yapılardaki aykırılıklar için verilecek olan idari para cezası, 5.249,64 TL'den az olmamak üzere, ikinci fıkraya göre hesaplanan toplam ceza miktarı uygulanır.

2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE 2024 YILI BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

(Kişilerin tek tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler; sinema, kahvehane ve kıraathane; kumar ve kazanç kasti olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerleri; internet kafeler ve benzeri yerler umuma açık istirahat ve eğlence yeri sayılır (2559 s. K. m.7)

KABAHAT	CEZAYI VERECEK MAKAM	2024 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR	
Umuma Açık İstirahat ve Eğlence Yerleri			
m.6/1-a	İşyerlerinden süreli olarak faaliyetten geçici olarak men edildiği halde süresinden önce açılması	Belediye Encümeni	11.716 - 23.553 TL
m.6/1-b	İşyerlerinin açma ve kapanma saatlerine uymaması	Belediye Encümeni	11.716 - 23.553 TL
m.6/1-c,12/1	Eğlence,oyun, içki ve benzeri umuma açık ve açılması izne bağlı yerlerde 18 yaşından küçüklerin çalıştırılması	Belediye Encümeni	11.716 - 23.553 TL
m.6/1-c, m.12/2	Bar, pavyon, gazino, meyhane gibi içkili yerler ile kıraathane ve oyun oynatılan yerlere yanlarında veli veya vasisi olsa bile 18 yaşından küçüklerin alınması	Belediye Encümeni	11.716 - 23.553 TL
m.6/1-d	İşyerlerinin mevzuat hükümlerine aykırı olarak işletilmesi	Belediye Encümeni	11.716 - 23.553 TL
m.7/3	İzin almadan umuma açık istirahat ve eğlence yeri açmak	Belediye Encümeni	Kapatma
m.6/3	Yukarıda sıralanan suçları bir yıl içinde tekrar etmek	Belediye Encümeni	En son uygulanan ceza bir kat artırılır

* Bu maddede öngörülen idarî para cezaları, belediye sınırları içinde belediye encümeni tarafından verilir. Verilen idarî para cezalarına ilişkin kararlar, ilgililere 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir.Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir.İtiraz, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. İtiraz, zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır.İdarî para cezaları, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

Bu maddede belirtilen aynı fiillerin, bir yıl içinde tekrarı halinde,en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanır.

4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI (2024 YILI)

Kanun Mad.	Ceza Mad.	Cezayı Gerektiren Fiil	(TL)	
3	98	İş yerini muvazaalı olarak bildirmek	167.473	İşyerini muvazaalı olarak bildiren asıl işveren ile alt işveren vekillerine ayrı ayrı.
5	99/1-a	İşçilere eşit davranma ilkesine aykırı davranmak	1.402	Bu durumdaki her işçi için
7	99/1-b	Maddede öngörülen ilke ve yükümlülüklerle aykırı olarak geçici işçi çalıştırmak	2.345	Bu durumdaki her işçi için
7/2(f) bendi	99/2	7.maddenin 2.fıkrasının (f) bendine aykırı davranmak	9.381	
8	99/1-c	İş sözleşmesinin içeriğini belirtir yazılı belgeyi vermemek	1.402	Bu durumdaki her işçi için
14	99/1-c	Çağrı üzerine ve uzaktan çalışma hükümlerine aykırı davranmak	1.402	Bu durumdaki her işçi için
28	99/1-d	İşten ayrılan işçiye Çalışma Belgesi vermemek, belgeye gerçeğe aykırı bilgi yazmak	1.402	Bu durumdaki her işçi için
29	100	Madde hükmüne aykırı olarak işçi çıkartmak (toplu işçi çıkarma)	5.506	Bu durumdaki her işçi için
30	101	Engelli ve Eski Hükümlü Çalıştırmamak	20.901	Çalıştırılmayan her engelli ve eski hükümlü ve Çalıştırılmayan Her ay için
32	102/a	Ücret ile bu kanundan doğan veya TİS'den ya da iş sözleşmesinden doğan ücreti kasten ödememek veya eksik ödemek	1.515	Bu durumda olan her işçi ve her Ay için
32	102/a	Ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit İstihkakını zorunlu tutulduğu halde özel olarak açılan banka hesabına ödememek	1.515	Bu durumda olan her işçi ve her Ay için
37	102/b	Ücret hesap pusulası düzenlememek	5,506	
38	102/b	Yasaya aykırı ücret kesme cezası vermek veya kesintinin sebep ve hesabını bildirmemek	5,506	
39	102/a	Asgari ücreti ödememek veya eksik ödemek	1.515	Bu durumdaki her işçi ve her ay için
41	102/c	Fazla çalışmalara ilişkin ücreti ödememek, işçiye hak ettiği serbest zamanı altı ay zarfında kullandırmamak, fazla saatlerde yapılacak çalışmalar için işçinin onayını almamak.	2.667	Bu durumdaki her işçi için
52	102/b	Yüzde ile ilgili belgeyi temsilciye vermemek	5.506	

4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI (2024 YILI)

56	103	Yıllık ücretli izni yasaya aykırı şekilde bölmek,	2.667	Bu durumdaki her işçi için
57	103	İzin ücretini yasaya aykırı şekilde ödemek veya eksik ödemek	2.667	Bu durumdaki her işçi için
59	103	Sözleşmesi feshedilen işçiye yıllık izin ücreti ödememek	2.667	Bu durumdaki her işçi için
60	103	Yıllık izin yönetmeliğinin esas usullerine aykırı olarak izni kullandırmamak veya eksik kullandırmak	2.667	Bu durumdaki her işçi için
63	104	Çalışma sürelerine ve buna dair yönetmelik hükümlerine uymamak	14.740	
64	104	Telafi çalışması usullerine uymamak	2.667	Bu durumdaki her işçi için
68	104	Ara dinlenmesini uygulamamak	14.740	
69	104	İşçileri geceleri 7.5 saatten fazla çalıştırmak,geceve gündüz postalarını değiştirmemek	14.740	
71	104	Çocukları çalıştırma yaşına ve çalıştırma yasağına aykırı davranmak	14.740	
72	104	Yer ve su altında çalıştırma yasağına uymamak	14.740	
73	104	Çocuk ve genç işleri gece çalıştırmak veya ilgili yönetmelik hükümlerine aykırı hareket etmek	14.740	
74	104	Doğum öncesi-sonrası sürelerde kadın işçiyi çalıştırmak veya ücretsiz izin vermemek	14.740	
75	104	İşçi Özlük dosyasını düzenlememek	14.740	
76	104	Çalışma sürelerine ilişkin yönetmeliklere muhalefet etmek	14.740	
92/2	107/1-a	Çağrıldıkları zaman gelmemek, ifade ve bilgi vermemek, gerekli olan belge ve delilleri getirip göstermemek, İş Müfettişlerinin 92/1.fıkra yazılı görevlerini yapmak için kendilerine her çeşit kolaylığı göstermemek ve bu yoldaki emir ve isteklerini geciktirmeksizin yerine getirmemek.	133.981	
96/1	107/1-b	İfade ve bilgilerine başvuru işçilere işverenlerce telkinlerde bulunma, gerçeği saklamaya yahut değiştirmeye zorlama veyahut ilgili makamlara ifade vermeleri üzerine onlara karşı kötü davranışlarda bulunmak	133.981	
107/2		İş Müfettişlerinin teftiş ve denetim görevlerinin yapılmasını ve sonuçlandırılmasını engellemek.	133.981	

'Not:5083 sayılı T.C. Devletin Para Birimi Hakkında Kanunun 2. maddesine 21.04.2005 tarihli ve 5335 sayılı Kanunun 22.maddesi ile eklenen fıkra uyarınca 1 TL'nin altında kalan tutarlar dikkate alınmamıştır.

**ÇEŞİTLİ KANUN VE CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİNE GÖRE
BÜTÇE KANUNUNDA GÖSTERİLMESİ GEREKEN PARASAL SINIRLARA
AİT CETVEL (2024 YILI)***

K.MAD.	AÇIKLAMA	TUTAR-TL
5018 s.K/35	a)Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için	
1	1-İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50 bini geçen ilçelerde	8.600
	2-Diğer ilçelerde	4.400
	c) Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sevkinde kullanılmak üzere	99.000
	f) Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için kullanılmak üzere	455.000
	g) İl dışına yapılacak seyahatlerde akaryakıt giderleri için kullanılmak üzere	45.000
	ğ) Yakalanan yasa dışı göçmenler ile sınır dışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	181.000
	i) 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin	
	Kuruluş merkezlerindeki mutemetlerine	6.160.000
	Merkez dışındaki birim mutemetlerine	2.480,000
40	4-Kamu Alacaklarının Silinmesi	
79	a) Zaruri veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkanı kalmayan kamu alacaklarının silinmesinde	50.000
	b)Tahsili için yapılacak takibat giderlerini nasıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan, kamu alacaklarının silinmesinde	50
Cumhur- başkanlığı Kararnamesi, Sayısı:4	1) Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 409 uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi gereğince kurum yararının bulunması halinde hak ve alacakların terkinin	1.750
2942	Kamulaştırma Kanunu 3.md.2.fıkra	1.545.000

* 2024 Yılı Bütçe Kanunu 31.12.2024 tarih ve 32416 sayılı (mük.) R.G. yayımlanmıştır.

DEĞERLİ KAĞITLAR (2024 YILI)

(R.G. T: 28.12.2023,S: 32413 (2.mük.))

Değerli Kağıdın Cinsi		Bedeli (TL)
	Noter kağıtları	
	a) Noter kağıdı	87,00
	b) Beyanname	87,00
	c) Protesto,vekaletname, re'sen senet	174,00
2	(Mülga:30.12.2004-5481/14.md.)	-
3	Pasaportlar	790,00
4	İkamet İzni (değişik:28/7/2016-6735/27 md.)	565,00
5	(Mülga:30/12/2004-5281/14.md)	-
6	(Değişik:14/1/2016-6661/3.md.)	-
	a) Kanuni bildirim süresi dışında doğum nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	130,00
	b) Değiştirme nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	130,00
	c) Kayıp nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	260,00
7	Aile cüzdanları	705,00
8	(Mülga:30/12/2004-5281/14.md)	-
9	Sürücü belgeleri	990,00
10	Sürücü çalışma belgeleri (Karneleri)	990,00
11	-(Mülga:2/1/2017-KHK-680/35 md.; Aynen kabul :1/2/2018 -7072/34 md.)	
12	Motorlu araç tescil belgesi	885,00
13	İş makinesi tescil belgesi	740,00
14	Banka çekleri (Her bir çek yaprağı)	55,00
15	Mavi Kart (Ek : 9/5/2012 - 6304/9 md.)	130,00
16	Yabancı çalışma izni belgesi (Ek:28/7/2016 - 6735/27. md.)	565,00
17	Çalışma izni muafiyeti belgesi (Ek:28/7/2016 - 6735/27. md.)	565,00

AMORTİSMAN AYIRMADA ALT SINIR

TUTAR	UYGULAMA DÖNEMİ	DAYANAĞI
6.900 TL	01.01.2024-31.12.2024	556 Sayılı VUK Genel Tebliği
4.400 TL	01.01.2023-31.12.2023	544 sayılı VUK Genel Tebliği
2.000 TL	01.01.2022-31.12.2022	530 sayılı VUK Genel Tebliği
1.500 TL	01.01.2021-31.12.2021	522 sayılı VUK Genel Tebliği
1.400 TL	01.01.2020-31.12.2020	513 sayılı VUK Genel Tebliği
1.200 TL	01.01.2019-31.12.2019	504 sayılı VUK Genel Tebliği
1.000 TL	01.01.2018-31.12.2018	492 sayılı VUK Genel Tebliği
900 TL	01.01.2017-31.12.2017	476 sayılı VUK Genel Tebliği

KAMU KONUTLARININ 2024 YILI AYLIK KİRA BEDELLERİ

9.11.1983 tarihli ve 2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu kapsamındaki kamu konutları için aylık kira bedellerinin belirlendiği Millî Emlak Genel Tebliği (Sıra No:418) 31.12.2023 tarih ve 32416 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

1) Kira bedelleri	Yurt içinde bulunan konutlardan aylık her bir metrekare için;
a) Kerpiç,ağşap,bağdadi ve benzeri konutlarda	5,66 TL/m ²
b) Kalorifersiz konutlarda	8,85 TL/ m ²
c) Kaloriferli konutlarda	11,61 TL/ m ²
Kira bedeline yapılacak ilaveler	
3 üncü maddede belirlenen kira bedellerine ek olarak,aylık her bir metrekare için kaloriferci, kapıcı ya da her ikisinin de kurum ve kuruluşlarca karşılandığı konutlardan ilave kira bedeli	1,36 TL/ m ²
(2) Elektrik ve su bedellerinin kurum ve kuruluşlarca yapılan gerçek giderler dikkate alınarak kullanıcılarından tahsil edilmesi esastır. Bununla birlikte, sayaçların ayrılmasının mümkün olmaması nedeniyle elektrik, su ya da her ikisinin hizmet binası veya fabrika tesislerinden karşılandığı konutlardan 3 üncü maddede belirlenen kira bedellerine ek olarak, aylık her bir metrekare için;	
a) Elektrik sayacının ayrılmasının mümkün olmaması halinde	2,58 TL/ m ²
b) Su sayacının ayrılmasının mümkün olmaması halinde	2,24 TL/ m ²
c) Elektrik ve su sayacının her ikisinin de ayrılmasının mümkün olmaması halinde	4,81 TL/ m ²
ç) Konutlarda kullanılan su, şehir şebekesi dışında kuyu, artezyen, kaynak suyu ve benzeri su kaynaklarından karşılanıyor olması halinde ilave kira bedeli alınır.	1,2 TL/ m ²
Yakıtı kurum ve kuruluşlar tarafından tedarik edilen konutlar	
2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu ile Kamu Konutları Yönetmeliği kapsamındaki kurum ve kuruluşların yurt içindeki kaloriferli konutlarından yakıtı kurum ve kuruluş tarafından tedarik edilenlerde oturanlardan ısı pay ölçer veya kalori metre cihazı montajı yapılmamış konutlarda, her bir metrekare için yakıt bedeli	4,64 TL/ m ²
(2) Isı pay ölçer veya kalorimetre cihazı montajı yapılmış konutlarda; birinci fıkradaki yakıt bedelinin üç katını geçmemek kaydıyla, bağımsız bölümün tüketimi oranında hesaplanan yakıt bedeli konutta oturanlardan tahsil edilir. Ancak kurum ve kuruluşlar,yakıt maliyetlerini dikkate alarak gerekli gördükleri takdirde bu bedelin üzerinde yakıt bedeli tahsil edebilir.	
(3) Yakıtı kurum ve kuruluşlarca tedarik edilen konutlarda, ortak Kullanım alanlarındaki aydınlatma,elektrik,su,gaz,otomat ve benzeri giderlerin zorunlu nedenlerle kurum ve kuruluşlarca karşılanıyor olması halinde, bu giderler karşılığında kira ve yakıt bedellerine ek olarak her bir metrekare başına	0,54 TL/ m ²
Kira bedellerinin hesaplanması 3 üncü maddede belirtilen kira birim bedellerine, 26.05.2005 tarihli ve 25826 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Millî Emlak Genel Tebliği (Sıra No:294)’nde belirtilen esaslar uygulanmak suretiyle aylık kira bedelleri hesaplanır.	

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No : 68)

2024 Yılı İçerisinde Uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların Tutarları
(R.G: 30.12.2023 – 32415)

I.Akitlerle ilgili kağıtlar	
A.Belli parayı ihtiva eden kağıtlar:	
1.Mukavelenameler, taahhütnameler ve temliknameler	(Binde 9,48)
2. Kira mukavelenameleri (Mukavele süresine göre kira bedeli üzerinden)	(Binde 1,89)
3.Kefalet, teminat ve rehin senetleri	(Binde 9,48)
4.Tahkimnameler ve sulhnameler	(Binde 9,48)
5.Fesihnameler (Belli parayı ihtiva eden bir kağıda taalluk edenler dahil)	(Binde 1,89)
6.Karayolları Trafik Kanunu uyarınca kayıt ve tescil edilmiş ikinci el araçların satış ve devrine ilişkin sözleşmeler	(Binde 1,89)
7. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 09/08/2016) Hazinenin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmazlara ilişkin ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni sözleşmeleri (yatırım taahhüdü bulunanlar dâhil ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni süresine göre bulunacak bedel üzerinden)	(Binde 9,48)
8. (Ek: 6728/28 md.) (Yürürlük: 9/8/2016) Resmî şekilde düzenlenen gayrimenkul satış vaadi sözleşmeleri	(Binde 0)
9.(Ek:6728/28.md.-Yürürlük:09/08/2016) Resmî dairelerin mal ve hizmet alımlarına ilişkin yaptıkları ihalelerde, ihaleyi yapan idare ile düzenlenen sözleşmeler	(Binde 9,48)
10. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 9/8/2016) 1/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun kapsamında düzenlenen:	
a) Taksitle satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
b) Ön ödemeli konut satış sözleşmeleri	(Binde 0)
c) Devre tatil ve uzun süreli tatil hizmeti sözleşmeleri	(Binde 9,48)
ç) Paket tur sözleşmeleri	(Binde 9,48)
d) Abonelik sözleşmeleri	(Binde 9,48)
e) Mesafeli satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
11. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 9/8/2016) 7/6/2012 tarihli ve 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu kapsamında düzenlenen turist rehberliğine ilişkin sözleşmeler	(Binde 9,48)
12.(Ek : 6728/28. md.-Yürürlük:9/8/2016)14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu kapsamında düzenlenen:	
a) Toptan elektrik satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
b) Perakende elektrik satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
13.(Ek:6728/28.md.-Yürürlük:9/8/2016)18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu kapsamında düzenlenen:	
a) Toptan doğal gaz satışına ilişkin sözleşmeler	(Binde 9,48)
b) Tüketicilere doğal gaz satışına ilişkin sözleşmeler	(Binde 9,48)
14. Resmî şekilde düzenlenen kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat sözleşmeleri	(Binde 0)

* 488 sayılı Kanunun mükerrer 30 uncu maddesinin birinci fıkrası hükmü gereğince, Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yer alan ve 68 seri No'lu Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliği ile tespit edilen maktu vergiler, (maktu ve nispi vergilerin asgari ve azami miktarlarını belirleyen hadler dahil),yeniden değerlendirilmiştir ve 1.1.2024 tarihinden itibaren uygulanacak miktarları Tebliğ ekindeki (1) sayılı tabloda gösterilmiştir.

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:68)

2024 Yılı İçerisinde Uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların Tutarları
(R.G.:30.12.2023 - 32415)

15. Resmi şekilde düzenlenen kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat sözleşmeleri kapsamında yapı müteahhitleri ile alt yükleniciler arasında düzenlenen inşaat taahhüt sözleşmeleri	(Binde 0)
16.Kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat işleri ne ilişkin danışmanlık hizmet sözleşmeleri	(Binde 0)
17.Yapı denetimi hizmet sözleşmeleri	(Binde 0)
B.Belli parayı ihtiva etmeyen kağıtlar:	
1.Tahkimnameler	(467,20 TL)
2.Sulhnameler	(467,20 TL)
3.Turizm işletmeleri ile seyahat acentelerinin aralarında düzenledikleri kontenjan sözleşmeleri	(2.628,50 TL)
(Belli parayı ihtiva edenler dahil)	
II.Kararlar ve mazbatalar	
1.Meclislerden,resmi heyetlerden ve idari davalarla ilgili olmayarak Danıştay'dan verilen mazbata, ilam ve kararlarla hakem kararları:	
a) Belli parayı ihtiva edenler	(Binde 9,48)
b) Belli parayı ihtiva etmeyenler	(467,20 TL)
2. (Ek : 6728/28 md.Yürürlük:(9/8/2016) İhale Kanunlarına tabi olan veya olmayan resmi daire ve kamu tüzel kişiliğini haiz kurumların her türlü ihale kararları	(Binde 5,69)
III.Ticari işlemlerde kullanılan kağıtlar	
1.Ticari ve mütedavil senetler:	
a) Emtia senetleri:	
aa) Makbuz senedi (Resepise)	(160,30 TL)
ab) Rehin senedi (Varant)	(94,60 TL)
ac) İyda senedi	(14,70 TL)
ad) Taşıma senedi	(3,40 TL)
b) Konşimentolar	(94,60 TL)
c) Deniz ödücü senedi	(Binde 9,48)
d) İpotekli borç senedi,irat senedi	(Binde 9,48)
2.Ticari belgeler:	
a) Menşe ve Mahreç şahadetnameleri	(160,30 TL)
b) Resmi dairelere ve bankalara ibraz edilen bilançolar ve işletme hesabı özetleri:	
ba) Bilançolar	(360,10 TL)
bb) Gelir tabloları	(171,90 TL)
bc) İşletme hesabı özetleri	(171,90 TL)
c) Barnameler	(14,70 TL)
d)Tasdikli manifesto nüshaları	(69,80 TL)
e) Ordinolar	(3,40 TL)
f) Gümrük idarelerine verilen özet beyan formları	(69,80 TL)

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No : 68)

2024 Yılı İçerisinde Uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların Tutarları

(R.G.:30.12.2023 - 32415)

IV.Makbuzlar ve diğer kağıtlar	
1.Makbuzlar:	
a)Resmi daireler tarafından yapılan mal ve hizmet alımlarına ilişkin ödemeler (avans olarak yapılanlar dahil) nedeniyle, kişiler tarafından resmi dairelere verilen ve belli parayı ihtiva eden makbuz ve ibra senetleri ile bu ödemelerin resmi daireler nam ve hesabına, kişiler adına açılmış veya açılacak hesaplara nakledilmesini veya emir ve havalelerine tediyesini temin eden kağıtlar	(Binde 9,48)
b) Maaş, ücret, gündelik, huzur hakkı, aidat, ihtisas zammı, ikramiye, yemek ve mesken bedeli, harcırah, tazminat ve benzeri her ne adla olursa olsun hizmet karşılığı alınan paralar (Ek:5766/10 -ç md) (Yürürlük:6/6/2008) (avans olarak ödenenler dahil) için verilen makbuzlar ile bu paraların nakden ödenmeyerek kişiler adına açılmış veya açılacak cari hesaplara nakledildiği veya emir ve havalelerine tediyeye olunduğu takdirde nakli veya tediyeyi temin eden kağıtlar	(Binde 7,59)
c)Ödünç alınan paralar için verilen makbuzlar veya bu mahiyetteki senetler	(Binde 7,59)
d)İcra dairelerince resmi daireler namına şahıslara ödenen paralar için düzenlenen makbuzlar	(Binde 7,59)
2.Beyannameler (Bu beyannamelerin sadece bir nüshası vergiye tabidir):	
a)Yabancı memleketler dengelen posta gönderilerinin gümrüklenmesi için postanelerce gümrüklere verilen liste beyannamelerde yazılı her gönderi maddesi için	(3,40 TL)
b) Vergi beyannameleri:	
ba)Yıllık gelir vergisi beyannameleri	(467,20 TL)
bb) Kurumlar vergisi beyannameleri	(624,10 TL)
bc) Katma değer vergisi beyannameleri	(308,30 TL)
bd) Muhtasar beyannameler	(308,30 TL)
be) Diğer vergi beyannameleri (damga vergisi beyannameleri hariç)	(308,30 TL)
c) Gümrük idarelerine verilen beyannameler	(624,10 TL)
d) Belediye ve il özel idarelerine verilen beyannameler	(228,80 TL)
e) Sosyal güvenlik kurumlarına verilen sigorta prim bildirgeleri	(228,80 TL)
f) (Değişik:6728/28.Md.Yürürlük:9/8/2016) 31.5.2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgesi ile muhtasar beyannamenin birleştirilerek verilmesiyle oluşturulan beyannameler	(365,50 TL)
3.Tabloda yazılı kağıtlardan aslı 1.00 Yeni Türk Lirasından fazla maktu ve nispi vergiye tabi olanların resmi dairelere ibraz edilecek özet, suret ve tercümelere.	(3,40 TL)

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01.01.2024 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

(Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Seri No: 556 (R.G: 30.12.2023 - 32415 (2.Mük.))

Madde	İlanışekli	Gösterge
MADDE 104-	1-İlanın vergi dairesinde yapılması	17.000
	3-İlanın; -Vergi dairesinin bulunduğu yerde yayımlanan bir veya daha fazla gazetede yapılması	17.000-1.700,000
	-Türkiye genelinde yayımlanan gazetelerden birinde ayrıca yapılması	1.70,000 ve üzeri
MADDE 115-	Tahakkuktan vazgeçme	200
MADDE 153/A-	Teminat tutarı	690.000
MADDE 177	Bilanço hesabı esasına göre defter tutma hadleri	
	1-Yıllık;	
	-Alış tutarı	1.400.000
	-Satış tutarı	2.000,000
	2-Yıllık gayrisafi iş hasılatı	690.000
	3-İş hasılatının beş katı ile yıllık satış tutarının toplamı	1.400.000
MADDE 232	Fatura kullanma mecburiyeti	6.900
MADDE 252	Muhtarların karne tasdikinde aldığı harç	20
MADDE 313	Doğrudan gider yazılacak demirbaş ve peştemallıklar	6.900
MADDE 323	Şüpheli alacak tutarları	14.000
MADDE 343	En az ceza haddi	
	- Damga vergisinde	87
	- Diğer vergilerde	170
MADDE 352	Usulsüzlük dereceleri ve cezaları (Kanuna bağlı cetvel)	
	<u>I nci derece usulsüzlükler</u>	
	1-Sermaye şirketleri	1.100
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	660
	3-İkinci sınıf tüccarlar	330
	4-Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	150
	5-Kazancı basit usulde tespit edilenler	87
	6-Gelir vergisinden muaf esnaf	40
	<u>II nci derece usulsüzlükler</u>	
	1-Sermaye şirketleri	580
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	330
	3-İkinci sınıf tüccarlar	150
	4-Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	87
	5-Kazancı basit usulde tespit edilenler	40
	6-Gelir vergisinden muaf esnaf	23

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01.01.2024 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

MADDE 353	Fatura ve benzeri evrak verilmemesi ve alınmaması ile diğer şekil ve usul hükümlerine uyulmaması	
	1- Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dahil olmak üzere; fatura, gider pusulası, müstahsil makbuzu, serbest meslek makbuzu verilmemesi, alınmaması bu belgelerde gerçek meblağdan farklı meblağlara yer verilmesi bu belgelerin elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekirken kağıt olarak düzenlenmesi, bu belgelerin hiç düzenlenmemiş sayılması	3.400
	-Bir takvim yılı içinde her bir belge nevine ilişkin olarak kesilecek toplam ceza	1.700,000
	2- Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dahil olmak üzere; perakende satış fişi, ödeme kaydedici cihaz fişi, giriş ve yolcu taşıma bileti, sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi, yolcu listesi, günlük müşteri listesi ile Maliye Bakanlığınca düzenleme zorunluluğu getirilen belgelerin düzenlenmemesi, kullanılmaması veya bulundurulmaması, aslı ile örneğinde farklı meblağlara yer verilmesi, gerçeğe aykırı olarak düzenlenmesi, elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekirken kağıt olarak düzenlenmesi, hiç düzenlenmemiş sayılması	3.400
	-Her bir belge nev'ine ilişkin olarak her bir tespit için toplam ceza	170.000
	- Her bir belge nev'ine ilişkin bir takvim yılı içinde kesilecek toplam ceza	1700,00
	4- Hazine ve Maliye Bakanlığınca tutulma ve günü gününe kayıt edilme mecburiyeti getirilen defterlerin; bulundurulmaması, günü gününe kayıt yapılmaması, yetkililere ibraz edilmemesi ile levha bulundurma ve asma mecburiyetine uyulmaması	1.700
	6-Belirlenen muhasebe standartlarına, tek düzen hesap planına ve mali tablolarla ilişkin usul ve esaslar ile muhasebeye yönelik bilgisayar programlarının üretilmesine ilişkin kural ve standartlara uymayanlara	40.000
	7-Kamuk kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerin gerçekleştireceği işlemlerde kullanılması zorunluluğu getirilen vergi numarasını kullanmaksızın işlem yapanlara	2.000
	8-Belge basımı ile ilgili bildirim görevini tamamen veya kısmen yerine getirmeyen matbaa işletmecilerine	6.600
	-Bubentuyarıncabirtakvim yılı içinde kesilecek toplam özel usul sülzük cezası	1.300.000
	9-4358 sayılı Kanun uyarınca vergi kimlik numarası kullanma zorunluluğu getirilen kuruluşlardan yaptıkları işlemlere ilişkin bildirimleri, belirlenen standartlarda ve zamanda yerine getirmeyenlere	8.700
	10-127 nci maddenin (d) bendi uyarınca Maliye Bakanlığının özel işaretli görevlisinin ikazına rağmen durmayan aracın sahibi adına	6.600

MADDE 355-	b) Damga Vergisinde	
	- Her bir kağıt için kesilecek özel usulsüzlük cezası	14
MÜKERRER MADDE 355	Bilgi vermekten çekinenler ile 107 A, mükerrer 242, 256, 257 ve mükerrer 257 nci madde ve Gelir Vergisi Kanununun 98/A maddesi hükmüne uymayanlar için ceza	
	86, 148, 149, 150, 256 ve 257 nci maddelerinde yer alan zorunluluklar ile mükerrer 257 nci madde ve Gelir Vergisi Kanununun 98/A mad. uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlar	
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	11.800
	2-İkinci sınıf tüccarlar,defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	5.800
	3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	3.000
	Mükerrer 257.md.1 fik. 8 bendi uyarınca, getirilen zorunluluklara uymayanlara (üst sınır)	2.800
	107/A maddesi uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlar	
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	6.900
	2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	3.400
	3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	1.800
	Tahsilat ve ödemelerini banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevsik etme zorunluluğuna uymayanlara bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	5.500,00
MADDE 370	Kullanılan sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge tutarı	320.000

ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ (R.G.:30.12.2023 -32415 (2.Mük.))

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ DIŞINDAKİ BELEDİYELERDE UYGULANACAK ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ TARİFESİ¹

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1.Derece	2.Derece	3.Derece	4.Derece	5.Derece
1.Grup	20.000	17.000	13.000	11.800	9.500
2.Grup	13.000	9.500	7.900	6.600	5.800
3.Grup	9.500	6.600	5.800	4.000	3.300
4.Grup	4.000	3.300	2.300	2.000	1.700
5.Grup	2.300	2.000	1.400	1.400	1.180
6.Grup	1.400	1.180	700	660	500
7.Grup	500	400	260	150	110

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNDE UYGULANACAK ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ TARİFESİ²

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1.Derece	2.Derece	3.Derece	4.Derece	5.Derece
1.Grup	25.000	21.250	16.250	14.750	11.875
2.Grup	16.250	11.875	9.875	8.250	7.250
3.Grup	11.875	8.250	7.250	5.000	4.125
4.Grup	5.000	4.125	2.875	2.500	2.125
5.Grup	2.875	2.500	1.750	1.750	1.475
6.Grup	1.750	1.475	875	825	625
7.Grup	625	500	325	287	212

İNDİRİMLİ ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ UYGULAMASI³

(Kalkınmada Öncelikli Yörelereki Belediyeler İle Nüfusu 5.000'den Az Olan Belediyelerde)

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1.Derece	2.Derece	3.Derece	4.Derece	5.Derece
1.Grup	10.000	8.500	6.500	5.900	4.750
2.Grup	6.500	4.750	3.950	3.300	2.900
3.Grup	4.750	3.300	2.900	2.000	1.650
4.Grup	2.000	1.650	1.150	1.000	850
5.Grup	1.150	1.000	700	700	590
6.Grup	700	590	350	330	250
7.Grup	250	200	130	115	85

1 2464 sayılı Kanunun mükerrer 44 üncü maddesinin beşinci fıkrasına göre, büyükşehir belediyelerinde çevre temizlik vergisi, diğer belediyelerde uygulanan çevre temizlik vergisi tutarları %25 artırılarak hesaplanacaktır.

2 13/12/2005 tarihli ve 2005/9817 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının ekindeki Kararın 7 nci maddesine göre; konut, işyeri ve diğer şekilde kullanılan binalar için belirlenen tutarlar, büyükşehir belediye sınırları içinde bulunanlar hariç olmak üzere kalkınmada öncelikli yörelereki belediyeler ile nüfusu 5.000'den az olan belediyelerde %50 indirimli olarak uygulanacaktır. Kalkınmada öncelikli yörelereki belediyeler ile nüfusu 5.000'den az olan belediyelerde bulunan konutlara ait çevre temizlik vergisi su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle metre küp başına 55 kuruş olarak hesaplanacak; işyeri ve diğer şekillerde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi tutarları bu tarifeye göre hesaplanacaktır.

5326 SAYILI KABA HATLER KANUNU'NA GÖRE VERİLECEK PARA CEZALARI (2024 YILI)

Cezanın Türü ve Ceza Mercii	Yasal Dayanağı	Tutarı (TL)	
		En Az	En Çok
Emre aykırı davranış (Belediye Zabıtası)	5326 s.K.md.32	2.052	2.052
Dilencilik (Belediye Zabıtası)	5326 s.K.md.33	977	977
Gürültü (Belediye Zabıtası)	5326 s.K.md.36/1 (Kişiye)	977	977
	5326 s.K.md.36/2 (Tic. İşl. sahibine)	21.176	106.229
Rahatsız etme (Belediye Zabıtası)	5326 s.K.md.37 (Mal/hizmet satmak için rahatsız etme)	977	977
İşgal (Belediye Zabıtası)	5326 s.K.md.38/1 (Cad. sokak, kaldırımları işgal)	977	977
	5326 s.K.md.38/2 (Cad. sokak, kaldırım inşaat malzeme yığılma)	2.052	10.515
Tütün mamullerinin Tüketilmesi (Bel. Bşk. yetki verdiği görevli)	5326 s.K.md.39;4207 s. K.m.5/1;2/1	977	977
Tütün ürünleriyle ilgili izmarit, paket, ağızlık, kağıt vb. atıklar çevreye atılması (Bel. Zab.)	4207 s.K. m.5/1 ve 3/12	578	578
Kimliği bildirmeme (Bel.Zabıtası)	5326 s.K.md.40 (Görevle bağlantılı olan kamu görevlilere kimliği ve adresle ilgili bilgi vermeme)	198	198
Çevreyi Kirletme (Belediye Zabıtası)	5326 s.K.md.41/1 (Evsel,bireysel atıklarla çevreyi kirletme)	313	313
	5326 s. K. md.41/2 (Yem. pişirme servisi işlet. atıklarının toplanma ve depolanmasına özgü yerler dışına atılması)	10.515	106.229
	5326 s.K.md.41/3 (Belirlenen yerler dışında hayvan kesme veya atıklarını sokağa atma)	977	977
	5326 s.K.md.41/4 (İnşaat atık ve artıkları sokağa veya kamusal alana atma)	2.052	63.683
	5326 s.K.md.41/4 (İnşaat atık ve artıklarını belirlenen yerler dışına atma/şirketler)	2.052	106.229
	5326 s.K.md.41/5 (Kullanılmayacak ev eşyasını özel gün dışında sokağa bırakma)	977	977
	5326 s.K.md.41/6 (Hurda motorlu taşıtları ve parçalarını sokağa bırakma)	5.227	5.227
Afiş Asma (Belediye Zabıtası)	5326 s.K. md.42 (İzinsiz afiş ve ilan asma)	2.052	63.683

(*) 5326 s. K.17/7 md. uyarınca; idarî para cezasının hesabında bir TL'nin küsuru dikkate alınmaz.

İDARİ PARA CEZASI GEREKTİREN FİİLLERİN TEKRARI

Umuma açık istirahat ve eğlence yerleri ile ilgili olarak, 2559 sayılı Yasa'nın 6 ncı maddesinin son fıkrasında; *"Bu maddede belirtilen aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde, en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanır."* hükmü yer almaktadır.

Söz konusu fıkra hükmüne göre; 6 ncı maddede belirtilen aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde, **en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanacaktır.**

Bu madde kapsamında akla şöyle bir soru gelebilir: *"Aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde "ibaresinden bir takvim yılını yoksa ilk fiil ile son fiil arasındaki zaman mı esas alınacaktır?"*

Dikkat edilirse, madde hükmünün son fıkrasında mali yıldan söz edilmemiştir. Bu itibarla; artırımı ceza uygulanmasında, bir yıllık sürenin tespiti için suçun ilk işlendiği tarihten itibaren bir yıllık zaman diliminin esas alınması, başka bir deyişle birinci fiil ile ikinci aynı fiilin, bir yıl içinde tekrarı halinde, idari para cezasının iki kat artırılarak uygulanması gerekmektedir.

Diğer idari cezaları gerektiren fiillerin tekrarı halinde, Belediye encümeni Kabahatler Kanunu'nun 32. maddesine göre idari para cezasını verirken ihlal edilen kararın tarih ve sayısına kısaca konusu da yer vermelidir. Kabahatler Kanunu'nda tekrarı olmadığından tekrarı nedeniyle cezanın iki kat olarak alınması gibi bir encümen kararı alınmaz. Ayrıca encümen 32.maddeye göre tahakkuk eden para cezası miktarını az bulup artıramaz aynı şekilde indiremez.

Danıştay 14. Daire E:2013/2967, K:2014/620

Hüküm veren Danıştay Ondördüncü Dairesince, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 54. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendine göre kararın düzeltilmesi istemi yerinde görüldüğünden, Danıştay Ondördüncü Dairesinin 29.11.2012 günlü, E:2011/11988, K:2012/8892 sayılı kararı kaldırılarak, işin esası yeniden incelendi.

.... *Dava konusu uyuşmazlıkta; davalı idarece yapılan 26.04.2010 ve 27.04.2010 tarihli bir ve ikinci tespitler üzerine para cezası uygulanmaksızın, 28.04.2010 ve 29.04.2010 tarihli üçüncü ve dördüncü tespitler üzerine, verilen temel para cezasının iki katının alınarak tekrarı hükmünün uygulandığı görülmektedir.*

Bu durumda; tespit tutanakları ile belirlenen aykırılıklar nedeniyle para cezası verilmesinden sonra, aynı aykırı fiil ve hallerin yeniden tespiti halinde, bu miktar üzerinden tekrarı hükmü uygulanmak suretiyle, ceza verilmesi gerekirken, davalı idarece yapılan ilk tespitler üzerine para cezası verilmeksizin dolayısıyla tekrarı şartı olan daha önce ceza verilmiş olma şartı yerine getirilmeksizin, yapılan üçüncü ve dördüncü tespitler üzerine verilen cezanın iki katının alınması suretiyle tesis edilen işlemlerde hukuka uyarlık bulunmadığından, aksi yöndeki İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, İstanbul 1. İdare Mahkemesinin 31.12.2010 günlü; E:2010/1286, K:2010/2178 sayılı kararının bozulmasına, dosyanın Mahkemesine gönderilmesine, 08.01.2014 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

BELEDİYE PARA CEZASI NİTELİĞİNDE OLUP DA, MAHKEMELERCE VERİLEN PARA CEZALARI

Ceza hükümleri içeren ve belediyeleri yakından ilgilendiren birçok yasa, tüzük ve yönetmelik bulunmakta olup, bu mevzuatlarla belediyelere birçok görev ve yetki verilmiştir. Ancak bu mevzuattaki cezaları karara bağlamak Adliye Mahkemelerinin yetkisi dahilinde bulunmaktadır.

Bu bölümde yer alan yasalar şunlardır:

- 30.7.1966 tarihli ve **775 sayılı Gecekondu Kanunu**,
- 21.7.1983 tarihli ve **2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu**
- 11.1.1989 tarihli ve **3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanunu**.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 38 inci maddesinin (c) bendine göre, *"Belediyeyi Devlet dairelerinde ve törenlerde, davacı veya davalı olarak da yargı yerlerinde temsil etmek veya veki lityin etmek."* hükmü yer almaktadır. Bu madde hükmüne göre, mahkemelerde belediye lehine dava açmak ve belediye aleyhine açılan davalarda belediyeyi savunmak, belediye başkanının görevidir. Belediye başkanları da, mahkemelerde davacı ve davalı olarak belediyeyi temsil etme görevini avukatlara devredebilirler.

2024 YILINA AİT EMLAK (BİNA, ARSA VE ARAZİ) VERGİ DEĞERLERİ VE HESAPLAMALARI

Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliği (Seri No : 84)
(R.G. : 30 Aralık 2023 - 32415 (2.Mük.))

2023 Yılı ve Önceki Yıllarda Mükellef Olanların 2024 Yılına Ait Emlak Vergi Değerlerinin Hesabı

Bu mükelleflerin bina, arsa ve arazilerinin 2024 yılı vergi değerleri, 2023 yılı vergi değerlerinin, bu yıla ait yeniden değerlendirme oranının yarısı olan ($\%58,46/2=$) $\%29,23$ (yirmi dokuz virgül yirmi üç) oranında artırılması suretiyle bulunacak tutarlar olacaktır.

2024 Yılı İtibarıyla Mükellef Olacakların Emlak Vergi Değerlerinin Tespiti

Mükellefiyeti 2024 yılında başlayanların, mükellefiyetleri ile ilgili bina, arsa ve arazi vergisi tarhiyatına esas alınacak vergi değerleri; takdir komisyonlarınca 2021 yılında takdir edilen asgari ölçüde arsa ve arazi metrekare birim değerleri; 24.11.2022 tarihli ve 32023 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No:542) ile 2022 yılına 2022 yılına ait belirlenen yeniden değerlendirme oranının yarısı olan ($\%122,93 / 2$) = $\% 61,465$ (altmış bir virgül dört yüz altmış beş) nispetinde artırılması suretiyle bulunacak 2023 yılı değerinin, bu yıla ait yeniden değerlendirme oranının yarısı olan ($\%58,46/2=$) $\%29,23$ (yirmi dokuz virgül yirmi üç) nispetinde artırılması suretiyle dikkate alınacaktır.

1319 Sayılı Kanunun 42 nci Maddesinde Yer Alan Tutarın Tespiti

2024 yılında uygulanacak olan 1319 sayılı Kanunun 42 nci maddesinde yer alan tutar, 2023 yılına ait tutarın 2023 yılı için belirlenen yeniden değerlendirme oranının yarısı olan ($\%58,46/2=$) $\%29,23$ (yirmi dokuz virgül yirmi üç) oranında artırılması suretiyle 12.880.000 Türk Lirası olarak tespit edilmiştir.

1319 Sayılı Kanunun 44 üncü Maddesinde Yer Alan Vergi Oranlarına Esas Mesken Nitelikli Taşınmaz Değerlerinin Alt ve Üst Sınırlarının Tespiti

12.880.000 TL ile 19.321.000 TL arasında olanlar (bu tutar dahil)	
12.880.000 TL'yi aşan kısmı için	(Binde 3)
25.763.000 TL'ye kadar olanlar (bu tutar dahil) 19.321.000 TL'si için	
19.323 TL, fazlası için	(Binde 6)
25.763.000 TL'den fazla olanlar 25.763.000 TL'si için 57.975 TL, fazlası için	(Binde 10)

olarak tespit edilmiştir.

HİZMET ERBABINA YAPILAN ÜCRET ÖDEMELERİNİN GELİR VERGİSİNDEN İSTİSNALARI

2024 yılında uygulanacak vergi tutar ve oranlarına ilişkin tebliğler 28 Aralık 2023 tarih ve 32413 sayılı, 29 Aralık 2023 tarih ve 32414 sayılı ve 30.12.2023 tarihli 32415 sayılı (2.Mükerrer) Resmî İazete’de yayımlanmıştır.

Hizmet erbabına işverenlerce yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatler (işverenlerce,işyerinde eya müştemilatında yemek verilmeyen durumlarda çalışılan günlere ait bir günlük yemek bedelinin 170 Türk lirasını aşmayan kısmı istisna kapsamındadır.

Ödemenin bu tutarı aşması halinde aşan kısım ile bu amaçla sağlanan diğer menfaatler ücret olarak ergilendirilir.)

Hizmet erbabına yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatlerde istisna uygulaması

Hizmet erbabına akit ödeme yapılmaksızın yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatlerde

a) İşverenlerce, hizmet erbabına işyerinde veya müştemilatında yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatler herhangi bir tutarla sınırlı olmaksızın,

b) İşverenlerce, hazır yemek hizmeti veren mükelleflerden satın alınan yemeğin, işyerinde veya müştemilatında hizmet erbabına verilmesi durumunda sağlanan menfaatler herhangi bir tutarla sınırlı olmaksızın,

c) İşverenlerce,işyerinde veya müştemilatında yemek verilmeyip yemek hizmeti veren işletmelerde bu hizmetin sağlandığı durumlarda,bu işletmelere yapılan ödemelerin her bir çalışan için çalışılan günlere ait bir günlük yemek bedelinin 170 Türk lirasını aşmayan kısmı,

ç)İşverenlerce, işyerinde veya müştemilatında yemek verilmediği ve yemek hizmetinin,yemek kartı ve/veya yemek çeki hizmeti veren işletmelerin yemek kartlarına yükleme yapılmak veya yemek çeki satın alınmak suretiyle verildiği durumlarda, her bir çalışan için çalışılan günlere ait bir günlük yemek bedelinin 170 Türk lirasını aşmayan kısmı, gelir vergisinden istisna olup bu istisnaların uygulamasına yönelik açıklamalar 26/7/1995 tarihli ve 22355 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No:186)’nde yapılmıştır.

İşverenlercehizmeterbabınanakitolarakverilenyemekbedelindeistisna

7420sayılıKanunla,1/12/2024tarihindenitibarenuygulanmaküzere,193sayılıKanunun23üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendinin parantez içi hükmünde yapılan değişiklikle, işverenlertarafındanhizmeterbabınaışyerindeveyamüştemilatındayemekverilmeyendurumlarda,yemek bedelinin nakit olarak verilmesi suretiyle sağlanan menfaatler de istisna kapsamına alınmıştır.

(2) Hizmet erbabının akit olarak ödenen yemek bedelinin gelir vergisinden istisna edilebilmesi için;

- İşverenler tarafından işyerinde veya müştemilatında yemek verilmemesi,
- Günlük yemek bedelinin 170 Türk lirasını aşmaması,
- Faillen çalışılan günlere ilişkin olması, gerekmektedir.

5846 SAYILI FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2024 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		Yasal olarak çoğaltılmış,bandrollü nüshaların yol, meydan, pazar, kaldırım, iskele,köprü ve benzeri yerlerde satışı yasaktır.		
5846	23.01.2008 tarih ve 5728 s.K.81 inci md.	Bu yasağa uymayanlara Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	977 TL

7126 SAYILI SİVİL SAVUNMA KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2024 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		Tatbiki ilan olunan sivil savunma tedbirlerine riayet etmeyen bütün vatandaşlarla resmi veya özel daire, müessese ve teşekküllerin mesul amirlerine, fiillerine suç oluşturmadığı takdirde		
5728	47	Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	2.052 TL

6301 SAYILI ÖĞLE DİNLENMESİ KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2024 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		İşçilerine öğle tatili vermeyen veya dinlenme devresinde işyerlerini kapatmayan işveren veya vekillerine (İş Kanununa tabi işyerleri hariç)		
6301 s. Kanun	m.7/1		Belediye Encümeni	1.613 TL

SİGORTALI ÇALIŞANLARDAN PRİME ESAS KAZANÇLARDAN İSTİSNA TUTULACAK

(SGK/Sigorta Primleri Gn. Müd. 09.01.2024 tarihli ve 3 sayılı Prime Esas Kazançların Alt ve Üst Sınırları ile Bazı İşlemlere Esas Tutarlara İlişkin Genelgesi)

Yemek parası		157,69 TL
Çocuk zammı	5510 s. Kanun 4/a md.	400,05 TL
Aile zammı (yardımı)		2.000,25 TL
Emzirme ödeneği	5510 s. K.4/a-b,16/a md.	857,00 TL
Cenaze ödeneği	5510 s. K.37.md.	3.385,00 TL
5510 sayılı Kanunun 4/a bendine tabi sigortalılar için		

GECİKME ZAMMI TABLOSU

Uygulama Tarihleri	Genel Tebliğ No / Madde No / B.K.K.No	Oranı	Açıklama
01.09.1985-31.05.1988 tarihleri arasında	370	%10	1.Ay
		%7	Takip eden 5 ay için aylık
		%5	diğer aylar için aylık
01.06.1988-31.12.1988 tarihleri arasında	372	%10	İlk 3 ay
		%8	Takip eden 3 ay için aylık
		%6	Diğer aylar için aylık
01.01.1989-31.12.1989 tarihleri arasında	375	%10	İlk 4 ay için aylık
		%7	Diğer aylar için aylık
01.01.1990-29.12.1993 tarihleri arasında	378	%7	Tüm aylar için aylık
30.12.1993-07.03.1994 tarihleri arasında	381	%9	Tüm aylar için aylık
08.03.1994-30.08.1995 tarihleri arasında	383	%12	Tüm aylar için aylık
31.08.1995-31.01.1996 tarihleri arasında	389	%10	Tüm aylar için aylık
01.02.1996-08.07.1998 tarihleri arasında	391	%15	Tüm aylar için aylık
09.07.1998-19.01.2000 tarihleri arasında	403	%12	Tüm aylar için aylık
20.01.2000-01.12.2000 tarihleri arasında	408	%6	Her ay için
02.12.2000-28.03.2001 tarihleri arasında	411	%5	Her ay için
29.03.2001-30.01.2002 tarihleri arasında	415	%10	Her ay için
31.01.2002-11.11.2003 tarihleri arasında	422	%7	Her ay için
12.11.2003-01.01.2004 tarihleri arasında	429	%4	Her ay için
02.01.2004-01.03.2005 tarihleri arasında	5035 sayılı Kanunun 4.maddesi	%4	Her ay için
02.03.2005-20.04.2006 tarihleri arasında	434	%4	Her ay için
21.04.2006 tarihinden itibaren	438	%2,5	Her ay için
19.11.2009 tarihinden itibaren	2009/15565 sayılı B.K.K.	%1,95	Her ay için
19.10.2010 tarihinden itibaren	2010/965 sayılı B.K.K.	%1,40	Her ay için
05.09.2018 tarihinden itibaren	62 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı	%2	Her ay için
01.07.2019 tarihinden itibaren	1266 sayılı C.K.	%2,5	Her ay için
02.10.2019 tarihinden itibaren	1592 sayılı C.K.	%2	Her ay için
30.12.2019 tarihinden itibaren	1947 sayılı C.K.	%1,6	Her ay için
21.07.2022 tarihinden itibaren	5801 sayılı C.K.	%2,5	Her ay için
14.11.2023 tarihinden itibaren	7782 sayılı C.K.	%3,5	Her ay için

H- CETVELİ

10/2/1954 Tarihli ve 6245 Sayılı Harcırah Kanunu Hükümleri Uyarınca Verilecek Gündelik ve Tazminat Tutarları*

YURT İÇİ HARCIRAHLAR	GÜNDELİK MİKTARI (TL)
I. Yurt İçinde Verilecek Gündelikler (md.33)	
B.Memur ve Hizmetlilerden;	
a) Ek göstergesi 8000 ve daha yüksek olan kadrolarda bulunanlar(1)	465
b) Ek göstergesi 6400(dahil)-8000(hariç) olan kadrolarda bulunanlar	435
c) Ek göstergesi 3600 (dahil)-6400 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	420
d) Aylık/kadro derecesi 1-4 olanlar	405
e) Aylık/kadro derecesi 5-15 olanlar	400
1) 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre verilecek gündeliklerin hesabında bu tutar esas alınır. * 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre yatacak yer temini için ödenecek ücretlerin hesabında gündeliklerinin %60 artırımlı miktarı, (d) fıkrasına göre yapılacak ödemelerde ise görevlendirmenin ilk 10 günü için gündeliklerinin %60 artırımlı miktarı,takip eden 80 günü için gündeliklerinin %50'si, müteakip 90 günü için ise müstahak oldukları gündeliklerinin %40'ı esas alınır.	
II-Arazi Üzerinde Çalışanlara Verilecek Tazminatlar (md.50)	
50 nci maddenin 1,2,3,4 ve 5 inci Bentlerinde Yer Alan Personel:	
a) Kadro derecesi 1-4 olanlar	82
b) Kadro derecesi 5-15 olanlar	77
Bu tazminattan yararlananlardan;	
1) Memuriyet mahalli dışındaki çalışma alanlarında hizmet görenler ile 24/2/1984 tarihli ve 2981 sayılı Kanun uygulamasında çalışan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü personeline yukarıda yazılı miktarların yarısı ek olarak ödenir. 2) Bu çalışmaları dolayısıyla arazide, şantiyede veya gemilerde geceleyenlere bu suretle bulunacak miktarın yarısı ek olarak ayrıca ödenir.	

* 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu, 1.1.2024 -31.12.2024 tarihleri arasında uygulanacaktır.

FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETLERİ

		Tutar
Saat Başı Fazla Çalışma Ücreti	657 sayılı Kanununun 178 inci maddesi uyarınca	10,10 TL
	Özel kanunlarındaki hükümler uyarınca bütçe kanunlarıyla belirlenmesi gereken fazla çalışma ücretleri için bu saat ücreti esas alınmaktadır.	
	Büyükşehir ve İl Belediye Başkanları ile birlikte çalışan personele ayda 90 saati geçmemek üzere makam onayına istinaden	10,70 TL

Belediyeler ile bunlara bağlı müstakil bütçeli kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlarda (iktisadi işletmeler hariç), görevlerinin niteliği gereği 657 sayılı Kanunda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın zabıta ve itfaiye hizmetlerinde fiilen çalışan personele (destek hizmeti yürüten personel hariç), belediye meclisi kararı ile tespit edilen tutar,fazla çalışma ücreti olarak maktuen ödeneceği (K) işaretli cetvelde düzenlenmiş ve bunlara ödenecek aylık fazla çalışma ücreti de en son yapılan resmi nüfus sayımına göre belediye nüfusuna göre yapılmaktadır.

		Belediye Nüfusu	Tutar
Aylık Maktu Fazla Çalışma Ücreti		10.000'e kadar olanlar için	1.333 TL
		10.001'den 5 0.000'e kadar olanlar için	1.426 TL
		50.001'den 100.000'e kadar olanlar için	1.575 TL
		100.001'den 250.000'e kadar olanlar için	1.780 TL
		250.001'den 1.000.000'e kadar olanlar için	2.125 TL
		1.000.001'den fazla olanlar için	2.470 TL
		Ankara,İstanbul ve İzmir büyükşehir belediyeleri dışındaki diğer büyükşehirlerin belediye sınırları içerisindekiler için	2.470 TL
		Ankara,İstanbulveİzmirbüyükşehirlerbelediyesınırlarıçerisindekileriçin	3.280 TL

Aylık maktu fazla çalışma ücreti alanlara, her ne ad altında olursa olsun ayrıca fazla çalışmaya yönelik olarak başkaca bir ödeme yapılamayacağı ve yukarıdaki hükümlere göre ödenecek aylık maktu fazla çalışma ücretleri;

- Görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı yaralanma ve sakatlanma hallerinde tedavi süresince,
- Bir yılda toplamı 30 günü geçmeyen hastalık izni sürelerinde,
- İtfaiye hizmetlerinde çalışan personel için görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı hastalanma hallerinde tedavi süresince,
- Yurt içinde yapılacak hizmet içi eğitime katılma ve geçici görevli olarak bulunma durumlarında, ödenmeye devam olunacağı,diğer hallerde ise, fiilen çalışıldığı sürece ve bu süre ile orantılı olarak ödenir.

- 442 sayılı Köy Kanununun 74 üncü maddesinin beşinci fıkrasında yer alan (11.500) gösterge rakamı (14.640), mülga ek 16 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan (8.500) gösterge rakamı (9.189) olarak geçerli olacaktır.
- 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24 üncü maddesinde yer alan (6000) ve (2200) gösterge rakamları,1.1.2024 - 31.12.2024 tarihleri arasındaki dönemde sırasıyla (6.026), (2.226) olarak uygulanır.
- 5393 sayılı Belediye Kanununun 39 uncu maddesinde yer alan gösterge rakamları 1.1.2024-31.12.2024 tarihleri arasındaki dönemde (2.280) eklenmesi suretiyle uygulanır.

GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI 2024 YILI

(R.G : 30.12.2023 -32415 (2.Mük.)

Gelir Vergisi Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan mesken kira gelirleri için uygulanan istisna tutarı	33.000 TL
--	-----------

HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜŞTEMİLATI DIŞINDA KALAN YER- LERDE YEMEK VERİLMEK SURETİYLE SAĞLANAN MENFAATLARA İLİŞKİN İSTİSNA TUTARI (2024 YILI) (RG: 30.12.2023 -32415 (2.Mük.)

İşyerinde veya müştemilatında yemek verilmeyen durumlarda çalışılan günlere ait bir günlük yemek bedeline ilişkin istisna tutarı (Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendi)	170 TL
---	--------

BASİT USULE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR (2024 YILI)

(R.G.:30.12.2023 -32415 (2.Mük.)

Gelir Vergisi Kanununun 47 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde yer alan yıllık kira bedeli toplamı,2022 takvim yılında uygulanmak üzere	
- Büyükşehir belediye sınırları içinde	55.000 TL
- Diğer yerlerde	34.000 TL

ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ

(30.12.2023 tarih ve 32415 (2.mük.) sayılı Resmî Gazete)
193 sayılı Kanun'un 31. maddesinde yer alan Engellilik indirimi

DERECESİ	TUTARI (TL)
I.Derece Engelliler (Çalışma Gücünün Asgari % 80'ini kaybedenler)	6.900
II.Derece Engelliler (Çalışma Gücünün Asgari % 60'ını kaybedenler)	4.000
III.Derece Engelliler (Çalışma Gücünün Asgari %40'ını kaybedenler)	1.700

YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI

YILLAR		
2023	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No: 554) (25.11.2023 tarih ve 32380)	%58,46
2022	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No: 533) (27.11.2021 tarih ve 31672)	%122,93
2021	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:533) (27.11.2021 tarih ve 31672)	%36,20
2020	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:521)(28.11.2020 tarih ve 31318)	%9,11
2019	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:503) (23.12.2019 tarih ve 30987)	%22,58
2018	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:503) (31.12/2018 tarih ve 30642 (3. Mükerrer)	%23,73

GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÜCRET

Görevden Uzaklaştırılan veya Tutuklanan Memurlar İçin

Aylık, Taban Aylığı ve Kıdem Aylığı	2/3 oranında verilir.
Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam verilir.
Yan Ödeme	2/3 Oranında verilir.
Özel Hizmet Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Tayin Bedeli	2/3 Oranında verilir.
Eğitim ve Öğretim Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Mülki İdare Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Din Hizmetleri Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Emniyet Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Denetim Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Lojman Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Yabancı Dil Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Ek Çalışma Ücreti	2/3 Oranında verilir.
Yolluk Karşılığı Tazminatı	Hiç verilmez.
Emekli Keseneği	Tam aylığın yarısı üzerinden kesilir.
Damga Vergisi	Tabiidir.
Not: Görevden uzaklaştırılan personele göreve iade edilerek açıktaki süresine ait tam aylığa hak kazanma halinde, emekli kesenekleri aylığın diğer yarısından da kesilerek tama çıkarılır.	

ÜCRETLİ YILLIK İZİNLER (İşçiler İçin - 10.06.2003'den itibaren)

a)	1 Yıldan 5 Yıla Kadar Olanlar (5 yıl dahil)	14 İş günü
b)	5 Yıldan Fazla 15 Yıldan Az Olanlar	20 İş günü
	15 Yıl Dahil ve Daha Fazla Olanlar	26 İş günü
c)	18 ve Daha Küçük Yaştaki İşçiler ile 50 ve Daha Yukarı Yaştakiler En Az	20 İş günü
Not: İzin sürelerine rastlayan ulusal bayram, hafta tatili ve genel tatil günleri izin süresinden sayılmaz.		

İŞ AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI

Hizmet Süresi	Bildirim Süresi	İhbar Tazminat Tutarı
a) İş 6 Aydan Az Sürmüş İşçi İçin	2 Hafta	2 Haftalık ücret
b) İş 6 aydan 1.5 yıla kadar sürmüş işçi için	4 Hafta	4 Haftalık ücret
c) İş 1.5 yıldan 3 yıla kadar sürmüş işçi için	6 Hafta	6 Haftalık ücret
d) İş 3 yıldan fazla sürmüş olan işçi için	8 Hafta	8 Haftalık ücret
Not: 4857/17 maddesi gereği sözleşme ile süreler yükseltilebilir.		

MEMUR ÖDEMELERİNDEN YAPILAN KESİNTİLER

Ödemenin Türü	Kanuni Dayanağı	Gelir Vergisi	Damga Vergisi	Emekli Keseneği (Kurum/şahıs)
Aylık (Gösterge)	GVK m.61	+	+	+
Ek Gösterge	GVK m.61	+	+	+
Taban Aylığı	375 s. KHK m.1	+	+	+
Kıdem Aylığı	375 s. KHK m.1	+	+	+
Zamlar (Yan Ödeme)	GVK m.61	+	+	-
Özel Hizmet Tazminatı	Yan Öd. Kar.	-	+	Kısmen Tabi
Ek Tazminat	Yan. Öd. K.	-	-	-
Denetim Tazminatı	Yan. Öd. K.	-	+	-
Makam Tazminatı	657 s.K.Ek m.26	-	+	-
Görev Tazminatı	631 s. KHK	-	+	-
Kıdem Tazminatı	GVK m.25/7	-	+	-
Yab. Dil Tazminatı	375 s. KHK m.2	-	+	-
Sos.Denge Tazminatı	375 s.KHK Ek m.15	+	+	+
Aile ve Çocuk Yrd.	657 s.K. m.203	-	-	-
Doğum Yardımı	657 s. K. m.207	-	-	-
Ölüm Yardımı	657 s.K. m.208	-	-	-
Huzur Ücreti (Sigortalı ise)	GVK m.61	+	+	-
Fazla Çalış. Ücreti	GVK m.61	+	+	-
Konferans Ücreti	GVK m.61	+	+	-
Bilirkişi Ücreti	GVK m.61	+	+	-
Avukat Vekalet Ücr.	GVK m.61	+	+	-
Harcırah Ödemeleri	GVK m.24	-	+	-
Ek Ödeme	375 s. KHK m.3	-	+	-

DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ

İzin Süresi		
DMK 105.md.	Hastalık İzni	- Uzun süreli hastalıklarda 18 ay - Diğer hastalıklarda 12 ay
	Refakat İzni	Sağlık Kurulu Raporu ile ana, baba, eş, çocuk, kardeş için; 3 ay (gerektiğinde bu süre bir katına kadar uzatılabilir.
DEVLET MEMURLARINA AYLIKSIZ İZİN		
DMK md.108	Askerlik	Muvazzaf askerliğe ayrılan memurlar askerlik süresince izinli sayılırlar
	Görev ve Öğrenim	Yetiştirilmek üzere yurtdışına gönderilen veya sürekli görevle yurt içine ya da yurt dışına atanan veya en az altı ay süreyle yurt dışına geçici olarak görevlendirilen memurlar yurtdışına kamu kurumlarınca gönderilmiş olan öğrencilerin memur olan eşleri 77 nci maddeye göre izin verilenlerin memur olan eşlerine görev veya öğrenim süresi kadar aylıksız izin verilir.
	Doğum	Analık izinden sonra 24 ay Eşi doğum yapan memura 24 ay
	Aylıksız İzin	Beş hizmet yılını tamamlamış olanlara; Bir yıla kadar (en fazla iki defada kullanılmak üzere)
	Evlat Edinme	24 ay
	Hayati Tehlike	Refakat izninden sonra 18 ay
	Göreve Dönme/ Görevden Çekilmiş Sayılma	Aylıksız izin süresinin bitiminden önce mazereti gerektiren sebebin ortadan kalkması halinde, on gün içinde göreve dönüşmesi zorunludur. Aylıksız izin süresinin bitiminde veya mazeret sebebinin kalkmasını izleyen on gün içinde görevine dönmeyenler, memuriyetten çekilmiş sayılır.

MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

1) Esas Aylık	Vekalet ettiği kadro derecesinin ilk kademe aylığının ek göstergesi dahil 2/3 oranındadır.
2) Kıdem Aylığı	Hiç verilmeyecek
3) Taban Aylığı	2/3 oranında verilecektir
4) Yan Ödeme	Tam verilir
5) Özel Hizmet Tazminatı	Tam verilir
6) Eğitim ve Öğretim Tazminatı	Tam verilir
7) Din Eğitimi Hizmetleri Tazminatı	Tam verilir
8) Ek Çalışma ve Ek Ders Ücreti	Tam verilir
9) Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam verilir
10) Tedavi Giderleri	Tam verilir
11) Damga Vergisi	Vergiye tabi hak edişlerden kesilir
12) Emekli Keseneği	Taban aylığı dahil aldığı aylık üzerinden (2/3 tutarından) tam kesilir a) İşe başlamada kısıtlı aylıktan kesilemez b) İlk tam maaşından giriş aidatı kesilir c) İşten ayrılmalarda aylık kısıtlı hesaplanırsa bile emekli keseneği Tam aylık üzerinden kesilir.
13) Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir

DEVLET MEMURLARINDA KURUM DIŞINDAN VEKALETTE ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin sebebi, kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerinde geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1-Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak, kurum dışında (Yani başka kurumlardan) atanan vekil memura işe başladığından bu yana vekalet aylığı, görevin kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 oranında ödenir.
2-Kıdem ve Taban Aylığı	Verilmez
3-Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Kanuni izin, geçici görev (hizmetiçi eğitimine katılma dahil) görevden uzaklaştırma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden daha aşağı dereceli bir göreve vekalet edilmesinde ödenmez.
4-Lojman Tazminatı	Verilmez
5-Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6-Emekli Keseneği	Kesilmez
7-Gelir Vergisi	Tabidir
8-Damga Vergisi	Tabidir

KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin sebebi; kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerindeki geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1-Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak 3 aydan fazla devam süresi için, görevin kadro derecesinin ilk kademe göstergesinin(ek gösterge dahil) aylığının 1/3 tutarı verilir. İlkokul öğretmenliği ve veznedarlık görevine bağlandığı tarihten itibaren verilir. Diğer taraftan tedviren görevlendirmelerde vekalet aylığı ödenmez.
2-Kıdem Aylığı	Verilmeyecektir
3-Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Mehil müddeti,yıllık izin, mazeret ve hastalık izni, geçici görev, görevden uzaklaştırma, hizmet içi eğitime katılma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden aşağı dereceli kadroya vekalet edilmesinde ödenmez. Ayrıca vekil 99 Seri No'lu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliğinde belirtildiği gibi asilde aranan şartlara haiz olması gerekmektedir.
4-Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir
5-Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.Ancak,o kadroya aslen atanabilme şartlarına sahipse zam ve tazminatların farkı ödenir.
6-Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7-Gelir Vergisi	Tabidir
8-Damga Vergisi	Tabidir
Boş Kadroya Vekalet	
Boş kadrolara ait görevler lüzum gördüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekaleten gördürülebilir.Ancak,saymanlık kadrolarının boşalması halinde işe başlama tarihten itibaren vekalet aylığı verilmek suretiyle vekaleten atama yapılabilir.	
1-Esas Aylık	Vekalet edilen kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 nispetinde verilir.
2-Kıdem Aylığı	Verilmez
3-Yan Ödeme ve O.H.T.	Yapılan her iki görevle ilgili aynı cins zam ve tazminatlardan fazla olarak farklı cinsteki zam ve tazminatlar 657 s.K.175.maddesindeki oranlara bakılmaksızın vekalet görevine bağlandığı tarihten itibaren ödenir. Ancak kendi derecesinden daha aşağı derecelerdeki kadrolara vekalet ve tedviren görevlendirme halinde hiçbir ödeme yapılmaz.
4-Lojman Tazminatı	Verilmeyecek
5-Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka yerlerdeki bir kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6-Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7-Gelir Vergisi	Tabidir
8-Damga Vergisi	Tabidir

1593 SAYILI UMUMİ HIFZISSİHHA KANUNU

AÇIKLAMA	CEZAYI VERECEK MAKAM	2024 Yılı
a) 24.4.1930 tarih ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la değişik 283 üncü maddesine göre; bu Kanunda yazılı belediye vazifelerine ilişkin olup,266 ncı maddede gösterilen sıhhi zabıta nizamnamesinde belirtilen yasaklara (Her şehir ve kasaba belediyesi bu kanunun mer'iyeti tarihinden itibaren bir sene zarfında o şehir veya kasabanın ihtiyaçlarına göre bu kanunun gösterdiği sıhhi hususlara ait bu zabıta talimatnamesi tertip eder.Bu nizamname,meskenlerin ihtiva etmeleri lazım gelen asgari müstemilatı, umumi ve müşterek ikametgahlardaki ikamet şartlarını, gıda maddeleri satılan veya sair temizliğe mütaallik işlerle iştilgal edilen mahallerin, han, otel, misafirhane, eğlence mahalleriyle bütün umumi yerlerin sıhhi şartlarını ve umumiyetle şehrin sıhhat ve temizliğine taallük eden hususlara ait riayetleri lazım- gelen kaideleri ihtiva eder.) aykırı hareket edenlerle mecburiyetlere riayet etmeyenler,1608 sayılı Yasa gereğince cezalandırılır. Sağlık zabıta yönetmeliğinde yazılı yasaklara aykırı hareket edenlerle yapılması gerekenlere uymayanlar hakkında 1608 sayılı Yasa'ya istinaden belediye encümenince verilir.	Belediye Encümeni	2.052 TL
b)1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 299 uncu maddesi uyarınca; defin ruhsatiyesi olmadan cenaze defnedilen mezar bekçileri veya ölü sahipleri Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır. Sağlık Zabıta Yönetmeliğinde yazılı yasaklara aykırı hareket edenlere	Belediye Encümeni	2.052 TL
c)1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 301 inci maddesi uyarınca; izinsiz olarak bir şehir ve kasabadan diğerine ölü nakledenler, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	2.052 TL
İdarî para cezasına itiraz: 1593 sayılı Yasa'da itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Kanun hükümlerine göre idarî para cezasına ilişkin idarî yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde,sulh ceza mahkemesine başvurulabilir.Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idarî yaptırım kararı kesinleşir.		

SULAR HAKKINDA KANUN

KANUN	MADESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2024 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		İçme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclislerince yasak edilebilir		
831 Sayılı Kanun	28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanunun Ek-7 nci Maddesi		Belediye Encümeni	2.052,00 TL

28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanun'un Ek 7 nci maddesine göre; içme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisleri tarafından yasak edilebilir.

Belediye meclisleri, su kaynaklarının, su yollarının ve su depolarının korunması amacıyla çeşitli önlem ve kararlar alabilirler. Bu konuda çeşitli yasaklar koyabilirler. Bu yasaklara uyulmadığı takdirde, 1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesine göre, ceza uygulaması gerekmektedir.

1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesinde; "Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve salahiyet dairesinde itihaz ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara belediye encümenince Kabahatler Kanununun 32 nci maddesi hükmüne göre idarî para cezası veya saklanan faaliyetin menine karar verilir. Bu kararda ilgili kişiye bir süre de verilebilir." hükmü yer almaktadır.

Para cezası uygulamasında, belediye mücavir alanı ile sınırlı kalmayıp, su kaynaklarına kadar gidebilecektir. İçme ve kullanma suyu ihtiyacının mahalli idare birlikleri tarafından karşılanması halinde, belediyelere tanınan bütün yetki ve görevler, bu birlikler tarafından yerine getirilecektir.

ÖDEMELERDE VERGİ BORCU SORGULAMA

3 Mart 2020 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere;	Limit-TL
- 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamına giren kurumların, mal veya hizmet alımları ile yapım işleri nedeniyle yapacakları ödemeler,	5.000,00
- Kanun, kararname ve diğer mevzuatla nakdi olarak sağlanan Devlet yardımları, teşvikler ve destekler nedeniyle yapılacak ödemeler,	
17.02.2023 tarihli ve 32107 sayılı R.G. yayımlanan Tahsilat Tebliğine istinaden Deprem kapsamındaki ödemelerde 31.07.2023 tarihine kadar uygulanmayacaktır.	

ÖDEMELERDE SGK BORCU YOKTUR TALEP ETME BORÇ LİMİTLERİ 2024 YILI İÇİN

4a SSK kapsamında işçi çalıştırıyorsanız ödeme vadesi geçmiş sigorta prim borcunuz brüt asgari ücretin tavan tutarının 3 katına kadar kesinleşmiş borç olarak kabul edilmez ve bu tutarı geçmeyen borçlar SGK ihale borç yok yazısı için engel teşkil etmez. Tüzel kişiler ve işçi çalıştıranlar da ihaleye katılmak için SGK borcu üst sınırı	450.056,25 TL
Alt yükleniciler ve alt yüklenici çalıştıran işverenler için ise brüt asgari ücretin tavan tutarının 6 katına kadar olan borçlar ihale borcu olmadığına dair yazı için engel teşkil etmemekte Bu kapsamda 2024 yılı için SGK borcu yoktur üst limiti	900.112,50 TL
Eğer işveren aynı zamanda gerçek kişi ise ve tabii ki vergi mükellefi ise brüt asgari ücretin 3 katına kadar olan ödeme vadesi geçmiş BAĞ-KUR prim borcu SGK borcu yok yazısı almak için engel teşkil etmez. Bunun için ihale SGK borç üst limiti	60.007,50 TL
4734 Sayılı Kanun ile diğer Kanunlara tabi olan ihalelere katılmak için geçerlidir. Hakediş ödemelerinde bir sınır yoktur. Eğer son ödeme vadesi geçmiş borçlar varsa hakediş ödemeleri yapılmaz ya da yapılsa bile hakediş ödemelerinden kesinti yapılır.	

YÜRÜRLÜK TARİHLERİNE GÖRE TECİL FAİZİ ORANLARI

Dönemler	Faiz Oranı (Yıllık)	Yasal Düzenleme
25.01.2000-20.12.2000 tarihleri arasında	% 48	409 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
21.12.2000-30.03.2001 tarihleri arasında	% 36	412 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
31.03.2001-01.02.2002 tarihleri arasında	% 72	416 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
02.02.2002-11.11.2003 tarihleri arasında	% 60	421 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
12.11.2003-03.03.2005 tarihleri arasında	% 36	429 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
04.03.2005-27.04.2006 tarihleri arasında	% 30	434 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
28.04.2006–20.11.2009 tarihleri arasında	% 24	438 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
21.11.2009-20.10.2010 tarihleri arasında	% 19	Seri: C Sıra No:1 Tahsilat Genel Tebliği
21.10.2010-05.09.2018 tarihleri arasında	% 12	Seri: C Sıra No:2 Tahsilat Genel Tebliği
06.09.2018-24.10.2019 tarihleri arasında	% 22	Seri: C Sıra No:3 Tahsilat Genel Tebliği
25.10.2019-29.12.2019 tarihleri arasında	% 19	Seri: C Sıra No:4 Tahsilat Genel Tebliği
30.12.2019-20.07.2022 tarihleri arasında	% 15	Seri: C Sıra No:5 Tahsilat Genel Tebliği
21.07.2022 tarihinden itibaren	% 24	Seri: C Sıra No:6 Tahsilat Genel Tebliği
14.11.2023 tarihinden itibaren	% 36	Seri:C Sıra No:7 Tahsilat Genel Tebliği

2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER (2024 YILI)*

	TL
1.Diğer Şehirlerde Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (md.17/2) ¹	2.138.400
2.Resmi Gazete İle Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (md.17/3) ²	6.415.200
3.Açık Teklif Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (md.45) ³	6.411.600
(Bu madde ile ilgili parasal sınır, Hazineye ait taşınmazların satışında 10.000.000 TL olup,bu tutarı yirmi katına kadar artırmaya Çevre ve Şehircilik Bakanı yetkilidir.)	
4.Pazarlık Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (md.51) ⁴	
a- İllerde, Kuruluş Merkezlerinde Askeri Birlik, Kurum ve Kuruluşları da Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçindeki İlçelerde ve Nüfusu 50.000'i Geçen İlçelerde	234.000
b-Diğer İlçelerde	115.920
5.Taşınır ve Taşınmaz Malların Satış,Kira,Trampa Edinmesi ve Mülkiyetin Gayri Aynı Hak Tesisinde Mahalli Komisyonların Yetkilerinin Üst Sınırı (md.76) ⁵	
a) Ankara,İstanbul ve İzmir İllerinde	1.411.200
b) Diğer Büyükşehir Belediyesi Olan İllerde	707.400
c) Diğer İllerde ve Nüfusu 50.000'i Geçen İlçelerde	513.000
ç) Diğer İlçelerde	383.400

Bu madde ile ilgili parasal sınırların her biri için ayrı ayrı veya birlikte dört katına kadar artırmaya Çevre ve Şehircilik Bakanı yetkilidir.

[1] 2886/17 md. 2. fıkrası Diğer şehirlerde yapılacak ilanlar:Tahmin edilen bedeli her yıl Genel Bütçe Kanunu ile belirlenecek miktarı aşan ihale konusu işler (1) numaralı fıkraya göre yapılacak ilanlardan başka, tirajı göz önüne alınarak ili Basın-İlan Kurumunca tespit olunacak günlük gazetelerden birinde, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defa daha ilan edilir.)

[2] 2886/17 md.3.Fıkrası:Resmi Gazete ile yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli (2) numaralı fıkraya uyarınca belirlenecek miktarın üç katını aşan ihale konusu işler, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defada Resmi Gazete'de ilan edilir.

[3] 2886/45 Açık teklif usulü ile yapılabilecek

[4] 2886/-51.Md Pazarlık usulüyle yapılacak

[5] 2886/76 ncı maddesi: Mahalli komisyonların yetkileri-Taşınır ve taşınmaz malların satış, kira, trampa edilmesi ve mülkiyetin gayri aynı hak tesislerinde, mahalli komisyonların ne miktara kadar ihaleye selahiyetleri oldukları, her yıl Genel Bütçe Kanununda gösterilir.

*2024 Yılı Bütçe Kanunu 31.12.2022 tarih ve 31706 (Mükerrer) R.G.'de yayımlanmıştır.

TAHSİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ (01.01.2024 - 31.12.2024)

Kanuni Dayanağı	Nüfusu	Tutarı
Belediye Tahsilat Yönetmeliğinin 10 uncu maddesinde düzenlenmiş ve tahsilat tutarı son genel nüfus sayımına göre nüfusu 10.000'e kadar olan yerlerde, 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununun 83 üncü maddesinin (A) bendinin (a) alt bendi uyarınca (1050 sayılı Kanun mülga olduğu için 5018 sayılı Kanunun 35 inci maddesinin birinci fıkrası) her yıl Bütçe Kanunu ile illerde ita amiri mutemetleri için belirlenen avans limitinin 2 katını, nüfusu 10.000'den fazla olan yerlerde ise, bu limitin 4 katını geçmesi halinde 15 günlük süre beklemeden vezneye veya bankaya yatırılması zorunludur.	10.000'e kadar olan belediyeler	17.200 TL
	10.000'den fazla olan belediyeler	34.400 TL

BELEDİYE MECLİS VE ENCÜMEN İÇİN UZLAŞMA LİMİTLERİ (01.01.2024-31.12.2024 tarihleri arası)

	Yasal Dayanak	
Belediye Encümeni	5393 sayılı Kanun md.34/f	106.290,55 TL'den az olan tutarlar için
Belediye Meclisi	5393 sayılı Kanun md.18/h	106.290,55 TL'den fazla olan tutarlar için

2024 YILI YAPI YAKLAŞIK BİRİM MALİYETLERİ (R.G.Tarih ve Sayısı:12.8.2023 – 32277)

YAPININ MİMARLIK HİZMETLERİNE ESAS OLAN SINIFI	Yapının Birim Maliyeti (BM) TL m ²
I. SINIF YAPILAR	
A GRUBU YAPILAR	1.050,00
1. Kâgir veya betonarme ihata duvarı (3,00 m yüksekliğe kadar)	
2. Basit kümes ve basit tarım yapıları	
3. Yumuşak plastik örtülü seralar	
4. Mevcut yapılar arası bağlantı-geçiş yapıları	
5. Geçici kullanımı olan küçük yapılar	
6. Kalıcı kullanımı olan yardımcı yapılar	
7. Gölgelekler-çardaklar	
8. Üstü kapalı yanları açık dinlenme,oyun ve gösteri alanları	
9. Depo amaçlı kayadan oyma yapılar	
10. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
B GRUBU YAPILAR	1.550,00
1. Cam veya sert plastik örtülü seralar	
2. Basit padok,büyük ve küçük baş hayvan ağılları	
3. Kâgir ve betonarme su depoları	
4. İşyeri depoları	
5. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
II.SINIF YAPILAR	
A GRUBU YAPILAR	2.600,00
1. Kuleler, ayaklı su depoları	
2. Palplanj ve ankrajlı perde ve istinat duvarları	
3. Kayıkhanne	
4. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
B GRUBU YAPILAR	3.800,00
1. Şişirme (Pnömatik) yapılar	
2. Tek katlı ofisler,dükkan ve basit atölyeler	
3. Semt sahaları, küçük semt parkları,çocuk oyun alanları ve eklentileri	
4. Tarımsal endüstri yapıları (Tek katlı, prefabrik beton, betonarme veya çelik depo ve atölyeler, tesisat ağırlıklı ağıllar, fidan yetiştirme ve bekletme tesisleri)	
5. Yat bakım ve onarım atölyeleri,çekek yerleri	
6. Jeoloji,botanik ve tema parkları	
7. Mezbahalar	
8. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
C GRUBU YAPILAR	5.350,00
1. Hangar yapıları (küçük uçaklar,helikopterler,tarım uçakları park ve bakım onarım yeri)	
2. Sanayi yapıları (Tek katlı, bodrum ve asma katı da olabilen)	
3. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
III. SINIF YAPILAR	
A GRUBU YAPILAR	7.500,00
1. Okul ve mahalle spor tesisleri (Temel eğitim okullarının veya işletme ve tesislerin spor salonları, jimnastik salonları, semt salonları)	

2024 YILI YAPI YAKLAŞIK BİRİM MALİYETLERİ (R.G. T: 12.8.2023, S: 32277)

2. Katlı garajlar
3. Ticari amaçlı binalar (üç kata kadar üç kat dâhil - asansörsüz - 3/7/2017 tarihli ve 30113 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 34 üncü maddesinin 1 inci fıkrasına göre asansör yeri bırakılacak)
4. Alışveriş merkezleri (semt pazarları, küçük ve büyük hal binaları,marketler vb.)
5. Basımevleri,matbaalar
6. Soğuk hava depoları
7. Konutlar (üç kata kadar - üç kat dâhil-asansörsüz -3/7/2017 tarihli ve 30113 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 34 üncü maddesinin 1 inci fıkrasına göre asansör yeri bırakılacak)
8. Akaryakıt ve gaz istasyonları
9. Kampingler
10. Semt postaneleri
11. Küçük sanayi tesisleri (Donanımlı atölyeler,imalathane,dökümhane)
12. Kreş ve gündüz bakımevleri,hobi ve oyun salonları
13. Bu gruptakilere benzer yapılar.

B GRUBU YAPILAR.....9.000,00

1. Entegre tarımsal endüstri yapıları,büyük çiftlik yapıları
2. Gençlik merkezleri,halkevleri
3. Lokanta, kafeterya ve yemekhaneler
4. Temel eğitim okulları
5. Küçük kitaplık ve benzeri kültür tesisleri
6. Jandarma ve emniyet karakol binaları
7. Sağlık ocakları,kamu sağlık dispanserleri
8. Ticari amaçlı binalar (Yapı yüksekliği 21,50 m’ye kadar olan)
9. 150 kişiye kadar cezaevleri
10. Fuarlar
11. Sergi salonları
12. Konutlar (Yapı yüksekliği 21,50 m’den az yapılar)
13. Marinalar
14. Gece kulübü, diskotekler
15. Misafirhaneler, pansiyonlar
16. Bu gruptakilere benzer yapılar.

IV. SINIF YAPILAR

A GRUBU YAPILAR.....10.200,00

1. Özelliği olan büyük okul yapıları (Spor salonu, konferans salonu ve ek tesisleri olan eğitim yapıları)
2. Poliklinikler
3. Liman binaları
4. İdari binalar (ilçe tipi hükümet konakları,vergi daireleri ve benzeri)
5. İlçe belediyeleri
6. 150 kişiyi geçen cezaevleri
7. Kaplıcalar, şifa evleri ve benzeri termal tesisleri
8. İbadethaneler (1500 kişiye kadar)
9. Aquaparklar
10. Entegre sanayi tesisleri

2024 YILI YAPI YAKLAŞIK BİRİM MALİYETLERİ

(R.G.Tarih ve Sayısı : 12.8.2023 – 32277)

11. Müstakil spor köyleri (Yüzme havuzları,spor salonları ve statları bulunan)	
12. Yaşlılar huzurevi, kimsesiz çocuk yuvaları, yetiştirme yurtları	
13. Büyük alışveriş merkezler	
14. Yüksek okullar ve eğitim enstitüleri	
15. Apartman tipi konutlar (Yapı yüksekliği 30,50 m'den az yapılar)	
16. Oteller (1 ve 2 yıldızlı)	
17. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
B GRUBU YAPILAR	12.050,00
1. Araştırma binaları, laboratuvarlar ve sağlık merkezleri	
2. İl tipi belediyeler	
3. İl tipi idari kamu binaları	
4. Metro istasyonları	
5. Stadyum,spor salonları ve yüzme havuzları	
6. Büyük postaneler (merkez postaneleri)	
7. Otobüs terminalleri	
8. Eğlence amaçlı yapılar (çok amaçlı toplantı,eğlence ve düğün salonları)	
9. Banka binaları	
10. Normal radyo ve televizyon binaları	
11. Özelliği olan genel sığınaklar	
12. Müstakil veya ikiz konutlar (Bağımsız bölüm brüt alanı 151 m ² - 600 m ² villalar, teras evleri, dağ evleri, kaymakam evi ve benzeri)	
13. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
C GRUBU YAPILAR	12.450,00
1. Büyük kütüphaneler ve kültür yapıları	
2. Bakanlık binaları	
3. Yüksek öğrenim yurtları	
4. Arşiv binaları	
5. Radyo aktif korumalı depolar	
6. Büyük Adliye Sarayları	
7. Otel (3 yıldızlı) ve moteller	
8. Rehabilitasyon ve tedavi merkezleri	
9. İl tipi hükümet konakları ve büyükşehir belediye binaları	
10. İş merkezleri (Yapı yüksekliği 21,50 m ile 30,50 m arası-30,50 m dâhil yapılar)	
11. Konutlar (Yapı yüksekliği 30,50 m ile 51,50 m arası - 51,50 m dâhil yapılar)	
12. Bu gruptakilere benzer yapılar.	

* Benzer yapılar, ilgili gruptaki yapılara kıyasen uygulayıcı kurum ve kuruluşlarca Mimarlık ve Mühendislik Hizmetleri Şartnamesinin ilgili hükümlerinden yararlanılarak belirlenecektir.

Tebliğin revizyonu çalışmalarında sınıfı veya grubu değiştirilen veya tebliğden çıkarılan yapılar için, 2023/2 yılından önceki tebliğlere göre yapı sınıfı ve grubu belirlenmiş mimarlık ve mühendislik hizmetlerinde; belirlendiği yılın tebliğindeki yapı sınıfı ve grubu değiştirilmeksizin 2023/2 yılı tebliğinde karşılığı olan tutar esas alınmak suretiyle hesap yapılacaktır.

Tebliğdeki sınıf ve gruplar yapım aşamasında belirlenirken tereddüte düşülmesi halinde, o yapının yapı yaklaşık maliyeti; yapının projesine göre hazırlanacak metrajlara Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Birim Fiyatlarının uygulanması suretiyle hesaplanacaktır.

**1.1.2024 TARİHİNDEN İTİBAREN, MÜTEAHHİTLİK KARNELERİ VE İŞ
BİTİRME BELGELERİ İÇİN GEÇERLİ KATSAYILAR**
(R.G.Tarih ve Sayısı :12.8.2023 - 32277)

Yıllar	2023/2 yılında uygulanacak katsayılar	Yıllar	2023/2 yılında uygulanacak katsayılar	Yıllar	2023/2 yılında uygulanacak katsayılar
1953 ve öncesi	23.267.194,453	1982	272.451.614	2004	23.767
1954	20.987.142,698	1983	236.835,887	2005	121.288
1955	18.586.884,956	1984	189.476.266	2006	20.081
1956	15.227.591,163	1985	130.617.077	2007	117.912
1957	13.321.329,255	1986	94.603.027	2008	16.816
1958	12.185.318,432	1987	72.917.477	2009	15.360
1959-1966	10.351.054,523	1988	48.476.659	2010	14,982
1967	9.390.863,686	1989	29.409,083	2011	13,908
1968	8.620.273,095	1990	17.838.375	2012	14.152
1969	8.211.615,994	1991	11.446.444	2013	13,464
1970	7.663.684,088	1992	6.873,657	2014	12,323
1971	6.894.944,039	1993	4.146,425	2015	11.488
1972	5.843.480,732	1994	2.484.260	2016	10.688
1973	5.169.172,490	1995	1.129.194	2017	9.709
1974	3.836.584,440	1996	625,631	2018	8.432
1975	3.059.460,073	1997	321,367	2019	6.857
1976	2.609.546,021	1998	186,225	2020	5.830
1977	1.914.129,880	1999	120.197	2021	4,693
1978	1.368.773,888	2000	72.691	2022	2,833
1979	1.013.446,917	2001	59,381	2022/2	1,983
1980	473.400,497	2002	35.884	2022/3	1.823
1981	327.670,091	2003	27,548	2023	1.841
				2023/2	1.000

TÜRK TİCARET KANUNUNDAKİ KABAHATLERİN 2024 YILINDA UYGULANACAK CEZA TUTARLARI

	İdari Para Cezası Gerektiren Kabahat	TTK'nın İlgili Maddesi	Kanunda Yer Alan İdari Para Cezası Tutarı(TL)	01.01.2024-31.12.2024 Tarihleri Arasında Uygulanacak Ceza Tutarı (TL)
1	Ticaret sicili müdürünce verilen süre içinde tescil isteminde bulunulmaması veya tescilden kaçınma sebeplerinin bildirilmemesi	33/2	1.000	12.288
2	Ticaret siciline tescil ve kayıt için gerçeğe aykırı beyanda bulunulması	38/1	2.000	24.607
3	Ticaret unvanına ilişkin Kanunda öngörülen esaslara aykırı davranılması**	51/2	2.000	24.607
4	Ticari defterlerin üçüncü kişi uzmanlara, makul bir süre içinde yapacakları incelemede işletmenin faaliyetleri ve finansal durumu hakkında fikir verebilecek şekilde tutulmaması	562/1-a	4.000	49.276
5	İşletme faaliyetlerinin oluşumu ve gelişmesinin ticari defterlerden izlenememesi	562/1-a	4.000	49.276
6	Tacirin, işletmesiyle ilgili olarak gönderilmiş bulunan her türlü belgenin kopyasını, yazılı, görsel veya elektronik ortamda saklamaması	562/1-b	4.000	49.276
7	Ticari defterlerin açılış ve/veya kapanış onaylarının yaptırılmaması	562/1-c	4.000	49.276
8	Ticari defterlerin TTK'nın 65.maddesine uygun olarak tutulmaması <ul style="list-style-type: none"> • Defterlerin Türkçe tutulmaması • Defterlerde, kısaltmaların, harflerin, rakamların ve sembollerin kullanılması halinde bunların anlamlarının açıkça belirtilmemesi • Defterlere yazımların ve diğer gerekli kayıtların eksiksiz doğru, zamanında ve düzenli olarak yapılmaması • Defterlere yapılan bir kaydın, önceki içeriği belirlenemeyecek şekilde çizilmesi ve değiştirilmesi • Defterlerde, kayıt sırasında mı yoksa daha sonra mı yapıldığı anlaşılmayan değiştirmelerin yapılması 	562/1-d	4.000	49.276

9	TTK'nın 66.maddesindeki usule aykırı olarak envanter çıkarılması	562/1-e	4.000	49.276
10	Saklanması zorunlu olan belgelerin,sadece görüntü veya başkaca bir veri taşıyıcısı aracılığıyla ibraz edilebildiği durumlarda bu belgelerin bastırılarak veya okunabilen kopyaları sunularak ibraz edilme-mesi	562/1-f	4.000	49.276
11	Finansal tabloların,Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayımlanan muhasebe standartlarına göre düzenlenme-mesi	562/2	4.000	49.276
12	Anonim şirketlerde hamiline yazılı pay sahipleri ile sahip oldukları paya ilişkin bilgilerin Merkezi Kayıt kuruluşuna bildirilmemesi	562/13-a	20.000	96.226
13	Anonim şirketlerde hamiline yazılı pay senetlerinin devrinin Merkezi Kayıt Kuruluşuna bildirilmemesi	562/13-b	5.000	24.055

****Söz konusu kabahate ilişkin olarak TTK'nın 51/2.maddesinde, "39 ilâ 45 inci veya 48 inci maddeleri ihlal edenler, iki bin Türk Lirası idari para cezasıyla cezalandırılır." hükmü yer almaktadır. Anılan hükümde, idari yaptırıma bağlanan fiiller ayrı ayrı sayılmamış, TTK'nın belli hükümlerine atıf yapılmakla yetinilmiştir. Bu durumda,yollama yapılan maddelerde yer alan her fiile aykırı davranış idari yaptırıma bağlanmış olmaktadır.**

1.7.2023 TARİHİNDEN İTİBAREN, PROJE VE KONTROLLÜK İŞLERİNDE UYGULANMAK YENİ ORANLAR (R.G.Tarih ve Sayısı : 12.8.2023 - 32277)

2001	1.	Dönemi (1 Ocak - 14 Nisan) sözleşmeleri için	86.701
2001	2.	Dönemi (15 Nisan -14 Mayıs) sözleşmeler için	84,793
2001	3.	Dönemi {15 Mayıs -14 Haziran) sözleşmeleri için	76.235
2001	4.	Dönemi (15 Haziran - 30 Haziran) sözleşmeleri için	73.194
2001	5.	Dönemi (1 Temmuz • 14 Eylöl) sözleşmeleri için	70.190
2001	6.	Dönemi (15 Eylül -14 Ekim) sözleşmeleri için	66.694
2001	7.	Donemi (15 Ekim -14 Kasım) sözleşmeleri için	63.357
2001	8.	Dönemi (15 Kasım -14 Aralık) sözleşmeleri için	59.705
2001	9.	Dönemi (15 Aralık - 31 Aralık) sözleşmeleri için	57,011
2002	1.	Dönemi (1 Ocak -14 Ocak) sözleşmeleri için	52,234
2002	2.	Dönemi (15 Ocak -14 Mayıs) sözleşmeleri için	42.396
2002	3.	Dönemi (15 Mayıs -14 Temmuz) sözleşmeleri için	40.816
2002	4.	Dönemi (15 Temmuz - 30 Eylül) sözleşmeleri için	38.440
2002	5.	Dönemi (1 Ekim - 31 Aralık) sözleşmeleri için	37,321
2003	1.	Dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	34.145
2003	2.	Dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	33.658
2004	1.	Dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	31.442
2004	2.	Dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	30,307
2005	1.	Dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	29.232
2005	2.	Dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	27.326
2006	1,	Donemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	26.670
2006	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	25,560
2007	1.	Dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	24,461
2007	2.	Dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	23,670
2008	1.	Dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	23.026
2008	2.	Dönemi (1 Temmuz - 14 Ağustos) sözleşmeleri için	21.597
2008	3.	Dönemi (15 Ağustos - 31 Aralık) sözleşmeleri için	20.482
2009	1.	Dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	19,858
2009	2.	Dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	18.894
2010	1-	Dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	18,270
2010	2.	Dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	17.614

2011	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	16,533
2011	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	15.864
2012	1.	dönemi (1 Ocak -14 Ocak) sözleşmeleri için	14,840
2012	12.	dönemi (15 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	9.841
2012	3.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	9.808
2013	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	9.176
2013	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	9,140
2014	1.	dönemi (1 Ocak - 31 Aralık) sözleşmeleri için	8.597
2015	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	8,337
2015	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	8.196
2016	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	7,439
2016	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	7,384
2017	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	6.877
2017	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	6.881
2018	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	6.081
2018	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	5.997
2019	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	5.053
2019	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	5.146
2020	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	4.513
2020	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	4,469
2021	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	3.979
2021	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	3.901
2022	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	2,753
2022	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	2,121
2023	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	1.377
2023	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	1,000

PARASAL SINIRLAR

MUHASEBAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENEL TEBLİĞİ (Sıra No:80)
(Parasal Sınırlar ve Oranlar) (RG. T: 09 Mart 2023 –S: 32127)

1.Kasa işlemleri:	TL
1.1.Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 nci maddesi gereğince,muhasebe birimlerince kasadan yapılacak ödeme tutarı;	
1.1.1. Merkez muhasebe birimleri, büyükşehir belediyesi kurulu bulunan illerdeki defterdarlık muhasebe birimleri ile T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	7.000
1.1.2. Diğer muhasebe birimlerinde,	4.000
1.1.3. Yukarıda belirtilen sınırlar, mahkeme harç ödemeleri ile asker alma bölge-askerlik şube başkanlıklarınca genel sevk ve firari erlerin sevklerine ilişkin ödemelerde 10 kat olarak uygulanır.Yabancı ülke vatandaşlarına yapılacak ikamet tezkere bedeli,ikamet teskere harcı,vize harcı ve yolcu telefon harçlarının iadesinde 1.1.1’de belirtilen sınırlar geçerlidir. Teminat iadeleri ile sağlık turizm ve turist sağlığı kapsamında sunulan sağlık hizmetlerine ilişkin peşin alınan tutarların iadesi ise sınırlamaya tabi değildir.	
1.2.Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 ve 27. maddeleri gereğince ertesi gün yapılacak ödemeleri karşılamak üzere ve kişi malı emanet dövizlerden kasada bulundurulacak miktarlar ile T.C.Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerde gerekli güvenlik önlemleri alınmak şartıyla veznedeki bulundurulacak azami TL tutarı;	
1.2.1. Vergi dairelerinde,	9.500
1.2.2. T.C.Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	70.000
1.2.3. Diğer muhasebe birimlerinde (Vergi daireleri hariç),	40.000
2.Kaybedilen alımlar için ilân: İlgilileri tarafından kaybedilen alımlarda Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 528 inci maddesine göre ilân gerektirmeyen parasal sınır,	4.000
B- MUHASEBE YETKİLİSİ MUTEMETLERİNİN GÖREVLENDİRİLMELERİ, YETKİLERİ, DENETİMİ VE ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
1.Muhasebe yetkilisi mutemedi işlemleri:	
1.1. Muhasebe Yetkilisi Mutemetlerinin Görevlendirilmeleri, Yetkileri, Denetimi ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 7 nci maddesi uyarınca, muhasebe birimleri dışında görev yapan muhasebe yetkilisi mutemetleri tarafından yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	10.000
1.2. Mahkeme başkanlıkları, icra ve iflas daireleri ve izale-i şüyu memurluklarındaki muhasebe yetkilisi mutemetlerince, 492 sayılı Harçlar Kanununun eki (1) ve (3) sayılı tarifelere göre makbuz mukabili tahsil edilip, yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı	35.000

PARASAL SINIRLAR

MUHASEBAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENEL TEBLİĞİ (Sıra No:80) (Parasal Sınırlar ve Oranlar)
(R.G.:09 Mart 2023 – 32127)

2.Yetkili memurlarla ilgili işlemler: Pul ve Değerli Kağıtların Bayiler ve Yetkili Memurlar Vasıtası ile Sattırılmasına ve Bayilere Satış Aidatı Verilmesine Dair Yönetmelik hükümlerine göre yetkili memurlarca 15 günlük süre beklenmeden muhasebe biriminin veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı.	15.000
C-MUHASEBE YETKİLİSİ ADAYLARININ EĞİTİMİ, SERTİFİKA VERİLMESİ İLE MUHASEBE YETKİLİLERİNİN ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
1.Muhasebe yetkililerinin,kendilerine 5018 sayılı Kanun ve diğer mevzuatla verilen görev ve yetkilerinden, yardımcılarına devredebilecekleri görev ve yetkilere ilişkin limitler (vergi ve sair kesintiler düşülmeden önceki tutar)	
1.1. Yıllık yevmiye sayısı kırk bine kadar olan muhasebe birimlerinde,geçici veya kesin ödeme,iade,mahsup ve bunların muhasebeleştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	17.000
1.2. Yıllık yevmiye sayısı kırk bini geçen muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeleştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	23.500
1.3. Banka teminat mektubu veya menkul değerlerin, kısmen veya tamamen ilgisine iadesine ilişkin işlemlerde	84.000
2. Yukarıdaki (1.1) ve (1.3) numaralı maddelerde belirtilen tutarlar; Maliye Bakanlığı Merkez Muhasebe Birimi, İstanbul İl Muhasebe Birimi ile Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı muhasebe birimlerinde 4,diğer merkez muhasebe birimleri, Ankara İl Muhasebe Birimi ile İzmir İl Muhasebe Biriminde 3 kat olarak uygulanır.	
4. Merkezi yönetim kapsamı dışındaki idareler limitlerini kendileri belirleyebilirler.	
Ç-MERKEZİ YÖNETİM HARCAMA BELGELERİ YÖNETMELİĞİ	
1. Merkezî Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinin 5 inci maddesi ve konuya ilişkin Tebliğde yapılan açıklamalara göre, özel kişiler tarafından düzenlenen faturaların kaybedilmesi halinde, noter onaylı fatura örneklerinin kabul edileceği parasal alt sınırdır.	250.000
D – TAŞINIR MALLARIN KAYITLARDAN ÇIKARILMASI	
1. Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine göre harcama yetkilisinin onayı ile kayıtlardan çıkarılacak taşınırlar için uygulanacak limitler,	
1.1. Taşınırların kamu idareleri arasında bedelsiz devri ve satışında	25.000
1.2. Taşınırların aynı kamu idaresine bağlı harcama birimleri arasındaki devrinde	100.000
2. Yukarıda belirtilen limitler; kuruluş merkezleri ile Ankara,İstanbul ve İzmir İllerinde 3 kat olarak uygulanır.	

PARASAL SINIRLAR

MUHASEBAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENEL TEBLİĞİ (Sıra No:80)
(Parasal Sınırlar ve Oranlar) (R.G. T: 09 Mart 2023, S: 32127)

ÖN ÖDEME İŞLEMLERİ

A – HARCAMA YETKİLİSİ MUTEMEDİ AVANS SINIRLARI	(TL)
1.Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için:	
1.1. İllerde,kuruluş merkezlerinde,büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50.000'i geçen ilçelerde	3.820
1.2. Diğer ilçelerde	1.990
2. Şehit cenazelerinin nakli,fırari askerler,şüpheli,tutuklu veya hükümlü askerlerin sevkinde kullanılmak üzere	44.000
3.Yabancı konuk ve heyetlerin ağırlanması amacıyla görevlendirilen mihmandarlara	25.530
4. Bakanların katılacağı yurtdışı seyahatlerde kullanılmak üzere	74.000
5. Mahkeme harç ve giderleri	
5.1.İstanbul il merkezi için	300.000
5.2.Ankara ve İzmir İl Merkezlerinde	250.000
5.3.Diğer il ve ilçeler için	100.000
6.Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için kullanılmak üzere	202.200
7. İl dışına yapılacak seyahatte kullanılacak akaryakıt giderleri için kullanılmak üzere	19.900
8.Yakalanan yasadışı göçmenler ile sınır dışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	81.000
9.Türkiye Büyük Millet Meclisi İdari Teşkilatı ve Cumhurbaşkanlığı	1.470.130
10.Yargılama Giderleri	50.000
11.Posta ve telgraf giderleri (Yüksek Mahkemeler için)	9.250
12.Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına ait kadın konukevleri ve bağlı birimlerinden hizmet alan kadınların harçlıkları için	
12.1. Büyükşehir belediye sınırları içinde	20.100
12.2.Diğer il ve ilçelerde	12.060
B – ÖZEL BÜTÇE İDARELER AVANS SINIRLARI	
10.Diğer Özel Bütçeli İdarelerin mutemetleri için	3.820
MUHASEBE KAYITLARINDAN ÇIKARILACAK ALACAKLAR	
1.6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 106 ncı maddesi gereğince;	TL
1.1.213 sayılı Vergi Usul Kanunu kapsamına giren amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	10
1.2.Diğer amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	20

PARASAL SINIRLAR

MUHASEBAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENEL TEBLİĞİ (Sıra No:80)
(Parasal Sınırlar ve Oranlar) (R.G. T: 09 Mart 2023, S: 32127)

2. 5018 sayılı Kanununun 79 uncu maddesi hükmü gereğince, özel mevzuatındaki hükümler saklı kalmak üzere, idare hesaplarında kayıtlı olup 6183 sayılı Kanun kapsamında izlenen kamu alacakların dışında kalan;	
2.1. Zaruri veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkânı kalmayan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	30.000
2.2. Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	30,00

ESKİ YILLARA AİT TEMİNAT MEKTUPLARININ TASFİYESİ

1-6728 sayılı Kanununun 75 inci maddesi uyarınca genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idareler tarafından ilgili mevzuatı gereğince alınmış olup, düzenleme tarihi itibarıyla on yılı geçen ve çeşitli nedenlerle iadesi sağlanamayan veya gelir kaydedilemeyen teminat mektuplarından muhasebe birimince kayıtlarından çıkarılacak ilgili bankalara iade edilecek tutar	2.973
---	-------

KANUNİ FAİZ VE TEMERRÜT FAİZ ORANLARI

Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No: 80)
(Parasal Sınırlar ve Oranlar)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sıra No: 82)
(R.G. :22.7.2023 - 32256)

3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanuna göre, yıllar itibarıyla uygulanması gereken kanuni faiz ve temerrüt faizi oranları: (Temerrüt faizi miktarının sözleşme ile kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdi faiz miktarı aşağıda belirtilen oranların üstünde ise temerrüt faizi, akdi faiz miktarından az olamaz.)	Yıllık Oran (%)
1. 1.7.2023 tarihinden itibaren:	
1.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
1.2. Temerrüt faiz oranı	
1.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
1.2.2. Ticari işlerde (24.6.2023 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	16,75
2. 1.1.2022 - 31.12.2022 dönemi için	
2.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
2.2. Temerrüt faiz oranı	
2.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
2.2.2. Ticari işlerde (21.01.2022 tarihli T.C. Merkez Bankası Tebliği ile)	15,75
3. 1.1.2021-31.12.2021 dönemi için	
3.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
3.2. Temerrüt faiz oranı	
3.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
3.2.2. Ticari işlerde (19.12.2020 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	16,75

2024 YILI EŞİK DEĞERLER VE İHALE İLAN SÜRELERİ (1.2.2023 - 31.01.2024)

İŞİN ADI	LİMİT	İHALE USULÜ	YAKLAŞIK MALİYET	İLAN SÜRESİ	İLAN YERİ
MAL VE HİZMET ALIMI	Eşik Değer Üstü (19.029.344 TL üstü)	Açık İhale	Genel Bütçede 19.029.344 TL ve üzeri	İhale tarihinden en az 40 gün önce md:13/A-1	K.İ.K.'de en az 1 defa
		Belli İstekliler		Son başvuru tarihinden en az 14 gün önce md:13/A-2	
		Pazarlık		İhale tarihinden en az 25 gün önce md:13/A-3	
	Eşik Değere Kadar (19.029.344 TL'ye kadar)	Bütün Usuller	1.245.628 TL'ye kadar	İhale tarihinden en az 7 gün önce md:13/B-1	1 yerel gazete + internet haber sitesi
			1.245.628 - 2.491.384 TL arası	İhale tarihinden en az 14 gün önce	K.İ.K.ve 1 adet yerel gazete + 1 adet internet haber sitesi
			2.491.384 üzeri - 19.029.344 TL'ye kadar	İhale tarihinden en az 21 gün önce md:3/B-3	K.İ.K. ve 1 adet yerel gazete
YAPIM İŞİ	Eşik Değer Üstü (418.648.353 TL üstü)	Açık İhaleler	418.648.353 TL ve üzeri	İhale tarihinden en az 40 gün önce md:13/A-1	K.İ.K.'de en az 1 defa
		Belli İstekliler		Son başvuru tarihinden en az 14 gün önce md:13/A-2	
		Pazarlık		İhale tarihinden en az 25 gün önce md:13/A-3	
	Eşik Değere Kadar (418.648.353 TL'ye kadar)	Bütün Usuller	2.491.384 TL'ye kadar	İhale tarihinden en az 7 gün önce md:13/B-1	1 yerel gazete + 1 internet haber sitesi
			2.491.384 TL - 20.762.692 TL arası	İhale tarihinden en az 14 gün önce md:13/B-2	K.İ.K.ve 1 adet yerel gazete + 1 adet internet haber sitesi
			20.762.692 TL - 418.648.353 TL arası	İhale tarihinden en az 21 gün önce md:13/B-3	K.İ.K. ve 1 adet yerel gazete + 1 adet internet haber sitesi
Şikayette Bulunan İsteklilerin Kamu İhale Kurumuna Yatırabilecekleri Bedel	6.573.254 TL'ye kadar	39.403	K.İ.K. Payı (md. 53/j-1) (%005)		4.152.385 TL
	6.573.254 TL'den	78.855	Mimar ve Müh. (md. 62/h) (her yıl için)		2.304.5157 TL
	26.293.115 TL'ye kadar	118.286	Pazarlık/Mal-Hizmet 21/f		2.076.108 TL
	26.293.115 TL'den		DOĞRUDAN TEMİN 22/d - B.ŞEHİR		622.756 TL
	197.198.426 TL'ye kadar		Belediye Şirketleri Faaliyet Alanları İçindeki Alımlar (3/g)		95.508.971 TL
	197.198.426 TL ve üzeri		157.733	DOĞRUDAN TEMİN 22/d-DİĞER İLLER	

4374 s. K. (b/1 numaralı alt bendine ilan süresi 7 gün olan ihalelerde a) İhale ile işin yapılacağı yerin aynı olması durumunda bir gazete ve biri internet haber sitesinde olmak üzere toplam iki defa ilan yapılması, b) İhale ile işin yapılacağı yerin farklı olması durumunda ilanlardan birinin ihalenin yapılacağı yerde çıkan bir gazete veya internet haber sitesinde, diğerinin ise işin yapılacağı yerde çıkan bir gazete veya internet haber sitesinde yapılması ve en az bir gazete ve internet haber sitesinde ilan yapılmış olması kaydıyla toplam iki defa ilan yapılması, 4734 s. K. 13 md.1/(b), (2) ve (3) alt bendine göre (ilan süresi 14 ve 21 gün olan ihalelerde),ilanın işin yapılacağı yerde çıkan bir gazeteye ilave olarak bir internet haber sitesinde de, ihalenin yapılacağı yerde gazete çıkmaması veya internet haber sitesi yönetimi bulunmaması halinde ilanın Basın İlan Kurumu İlan Portalında yayımlanması gerekecektir.